

**PROJEKČNÍ ATELIER PRO DOKUMENTACI,
PRŮZKUM A OBNOVU HISTORICKÝCH STAVEB, s.r.o.**

Nerudova 1139, 544 01 Dvůr Králové nad Labem, tel.: 773 930 755, e-mail: virakocha@centrum.cz

Nedestruktivní stavebně-historický průzkum textová část

FORT TABULOVÝ VRCH

Kraj: Olomoucký

Bývalý okres: Olomouc

Obec: Olomouc

Číslo popisné: bez čísla popisného

Parcelní číslo: st. 2349, st. 2350, st. 2351, 132/1

Rejstř. číslo památky v ÚSKP: 23652/8-1728

Vlastník: Fakultní nemocnice Olomouc

Objednatel: DigiTry Art Technologies s.r.o.

Zpracovatelé: Ing. Miloš Kudrnovský

Mgr. Renata Veselá

Termín dokončení: duben 2023

Obsah

1. Anotace	3
2. Úvod.....	4
3. Dějiny objektu – historická rešerše.....	5
3.1. Pevnostní město Olomouc (9. století - 1800).....	5
3.2. Idea táborové pevnosti a návrhy dvojice fortů (1800 - 1837).....	5
3.3. Stavba fortu Tabulový vrch (1838 - 1851)	7
3.4. Táborová pevnost Olomouc (1842 - 1888).....	10
3.5. Úpravy fortu Tabulový vrch (1889 - 2022)	12
3.6. Shrnutí nejdůležitějších údajů ke stavebnímu vývoji	15
4. Prameny, mapy a plány, ikonografie, edice pramenů, literatura	16
4.1. Prameny	16
4.2. Plány	16
4.3. Ikonografie.....	16
4.4. Edice pramenů, literatura.....	17
5. Rozbor objektu	18
5.1. Redit	18
5.2. SO2 Hlavní val.....	44
5.2.1. SO2A Hlavní val střední část.....	44
5.2.2. SO2B Hlavní val severozápadní část.....	45
5.2.3. SO2C Hlavní val jihovýchodní část.....	52
5.3. SO3 Kasematní hradba s kaponiériami.....	58
5.3.1. SO3A Čelní kaponiéra	58
5.3.2. SO3B Jihovýchodní boční kaponiéra	62
5.3.3. SO3C Severozápadní boční kaponiéra.....	66
5.3.4. SO3D Jihovýchodní kasematní hradba	71
5.3.5. SO3E Jihozápadní kasematní hradba.....	75
5.3.6. SO3F Severozápadní kasematní hradba	79
5.3.7. SO3G Západní kasematní hradba	84
5.4. SO4 Hlavní galerie.....	88

6. Stavební historie.....	91
7. Uměleckohistorické hodnocení.....	100
8. Nejhodnotnější detaily a jejich soubory	101
9. Závady	102
10. Náměty.....	103
11. Seznam obrazové a plánové přílohy	104
11.1. Mapy a plány	104
11.2. Ikonografie	105
11.3. Fotografická dokumentace.....	105

1. Anotace

Standardní nedestruktivní stavebně-historický průzkum (dále jen SHP) fortu Tabulový vrch v Olomouci byl zpracován v roce 2023.

Výstavba fortu na Tabulovém a Šibeničním vrchu, jakožto nejzranitelnějších místech tehdejší olomoucké bastionové pevnosti, byla odsouhlasena v červenci 1838. Ještě téhož roku se pod vedením Emanuela Zitty započalo s přípravnými pracemi. O rok později byla dokončena veškerá dokumentace a započalo se se samotnou výstavbou. Práce na Tabulovém vrchu probíhaly bez větších problémů. Stavba byla dokončena v roce 1846.

V druhé polovině 20. století již poklesl význam předmětného fortu a složil především jako prachárna, sklad vojenského materiálu a kasárenská ubytovna. I po zrušení olomoucké pevnosti zůstal i nadále vojenským objektem a to až do roku 2010, kdy byl objekt převeden do vlastnictví Fakultní nemocnice v Olomouci.

Svou koncepcí spadají oba výše zmíněné fortu s vnitřním reduitem do polygonálního systému opevňování rakouské inženýrské školy, přestože svým lunetovým pětiúhelníkovým půdorysem natočeným tupou špičkou směrem do předpolí, spíše připomínaly mohutné bastiony.

2. Úvod

Standardní nedestruktivní stavebně-historický průzkum (dále jen SHP) byl zpracován v roce 2023. Průzkum budovy byl vyvolán její plánovanou obnovou.

V době realizace SHP byly všechny prostory fortu přístupné (krom koncových částí minových chodeb). Podkladem pro zpracování SHP bylo zaměření areálu dodané objednatelem SHP, fotodokumentace a místní šetření autorů.

Standardní SHP nenahrazuje závazná vyjádření příslušných památkových orgánů a organizací ve smyslu zákona č. 20/1987 Sb. Studie SHP je duševním vlastnictvím uvedených autorů.

3. Dějiny objektu – historická rešerše

3.1. Pevnostní město Olomouc¹ (9. století - 1800)

Již v 9. století se na území Olomouce nacházelo pravděpodobně velkomoravské hradiště. Vznik samotného města sahá k počátku 11. století, kdy Přemyslovci v roce 1019 dobyli Moravu a založili zde sídlo údělného knížectví. V druhé čtvrtině 11. století zde Břetislav I. založil hrad (1204 vyhořel). Král Václav I. sloučil dosavadní zástavbu v nové královské město Olomouc, které bylo na přelomu 13. a 14. století obeháno hradbami. Po roce 1526 bylo toto opevnění celkově opraveno a rozšířeno.

V průběhu třicetileté války se stávající opevnění města ukázalo jako zastaralé a nedostatečné. Olomouc byla dobyta Švédy, kteří pak opevnění zesilovali a upravovali. V roce 1655 prohlásil císař Ferdinand III. Olomouc za jednu ze čtyř moravských zemských pevností. Podle projektu maršála Raduita de Souches zde byla budována nová pevnost dle bastionového způsobu opevňování. Do roku 1676 se však podařilo vybudovat základní bastionovou frontu pouze na severní a severovýchodní straně města. V době, kdy Turci ohrožovali Evropu, nebyla olomoucká pevnost stále dokončena. Po porážce Turků a smrti autora tehdejšího projektu bylo konstatováno, že návrh pevnosti je již zastaralý a musí být vyhotoven nově.

V roce 1699 tak vznikl nový projekt opevnění Olomouce založený na myšlenkách francouzského maršála Vaubana. Pro nedostatek finančních prostředků však nebyl tento záměr realizován. Stejný osud potkal i pozdější projekt Louise de Rochetz z roku 1717.

Na počátku války o dědictví habsburské se město Olomouc se zanedbaným opevněním Prusům bez boje vzdalo. Ztrátou území a posunutím hranice habsburské monarchie po prohrané válce se město Olomouc ocitlo na strategicky důležitém místě nedaleko státní hranice. Plukovník baron Petr Filip Bechade de Rochepine proto vypracoval projekt nové olomoucké pevnosti. Po deseti letech stavebních prací (1747 – 1757) byla moderní bastionová pevnost uznána za obranyschopnou. Pevnostní příkopy mohly být v případě nebezpečí zaplaveny a většina obvodu mohla být rovněž chráněna rozsáhlými inundacemi. V západní části pevnosti však nebyla inundace vzhledem ke zvýšenému terénu možná. Zbudována zde tak byla tzv. Přední pevnůstka. V roce 1758 přitáhla k Olomouci pruská vojska (sedmiletá válka). Prusové zaútočili na nejzranitelnější západní stranu města. I přes průlom v kurtině mezi bastiony se město nepodařilo dobít.

Další stavební práce probíhaly za napoleonských válek, kdy byla vybudována nová reduta chránící jedno ze stavidel. V 30. letech 19. století probíhaly další práce spojené s modernizací pevnosti.

3.2. Idea táborové pevnosti a návrhy dvojice fortů (1800 - 1837)

Roku 1829 byla ustanovena odborná vojenská komise, která hodnotila stav jednotlivých fortifikací v celé habsburské monarchii. V případě Olomouce bylo s ohledem a její přetrvávající

¹ KUPKA, Vladimír. *Pevnosti a opevnění v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Libri, 2001, s. 218-226.

strategický význam doporučeno rozšíření jejího stávajícího opevnění. V roce 1830 polní podmaršál Josef von Benczur zpracoval zprávu, kde uvedl, že pevnost Olomouc je ve zblázněném stavu a značná část opevnění není schopna odolat dělostřeleckému odstřelování. Mimořádnou pozornost také věnoval tzv. vodním pevnůstkám chránícím stavidla. Rovněž vyslovil myšlenku výstavby předsunuté pevnosti směrem k Tabulovému vrchu, odkud se předpokládal nepřátelský útok na město. Ve 30. letech 19. století nepředstavovala bastionová pevnost Olomouc žádnou zásadní překážku pro nepřítele postupujícího dále do vnitrozemí. Benczur proto poprvé navrhl opustit systém staršího bastionového opevnění a zbudovat tzv. táborovou pevnost tvořící výrazně větší areál, jenž dokáže pojmu velkou armádu včetně jejího vybavení. Kolem bastionové pevnosti měl být zbudován věnec samostatných pevnostních objektů tvořících uzavřený obvod.²

Velkým podporovatelem výstavby táborové pevnosti byl Emanuel Zitta, místní fortifikační velitel v Olomouci. V roce 1832 byla pod vedením Zitty vypracována podrobná zpráva o stavu olomoucké pevnosti, její stávající obranyschopnosti a možnosti její modernizace. V této zprávě Zitta vysvětloval potřebu táborové pevnosti, která by mohla i aktivně působit proti nepříteli. Zitta byl přesvědčen, že pokud by měla Olomouc charakter táborové pevnosti v době napoleonských válek, mohla se rusko-rakouská armáda postavit Napoleonovi zde a ušetřit si porážku u Slavkova. Zitta ve zprávě rozdělil potřebné práce do dvou částí – zesílení a modernizace bastionového jádra pevnosti a výstavba detašovaných objektů v jeho předpolí.³

Arcivévoda Jan však myšlenku vybudování rozsáhlé táborové pevnosti razantně odmítl.⁴ Zitta se však tímto zamítavým stanoviskem nenechal odradit a o rok později vypracoval novou zprávu, jejíž součástí byl i simulovaný útok na město. Simulovaný útok jasně prokázal výrazné nedostatky stávajícího obranného systému.⁵

Roku 1833 byl vyslán do Olomouce zkušený odborník baron Camillo Vacani, člen vídeňského generálního ženíjního ředitelství. Plukovník Vacani navrhl vystavět na Tabulovém a Šibeničním vrchu dva detašované forty, které měly znemožnit snadný přístup k bastionové frontě 7-11. V pevnosti pak měly být vybudovány zcela nové tzv. Špitálské kasárny.⁶ Vacaniho koncepce byla ve Vídni přijata a myšlenka táborové pevnosti na čas z korespondence zcela zmizela.

Po návratu z Olomouce začal plukovník Vacani pracovat na projektu dvou nových olomouckých fortů i Špitálských kasáren. V červenci 1834 již byly dokončeny podrobné plány obou objektů včetně návrhu jejich výzbroje.⁷ Výstavba každého z nich měla stát 208.000 zl. Poté arcivévoda Jan předložil plány prezidentovi dvorské válečné rady a zažádal o přidělení mimořádných dotací na jejich výstavbu. Ke schválení projektu však nedošlo a výstavba byla zamítnuta.⁸

² Österreichisches Staatsarchiv Wien, Kriegsarchiv, Kartensammlung, Inland C IV Olmütz, kart. č. 32, č. 11.

³ Ibid., General GenieDirektion, 1832, kart. č. 313, sign. 15/20.

⁴ Ibid., Genie-Hauptamt, 1832, sign. 6/91.

⁵ Ibid., Genie-Hauptamt, 1833, sign. 6/66.

⁶ Ibid., Genie-Hauptamt, 1833, sign. 6/85.

⁷ Ibid., General GenieDirektion, 1833, kart. č. 328, sign. 836.

⁸ Ibid., General GenieDirektion, 1835, kart. č. 328, sign. 39.

Záměr budoucí výstavby dvojice fortů a nových kasáren byl odsouhlasen dvorskou válečnou radou o rok později. Práce měly být však spuštěny až nastane vhodná doba, jelikož v této době byla prioritou pevnostní výstavba v Tyrolsku a ve Veroně. Vzhledem k nedostatku finančních prostředků se činnost v Olomouci soustředila pouze na zesílení detašovaných objektů v předpolí.

3.3. Stavba fortu Tabulový vrch (1838 - 1851)

V červenci roku 1838 byla odsouhlasena modernizace pevnosti v Olomouci a v Komárně⁹ a ještě téhož roku započaly přípravné práce – výkup pozemků, rozšíření cihelny na Nové ulici pro výrobu osmi milionů cihel, vybudování kamenolomu v Hněvotíně, nashromáždění zásoby dříví, výstavba nových skladových a ubytovacích prostor, studní, kuchyní... Navýšen měl být rovněž počet minérů z 25 stávajících na 120.¹⁰ Přípravné práce pokračovaly až do poloviny roku 1839. Přepracován byl rovněž dřívější projekt Vacaniho tak, aby zohledňoval nové trendy ve fortifikačním umění.¹¹ Pod vedením majora Zitty vyhotovilo tento projekt olomoucké místní fortifikační ředitelství.¹² Fort Tabulový vrch měl být předsunut před bastionovou pevnost o 1250 m, fort Šibeniční vrch o 800 m, od sebe navzájem měly být forte vzdáleny o 1200 m. S hlavní pevností měly být forte spojeny chráněnými komunikacemi tzv. zemními kufry (komunikace chráněná z obou stran zemními valy). Svou koncepcí spadají forte s vnitřním reduitem do polygonálního systému opevňování rakouské inženýrské školy.

Přípravné práce na Tabulovém vrchu řídil kapitán Hirsch, který spolupracoval s majorem Zittou i na konečné podobě tohoto fortu. Kapitán von Puchler řešil výstavbu studní, kapitánporučík Conte Corti spolupracoval na konečné podobě fortu Šibeniční vrch, kapitánporučík Ignaz Weiss von Schleussenburg vytyčoval oba forte v terénu a zpracovával závěrečné rozpočty, nadporučík baron Stein řídil přípravné práce na Šibeničním vrchu a řídil rozšíření cihelny, podporučík baron Radosevitch kreslil profily obou fortů, podporučík baron Ebner jejich půdorysy.¹³ V dubnu roku 1839 byla veškerá dokumentace dokončena. Vybudování obou fortů a Špitálských kasáren bylo vyčísleno na částku 1,334 milionu zl.¹⁴ 2. června 1839 schválil svým podpisem výstavbu obou fortů a kasáren císař Ferdinand I (společně s výstavbou fortifikace v Komárně). Ročně měla být na výstavbu v Olomouci uvolňována dotace ve výši 200.000 zl.¹⁵ Objekty měly být dokončeny v roce 1844.

Ihned po podpisu smlouvy započaly stavební práce na všech třech objektech. Práce řídili inženýři, minéři a sapéři (ženisté) místního fortifikačního ředitelství.¹⁶ Stavby byly realizovány především civilním obyvatelstvem (zedníci, dodavatelé surovin, pomocní pracovníci...)¹⁷ Každý měsíc byly sepisovány tzv. Bauraporty informující o provedených pracích, jejich

⁹ Ibid., General GenieDirektion, 1835, kart. č. 328, sign. 39.

¹⁰ Ibid., General GenieDirektion, 1838, kart. č. 363, sign. 28/18 a 28/19.

¹¹ Ibid., General GenieDirektion, 1839, kart. č. 371, sign. 28/49.

¹² Ibid., General GenieDirektion, 1838, kart. č. 363, sign. 28/15.

¹³ Ibid., General GenieDirektion, 1839, kart. č. 371, sign. 28/16.

¹⁴ Ibid., General GenieDirektion, 1839, kart. č. 371, sign. 28/16.

¹⁵ Ibid., General GenieDirektion, 1839, kart. č. 371, sign. 28/68.

¹⁶ Ibid., General GenieDirektion, 1839, kart. č. 371, sign. 28/84.

¹⁷ Ibid., General GenieDirektion, 1839, kart. č. 371, sign. 28/200.

financování, o stavu zásob a počtech pracovníků. Každoročně byly rovněž vyhotovovány harmonogramy plánovaných prací pro následující rok. Od počátku však docházelo k porušování těchto harmonogramů.¹⁸ Cihelna neměla dostatek palivového dříví a nemohla tak vyrobit dostatečné množství cihel. Dlouhodobý vytrvalý déšť navíc způsoboval sesuvy zeminy. V šesti brigádách bylo rozděleno 400 zedníků a 3200 pomocníků¹⁹, kteří odstraňovali sesutou zeminu a prováděli terénní úpravy. Většina zednických prací musela být přesunuta z roku 1840 do roku 1841.

Nedostatek palivového dříví pro cihelnu byl řešen i následujícího roku. Nabídky uhlí z Ostravska a Opavska byly Hlavním ženíjním úřadem z důvodu vysoké ceny odmítány.²⁰ Již v roce 1839 se uvažovalo využít jako alternativu palivového dříví rašelinu nacházející se v okolí Olomouce. Vypracováno bylo množství znaleckých posudků a finančních kalkulací. Nakonec však bylo od této možnosti upuštěno.²¹ V této době byl rovněž vypracován elaborát na zefektivnění výroby cihel.²² Zkoušky prokázaly, že nejkvalitnější jsou cihly vypálené v pecích se dřevem, levnější však byly cihly vypalované v otevřených i uzavřených pecích s uhlím. Prostor cihelny byl následně rozšířen a vypalovaly se tu cihly jak za použití dřeva, tak za použití uhlí.²³

Na konci srpna 1841 přijel na inspekční cestu do Olomouce polní podmaršál hrabě Latour, zástupce generálního ženíjního ředitele. Následně informoval arcivévodu Jana o pokračování zdejších prací.²⁴ Ve zprávě uvádí, že práce na Tabulovém vrchu probíhají bez větších problémů. V této době byla již zbudována celá hlavní galerie s kontraeskarpou a minovým systémem. Minové chodby byly budovány permanentním způsobem z otevřeného výkopu a poté zasypány. Položeny byly základy kasematní hradby a čelní kaponiéry. Eskarpa hlavního valu byla vyzděna do výše 230 cm. Hotové byly rovněž základy reduitu, hlouben byl příkop a dokončován byl glacis. Výstavba na Šibeničního vrchu činila větší problémy.

Během roku 1842 intenzivně pokračovaly stavební práce. Na podzim roku 1843 byl fort Tabulový vrch z velké části dokončen, chyběl zemní kryt, částečně reduit a kasematní hradba. Na podzim roku 1843 přijeli na inspekci podmaršál Latour a generálmajor Caboga.²⁵ Generálmajor Caboga zpochybnil nutnost výstavby kasematní hradby (envelopy), podmaršál mu však oponoval, že své opodstatnění v obraně objektu má. Plukovník Zitta potvrdil opodstatnění envelopy a navrhl u fortu vybudovat navíc šíjový objekt, který by kryl přístup k fortu a navíc by mohl boční palbou postřelovat týl pevnosti.

Z roku 1842 pochází plán se změnami vnitřních prostor reduitu a kasemat hlavního valu. Na plánu jsou uvedeny funkce jednotlivých místností.

Reduit

¹⁸ Ibid., General GenieDirektion, 1839, kart. č. 372, sign. 28/102

¹⁹ Ibid., General GenieDirektion, 1840, kart. č. 381, sign. 28/80.

²⁰ Ibid., General GenieDirektion, 1839, kart. č. 372, sign. 28/102, 28/167.

²¹ Ibid., General GenieDirektion, 1840, kart. č. 382, sign. 28/204.

²² Ibid., General GenieDirektion, 1840, kart. č. 382, sign. 28/241.

²³ Ibid., General GenieDirektion, 1841, kart. č. 389, sign. 28/46.

²⁴ Ibid., General GenieDirektion, 1841, kart. č. 390, sign. 28/108.

²⁵ Ibid., General GenieDirektion, 1843, kart. č. 410, sign. 28/56.

v přízemí

č. 1 a 16: záchody pro mužstvo.

č. 2 a 17: pokoje pro poddůstojníky s dvoulůžkem; celkem 2 dvoulůžka.

č. 3, 4, 5 a 13, 14, 15: pokoje pro vojíny se třemi dvoulůžky; celkem 18 dvoulůžek.

č. 6, 7, 8 a 10, 11, 12: pokoje pro vojíny s dvanácti dvoulůžky; celkem 72 dvoulůžek.

č. 9: pokoj pro vojíny: 4 dvoulůžka.

č. 18: kuchyň pro vojíny na 20 menáží.

v 1. patře

č. 19 a 41: záchody pro důstojníky.

č. 20, 21, 22, 23, 24, 25 a 36, 37, 38, 39, 40, 42: dva byty pro velitele (hejtmany).

č. 26 až 35: čtyři byty pro subalterní (služebně podřízené) důstojníky.

Boční kaponiéry

V obou částech (křídlech) "Gorge Coffus"

- v levém křídle

č. 1: montovna (sklad) pro kompanii (setninu).

č. 2: strážnice.

č. 3: pokoj pro vojíny: 8 dvoulůžek.

č. 4: pokoj pro vojíny: 11 dvoulůžek.

č. 5: pokoj pro poddůstojníky: 1 dvoulůžko.

č. 6 a 7: montovny (sklady) pro kompanii (setninu).

- v pravém křídle

ty samé ubikace: s celkem 20 dvoulůžky.

v jihovýchodní kasematě hlavního valu

č. 1: kuchyň pro vojíny na 32 menáží.

č. 2 a 7: pokoje pro poddůstojníky s dvoulůžkem; celkem 2 dvoulůžka.

č. 3, 4, 5, 6: pokoje pro vojíny s 20 dvoulůžky; celkem 80 dvoulůžek.

č. 8: prachárna (sklad střelného prachu) na 360 centnýřů (v dvoucentnýřových sudech ve čtyřech řadách, vždy tři sudy na výšku).

č. 9: záchod pro mužstvo.

v severozápadní kasematě hlavního valu

ty samé ubikace: s celkem 80 dvoulůžky.

Rekapitulace

2 byty pro velitele a 4 byty pro subalterní důstojníky; nebo 1 byt pro velitele a 6 bytů pro subalterní důstojníky.

2 záchody pro důstojníky.

8 pokojů pro poddůstojníky a 25 pokojů pro vojíny: celkem pro 600 mužů.

4 montovny (sklady) pro kompanii (setninu).

3 kuchyně pro vojíny, celkem na 84 menáží.

4 záchody pro mužstvo.

2 prachárny (sklady na střelný prach) celkem na 720 centnýřů (v tehdy platné dolnorakouské soustavě měř a vah: 1 centnýř = cca 56 kg).

2 strážnice.

Na konci roku 1843 byla prostavěna většina finančních prostředků určených k výstavbě předmětných objektů a muselo být zažádáno o prostředky nové, což výstavbu zdrželo.²⁶ V roce 1845 dosáhly výdaje na výstavbu všech tří objektů již 1,605 milionu zl.²⁷

V druhé polovině roku 1845 byl již fort na Tabulovém vrchu téměř dokončen. Druhý fort se však potýkal s vážnými statickými problémy a veškerá pozornost byla soustředěna právě sem. Stavební práce fortu na Tabulovém vrchu byly dokončeny v roce 1846 a ještě téhož roku byl cvičně dobýván.²⁸ Samotný fort Tabulový vrch měl vyjít na částku okolo 500.000 zl.

Ve zprávě z roku 1847 oblastní fortifikační ředitel v Brně generálmajor Mártony von Kőszegh uvádí, že na fortu Tabulový vrch chybí pouze několik nepodstatných úprav – zařízení kasemat, dobudování komunikací, atd.²⁹ Vojsko zde bylo ubytováno koncem tohoto roku. V mírových dobách zde sloužilo průměrně 300 mužů. Pokud se fort nacházel v pohotovostním režimu, především při vojenských cvičeních, zvýšil se počet osádky na 700 mužů.

Problematická výstavba a opravy fortu na Šibeničním vrchu byly dokončeny až v roce 1851.³⁰

3.4. Táborová pevnost Olomouc (1842 - 1888)

Na konci 40. let 19. století se opět začíná v archivních pramenech objevovat myšlenka výstavby táborové pevnosti.³¹ V letech 1842 byl vypracován návrh této pevnosti. Pro zhodnocení obranyschopnosti pevnosti byl do Olomouce vyslán generálmajor hrabě Caboga. Ten ve svém elaborátu krom jiného upozornil na velkou vzájemnou vzdálenost právě

²⁶ Ibid., General GenieDirektion, 1844, kart. č. 420, sign. 28/27.

²⁷ Ibid., General GenieDirektion, 1845, kart. č. 433, sign. 28/24.

²⁸ VÚA Praha, Vojenské stavební úřady, fond fortifikační místní ředitelství, pozdější ženijní ředitelství Olomouc, kart. 9

²⁹ ÖStA Wien, Kriegsarchiv, General GenieDirektion, 1847, kart. č. 461, sign. 28/52.

³⁰ Ibid., General GenieDirektion, 1851, kart. č. 567, sign. 6-3/28.

³¹ Ibid., General GenieDirektion, 1838, kart. č. 358, sign. 7/64.

budovaných fortů i na jejich velkou vzdálenost od bastionové pevnosti.³² Generálmajor celkově potvrdil Zittovy dřívější názory týkající se zranitelnosti olomoucké pevnosti a doporučil výstavbu detašovaných pevnůstek.

Po revolučních letech 1848 a 1849 doporučila Ústřední opevňovací komise přestavbu stávající olomoucké pevnosti na pevnost táborovou. Plnohodnotným nástupcem Emauela Zitty se stal major Julius von Wurmb. Jím vyhotovený projekt počítal s vybudováním uzavřeného prstence kolem města složeného z 25 detašovaných reduitových fortů ve vzdálenosti dvou až tří kilometrů od bastionového jádra. Každý z těchto fortů měl být schopen kruhové obrany a vzájemně se tyto forty měly podporovat bočními palbami. Oproti tomuto záměru se však průběh stavby zejména z finančních důvodů odchyloval.³³

Od roku 1850 do roku 1854 probíhala výstavba prvních čtyř fortů (XI, XIII, XV a XVIII). Další tři forty (II, XX a XXII) byly postaveny v letech 1854-1857. V dalších letech 1857-1863 fort V, dva velké reduitové forty IV a V v letech 1856-1862. V roce 1861 byla započata výstavba fortu VII a o rok později výstavba fortu I.³⁴

V druhé polovině 19. století strategicko vojenský význam fortů Tabulový vrch a Šibeniční vrch klesal a objekty sloužily především jako prachárny, sklady vojenského materiálu a kasárenské objekty.³⁵ Oba forty měly také sloužit k internaci vězňů.

V roce 1866 se připravovala posádka olomoucké pevnosti na útok pruských vojsk. V průběhu čtyř měsíců tohoto roku bylo provizorně vystavěno osm chybějících fortů táborové pevnosti za použití dřeva a zeminy (od výstavby dalších pěti původně uvažovaných fortů bylo zcela upuštěno).

Na povrchu fortu Tabulový vrch byly zřízeny traverzy na obranu proti enfilování. Zemní kufr spojující tento fort s bastionovou pevností byl osazen palisádou. V blízkosti fortu byly vylámány podzemní prostory pro provizorní sklad střeliva. Na Tabulovém vrchu bylo v této době rozmístěno 15 děl na hlavním valu a 10 děl vedlejších na obranu příkopu. Sloužit zde mělo 830 vojáků.

Pruská armáda se však pevnosti v Olomouci v podstatě vyhnula. Od roku 1870 probíhaly další plány na modernizaci pevnosti. Nakonec by však zrekonstruován pouze provizorní fort XVIII.

V roce 1871 byla využita jedna z minových chodeb fortu Tabulový vrch pro pokus s použitím dynamitu pro nabíjení min. Minová komora byla nabita 50 kg dynamitu a následně utěsněna trámy a pytli s pískem. Další pokusy s dynamitem probíhaly na předmětném fortu i v letech

³² Ibid., General GenieDirektion, 1843, kart. č. 409, sign. 28/41.

³³ KUPKA, Vladimír. *Pevnosti a opevnění v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Libri, 2001, s. 227.

³⁴ KUCH-BREBURDA, Miloslav a Vladimír KUPKA. *Pevnost Olomouc*. Dvůr Králové nad Labem: FORTprint, 2003, s. 167-196.

³⁵ VIKTORÍK, Michael. *Táborová pevnost Olomouc: modernizace olomoucké pevnosti v 19. století*. České Budějovice: Veduta, 2011, s. 187.

1872 a 1873. Výsledkem těchto zkoušek mělo být získání koeficientů pro stanovení hmotnosti nálože.³⁶

Od roku 1871 do roku 1876 probíhala na vrcholu kopce nad Radíkovem výstavba moderního jednovalového dělostřeleckého fortu II. Objekt však již nebyl dokončen.

V letech 1880 a 1881 byly realizovány izolační práce na patnácti kasematách fotrů Tabulový a Šibeniční vrch, které trpěly přílišnou vlhkostí a rovněž se ve zdivu nacházely praskliny. V době výstavby byly tyto kasematy izolovány asfaltovým potěrem s příměsí písku a drobného štěrku. Nově byly použity asfaltové desky firmy Büsscher a Hoffmann a tzv. Ponti-cement.³⁷

9. března roku 1886 rozhodl císař František Josef II. o zrušení olomoucké pevnosti. Toto rozhodnutí nabylo platnosti veřejným vyhlášením 7. listopadu 1888.³⁸

3.5. Úpravy fortu Tabulový vrch (1889 - 2022)

Po zrušení pevnostního statusu Olomouce měly být objekty fortu využívány armádou jako ubikace důstojníků, kreslírny, sklady vojenského zdravotního materiálu a k archivním účelům.

Další písemné prameny se vztahují až k událostem druhé světové války. Z ikonografie je však zřejmé, že již před rokem 1938 byly odstraněny zemní kryty ze střech reduitu a kasemat hlavního valu. V minových chodbách byly v letech 1943 a 1944 zřízeny letecké kryty.³⁹ Ve druhé polovině 20. století měly být v přední podvojně kaponiéře umístěny operační sály vojenského zdravotního praporu.⁴⁰

V roce 1968 bylo uvažováno o začlenění Tabulového vrchu do areálu fakultní nemocnice. ONV v této souvislosti uvádělo, že v žádném případě není možné uvažovat o možnosti zavést příkopy původního opevňovacího systému závázkou.⁴¹

Na počátku roku 1969 se zástupci fakultní nemocnice dotazovali na možnost vynětí objektu pevnosti z památkové ochrany. Pevnost měla být svým umístěním a rozlohou vážnou překážkou dobudování ústavu.⁴²

Krajská komise pro rekonstrukci a využití historické architektury při Krajském výboru Svazu architektů ČSSR k tomu vydala stanovisko. „*Otázku zachování nebo zrušení jedné z obou pevnůstek není možno řešit izolovaně bez vztahu ke druhé... Aplikaci teze, že je možno s ohledem na existenci dvou prvků obdobných provést likvidaci jedné z nich je podle názoru inž. Vilímka ÚHA Olomouc velmi nebezpečná, neboť by odstranění jedné z nich vyvolala okamžitý ostrý nátlak i na odstranění druhé. Likvidace jedné tedy bezprostředně ovlivňuje*

³⁶ KUCH-BREBURDA, Miloslav a Vladimír KUPKA. *Pevnost Olomouc*. Dvůr Králové nad Labem: FORTprint, 2003, s. 231

³⁷ Ibid. 252.

³⁸ KUPKA, Vladimír. *Pevnosti a opevnění v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Libri, 2001, s. 230.

³⁹ Olomouc – výběr staveníště, 13. 10. 1966, příruční archiv NPÚ ÚOP v Olomouci.

⁴⁰ Závazné stanovisko, 8. 10. 2019, příruční archiv NPÚ ÚOP v Olomouci.

⁴¹ Dopis odboru školství a kuptury ONV v Olomouci, 20. 4. 1968, příruční archiv NPÚ ÚOP v Olomouci.

⁴² Dostavba fakultní nemocnice – vynětí pevnůstky Tabulový vrch, 27. 2. 1969, příruční archiv NPÚ ÚOP v Olomouci.

existenci druhé, přičemž jsou obě pevnůstky opevňovacím unikátem na našem státním území...

Stav pevnůstky... Vnitřní opevňovací okruh tvoří opevněná kasárenská budova, dvoupodlažní... nejeví žádných stop po jakýchkoliv destrukcích ani po vlhkosti... Celkový stav je velmi dobrý. Zastřešení bylo dodatečně změněno z nadvalí cornichonu-hliněného několikametrového násypu proti bombardování a pro rozmístění těžkých obranných prostředků na plochou střech v dobrém stavu, kterou jsou proraženy komíny a schodišťové světlíky...

Střední opevňovací okruh... Vrchol opevnění je ve středu zachován s původním nadvalím, na bocích s nově upravenou novou střechou.

Vnější opevňovací okruh... Objekt je ve stavebním stavu dobrém, zdi jsou jako celek neporušena, ve zdivu jsou místy zahlodané cihly a římsa pod nadvalím je místy prolomena. S hlediska fortifikačního a výtvarného je výrazným nedostatkem objektu probourání zcela nových vysokých oken a tím i narušení architektonického výrazu původně ucelené a uzavřené jednotné fronty... Velké výtvarné narušení je způsobeno v severovýchodním křídle vestavbou transformační a vysílací stanice. Nadvalí je zachováno v celém rozsahu...⁴³

V roce 1981 byla dokončena „téměř celková oprava všech prostor, tj. výměny podlah, zárubní, dveří, výměna elektrické instalace, úpravy sociálního zařízení a oprava pokrývačská i klempířská. Objekt je v současné době téměř ve výborném stavu, v části jsou některé prostory vlhké. Do dalších let se plánuje jen běžná záchovná údržba.“⁴⁴

V roce 1996 se zřítla část opěrné zídky – cihlová zídka komunikační galerie nacházející se po levé straně centrální budovy. Zídka i s terénem nad ní byla již dříve opravována. Stav doposud nezborčených částí je kritický. Příčinou bylo nedokonalé odvodnění a průjezd těžké mechanizace.⁴⁵ V roce 2003 byly prováděny drobné práce spojené s instalací nových zemních kabelových sítí.⁴⁶ V této době užíval objekt Vojenský správní archiv Olomouc.

Od roku 2004 probíhala korespondence spojená s možným prodejem či převodem předmětného objektu, jakožto nepotřebného majetku Armády České republiky.

O objekt projevil zájem fakultní nemocnice a Národní památkový ústav. V lednu tohoto roku zažádal o bezúplatný převod pevnosti Národní památkový ústav. V objektu měla být zřízena prohlídková trasa se stálou expozicí pevnostního stavitelství. Objekt měl zároveň sloužit jako depozitář pro archeologické sbírky.⁴⁷ Ministerstvo obrany však žádost o bezúplatný převod neakceptovalo, ale žádalo peněžité plnění.⁴⁸ Komise pro nakládání s nepotřebným nemovitým

⁴³ Problematika pevnůstky Olomouc – Tabulový vrch, 5. 7. 1969, příruční archiv NPÚ ÚOP v Olomouci.

⁴⁴ Vyhodnocení péče o provoz a stav památkově chráněných objektů ke dni 31. 10. 1981, příruční archiv NPÚ ÚOP v Olomouci.

⁴⁵ Dopis okresního úřadu v Olomouci, 29. 4. 1996, příruční archiv NPÚ ÚOP v Olomouci.

⁴⁶ Rekonstrukce zemních kabelových sítí, 30. 4. 2003, příruční archiv NPÚ ÚOP v Olomouci.

⁴⁷ Žádost o posouzení bezúplatného převodu fortu Tabulový vrch, 20. 1. 2004; Žádost o bezúplatný převod nemovitosti Tabulový vrch v Olomouci, 27. 1. 2004; Zpracování a realizace koncepce využití fortu Tabulový vrch v Olomouci, 2004, příruční archiv NPÚ ÚOP v Olomouci.

⁴⁸ Dopis ministra kultury, 4. 11. 2005, příruční archiv NPÚ ÚOP v Olomouci.

majetkem Ministerstva obrany stanovila prodejní cenu 55.645.340 Kč. Následně bylo vypsáno výběrové řízení na možného kupce. Tohoto řízení se však nikdo nezúčastnil. Ještě dlouhou dobu nebyl odkup majetku vyřešen a zvažoval se opět bezúplatný převod na jednoho z dřívějších zájemců či na Olomoucký kraj a město Olomouc.⁴⁹

V roce 2009 byl Vojenskou ubytovací a stavební správou Brno vznesen dotaz, zda je trojice krytů napojených na podzemní minové chodby vybudovaných za druhé světové války (1943) okupační správou součástí památkové ochrany. Národní památkový ústav odpověděl, že tyto kryty nejsou součástí památkové ochrany.⁵⁰

Téhož roku opět projevila Fakultní nemocnice zájem o bezúplatný převod pevnosti do svého majetku.⁵¹ V tomto roce byla v objektu sanována pouze prasklina ve vrcholu klenby v čelním úseku střelecké galerie od zaoblení u čelní kaponiéry po vstup do minové chodby M a dále v úseku od minové chodby M po minovou chodbu O. Poruchy byly způsobeny stavební činností probíhající na pozemku nad minovými chodbami, respektive přetížením svrchního zásypu klenby navezenou zeminou.⁵²

V průběhu roku 2010 se stala novým majitelem objektu Fakultní nemocnice (převod za 1 Kč). O rok později probíhaly v budově reduitu práce, pro které nebylo vydáno závazné stanovisko. Konkrétně se jednalo o: provedení betonového potěru šedé barvy v 1NP v místnosti AXQ001120 reduitu (betonová podlaha provedena již v roce 1981); provedení výměny původní nášlapné vrstvy z palubek za novou z dřevotřísky v místnosti AWQ002020 v 2NP reduitu; provedení revize a doplnění rozvodů plynu v reduitu.⁵³ V květnu roku 2011 bylo vydáno závazné stanovisko k přivedení nového řadu vodovodu a kanalizace do areálu pevnostního objektu pro obslužný personál archivu. Výkopy byly vedeny přes příjezdovou rampu k JV straně reduitu.⁵⁴ Dále bylo vydáno stanovisko k opravě střešního pláště včetně klempířských prvků a obnovy ležatých hromosvodů.⁵⁵ O rok později měl být opraven i střešní plášť kasematních prostor hlavního valu včetně přezdění dožilého atikového zdiva u schodišť a u valu.⁵⁶

V roce 2013 se započalo s přípravou zpřístupnění podzemních chodeb. Předmětem předloženého záměru mělo být i vybudování nového zázemí pro průvodce s pokladnou, prodejnu tematických předmětů a hygienickým zázemím pro návštěvníky. Dále pak obnova objektů, interiérů a ploch pevnosti, které budou součástí prohlídkové trasy. Novostavba se zázemím měla být umístěna v týlu fortu nad kontraeskarpou. Mělo se jednat o jednopodlažní objekt obdélného půdorysu s plochou střechou složený ze třech kontejnerů. Levá boční kaponiéra kasematní hradby měla být určena pro muzejní a přednáškové účely. V objektech měla být položena palubová podlaha či cihelná dlažba skládaná do klasu. Vybourány měly být

⁴⁹ Získá unikátní pevnost město?, Olomoucký deník, 15. 12. 2005, příruční archiv NPÚ ÚOP v Olomouci.

⁵⁰ Vyjádření k ŽB konstrukcím krytů, 25. 5. 2009, příruční archiv NPÚ ÚOP v Olomouci.

⁵¹ Dopis fakultní nemocnice NPÚ, 8. 4. 2009, příruční archiv NPÚ ÚOP v Olomouci.

⁵² Vyjádření Národního památkového ústavu, 19. 10. 2009; Rozhodnutí, 24. 11. 2009; , příruční archiv NPÚ ÚOP v Olomouci.

⁵³ Vyjádření národního památkového ústavu, 6. 5. 2011, příruční archiv NPÚ ÚOP v Olomouci.

⁵⁴ Závazné stanovisko, 4. 5. 2011, příruční archiv NPÚ ÚOP v Olomouci.

⁵⁵ Rozhodnutí, 16. 5. 2011, příruční archiv NPÚ ÚOP v Olomouci.

⁵⁶ Závazné stanovisko, 31. 8. 2012, příruční archiv NPÚ ÚOP v Olomouci.

zazdívký střílen a provedeny měly být nové truhlářské výplně. Na koruně hlavního valu mělo být obnoveno jedno dělostřelecké postavení s dubovou podlahou.⁵⁷ Tento projekt však nebyl naplněn.

V roce 2014 byl zástupci památkové péče odsouhlasen návrh na temperování prostor archivu v reduitu.⁵⁸ Další práce se vztahují až k opravě střešního pláště přední kaponiéry v roce 2019 - nová střešní krytina, doplnění cihelné římsy a vyzdění nových komínů. Cihelná atika přední kaponiéry měla být v narušených a rozvolněných místech rozebrána a opětovně vyzděna za použití římsových cihel.⁵⁹

Téhož roku byla zpracována dokumentace k úpravě jižního boku hlavního valu, kde měl být zřízen sklad spisovny. Tento projekt byl realizován. Upravovány byly interiéry objektu a partie vnějšího pláště, které s opravou a provozem interiéru bezprostředně souvisely. V objektu byly provedeny nové technické instalace včetně nových přípojek. Truhlářské prvky byly obnoveny dle analogií nacházejících se v jiných částech fortu.⁶⁰

V roce 2021 byla podána žádost na výměnu čtveřice oken v druhém nadzemním podlaží reduitu. Odstraněny měly být 4 historické kastlové výplně z druhé poloviny 19. století a nahrazeny měly být čtyřmi okny nepoužitými při obnově jižního boku hlavního valu. Toto řešení však bylo zamítnuto.⁶¹

3.6. Shrnutí nejdůležitějších údajů ke stavebnímu vývoji

- 1838 – povolení výstavby fortu
- 1839 - 1846 – výstavba fortu
- 1943-1944 – letecké kryty v minových chodbách, využívání pevnosti německou armádou
- 1981 – dokončení rozsáhlé opravy objektu
- 2010 – převod objektu do vlastnictví Fakultní nemocnice v Olomouci
- 2019 – oprava jihovýchodních kasemat hlavního valu

⁵⁷ Závazné stanovisko, 1. 10. 2013 a 17. 7. 2013, příruční archiv NPÚ ÚOP v Olomouci.

⁵⁸ Rozhodnutí, 15. 1. 2014, příruční archiv NPÚ ÚOP v Olomouci.

⁵⁹ Závazné stanovisko, 8. 10. 2019, příruční archiv NPÚ ÚOP v Olomouci.

⁶⁰ Fort Tafelberg, úprava jižního boku hlavního valu, Dohnal 2019, příruční archiv NPÚ ÚOP v Olomouci.

⁶¹ Závazné stanovisko, 29. 3. 2021, příruční archiv NPÚ ÚOP v Olomouci.

4. Prameny, mapy a plány, ikonografie, edice pramenů, literatura

4.1. Prameny

Österreichisches Staatsarchiv Wien, Kriegsarchiv,

Kartensammlung, Inland C IV Olmütz

General GenieDirektion

Genie-Hauptamt

Vojenský ústřední archiv Praha

Vojenské stavební úřady, fond fortifikační místní ředitelství, pozdější ženijní ředitelství Olomouc

4.2. Plány

Österreichisches Staatsarchiv Wien, Kriegsarchiv,

Kartensammlung, Inland C IV Olmütz

General GenieDirektion

Genie-Hauptamt

Vojenský ústřední archiv Praha

Sbírka plánů pevnosti Olomouc

Národní památkový ústav, Územní odborné pracoviště v Olomouci

Příruční archiv

4.3. Ikonografie

Vojenský ústřední archiv v Praze, Letecký pluk 2 Olomouc, fotoalbum 2

(ags.cuzk.cz).

Vlastivědné muzeum v Olomouci, fotoarchiv

aukro.cz

4.4. Edice pramenů, literatura

FISCHER, Richard. *Olomoucká pevnost a její zrušení: (1934-1935)*. V Olomouci: R. Fischer, 1935, 88 s. : il. ; 24 cm.

HOFMAN, Jiří. *Lidé a hradby: bastionové pevnosti a jejich život*. [České Budějovice]: Bohumír Němec - Veduta, 2020, 175 stran : ilustrace, portréty, mapy ; 24 cm. ISBN 978-80-88030-48-5.

KŠÍR, Josef. *Tereziánská pevnost olomoucká*. V Praze: Kruh pro studium čs. dějin vojenských při Vojenském ústavu vědeckém, 1937, 18 s. : plány ; 15 cm.

KUCH-BREBURDA, Miloslav a Vladimír KUPKA. *Pevnost Olomouc*. Dvůr Králové nad Labem: FORTprint, 2003, 311 s. : il. ; 21 cm. ISBN 80-86011-21-6.

KUPKA, Vladimír. *Pevnosti a opevnění v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Libri, 2001, 525 s. : il. ; 21 cm. ISBN 80-7277-047-0.

KUPKA, Vladimír. *Fortové pevnosti a jejich místo v dějinách opevňování*. 3. opr. vyd. Dvůr Králové nad Labem: FORTprint, 1995, 32 s., příl. ISBN 80-900299-0-6.

SLAVÍK, Jiří. *Bastionové pevnosti: průzkumy a opravy*. V Ústí nad Labem: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Ústí nad Labem ve spolupráci s Klubem vojenské historie - Pevnost Terezín, Centrum pevnostního stavitelství, 2014, 116 s. : il. (převážně barev.), mapy, plány ; 21 cm. ISBN 978-80-85036-53-4.

VIKTOŘÍK, Michael. *Táborová pevnost Olomouc: modernizace olomoucké pevnosti v 19. století*. České Budějovice: Veduta, 2011, 277 s. ; 21 x 27 cm. ISBN 978-80-86829-71-5.

WOHLMUTH, Petr. UNIVERZITA KARLOVA. FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ. *Bastionové pevnosti a vojenská revoluce*. Praha: FHS UK, 2015, 283 stran : ilustrace (převážně barevné), plány, faksimile ; 19 cm. ISBN 978-80-87398-49-4.

5. Rozbor objektu

Fort na Tabulovém vrchu se nachází jihozápadně od centra Olomouce. Reduitový fort je začleněn do areálu fakultní nemocnice. Na jeho předpolí se nachází novodobá výstavba.

Z vnější strany chrání objekt silný zemní val polygonového půdorysu, který je oddělen od zbytku pevnosti příkopem s kontraeskarповou armovanou cihlami – první linie obrany. Na jejím povrchu se místy stále mírně v terénu projevuje banket chráněný předprsní. Vnitřkem armované kontraeskarpy probíhá hlavní galerie s pěchotními střílnami z níž vycházejí do předpolí minometné větve.

Druhou linii obrany tvoří paralelně s kontraeskarповou probíhající cihelná kasematní hradba, někdy nazývaná též envelopou. Součástí této kasematní hradby je čelní podvojná kaponiéra a dvě boční kaponiéry zajišťující flankovací palbu. Boční kaponiéry jsou umístěny na šíjových koncích obou boků kasematní hradby. Ve vnějším obvodu této obranné linie se nachází jak pěchotní střílny tak dodatečně provedené otvory (více popis jednotlivých částí objektu). Na vrchu kasematní hradby je opět v terénu rozpoznatelný banket s předprsní.

Další příkop za kasematní hradbou odděluje třetí linii obrany – hlavní armovaný obranný val určený pro rozmístěný dělostřelecké výzbroje. Jeho kapítalou prochází poterna. Při jejích bocích se nacházejí zemní rampy sloužící pro přesun dělostřelecké techniky. V jeho bočních ramenech se nacházejí kasematy. Při šíjích jsou osazena schodiště rovněž zpřístupňující vrchní prostor hlavního valu. Prostor obehnaný vnitřními líci hlavního valu je přístupný dvojicí zemních ramp lemovaných litinovým zábradlím. Od příkopu reduitu je oddělen kontraeskarповou.

Uprostřed šíje fortu se nachází mohutný podkovovitý objekt reduitu postavený tak, aby mohl být použit jako obranný prvek pro pěchotu i dělostřelectvo. Dvoupodlažní objekt s plochou střechou je spojen s vrcholovou částí zemních ramp přerušujících v této části šíjovou kontraeskarповou pomocí dřevěného krytého mostu osazeného na trojici zděných pilířů. Vnitřní cihelná zeď zemních ramp probíhá souběžně s šíjovou kontraeskarповou.

5.1. Reduit

Exteriér objektu⁶²

Reuit podkovovitého půdorysu se nachází uprostřed fortové šíje. Dvoupodlažní objekt s plochou střechou je vystavěn tak, aby mohl být použit jako obranný prvek pro pěchotu i dělostřelectvo. Dvoupodlažní objekt s plochou střechou je spojen s vrcholovou částí zemních ramp přerušujících v této části šíjovou kontraeskarповou pomocí dřevěného krytého mostu osazeného na trojici zděných pilířů obdélného půdorysu. Na pilířích jsou osazeny ocelové I profily vynášející novodobou dřevěnou konstrukci mostu krytého sedlovou střechou s krytinou z vlnitého plechu.

⁶² Výplně dveřních a okenních otvorů jsou popsány v rámci interiéru objektu

Objekt s oblými nárožími směrem k hlavnímu valu je vystavěn z režného cihelného zdiva. Ze základní plochy líce mírně vystupuje nízký sokl. První a druhé nadzemní podlaží odděluje pouze plochá římsa. Reduit je zakončen kamennou římsou (možná někde kamenné bloky nahrazeny betonovými prvky). Ze základní plochy líce rovněž vystupuje mělký rizalit s hlavním vstupem.

Dominantou reduitu je pískovcový portál zakončený v minulosti císařským znakem nacházející se v úrovni 2NP ve středu severovýchodního průčelí. Nyní nad úroveň střechy vystupuje pouze kamenný podstavec. Portál s půlkruhovým nadsvětlíkem zakončeným klenákem tvoří edikulu. Pilastry vynášejí kladí, na něž nasedá výše zmíněný kamenný podstavec.

V severozápadním a jihovýchodním průčelí se nacházejí vstupy do objektu. Vstup v přízemí jihovýchodního průčelí je rámován kamenným ostěním s půlkruhovým nadsvětlíkem zakončeným klenákem. Protilehlý vstupní otvor s půlkruhovým záklenkem má pouze zděnou špaletu. Před oběma otvory jsou vybetonovány podesty. V patře se v minulosti rovněž nacházely vstupní otvory. Nyní jsou z nich provedeny otvory okenní. V líci zdiva jsou však osazeny kamenné bloky s relikty zámečnických prvků padacího mostu, v cihelném zdivu jsou viditelné štěrbiny pro řetěz padacího mostu a vpadlina pro mostovku.

Okenní otvory se nacházejí po celém obvodu reduitu v obou nadzemních podlažích. V nikách se segmentovými záklenky jsou osazena kamenná ostění (v části směrem k hlavnímu valu ostění se středním sloupkem pro sdružená okna). V severovýchodním průčelí se nachází pouze jedno ostění se středním sloupkem pro sdružené okno a to uprostřed průčelí pod krytým mostem. Kamenná ostění chybí u dodatečně provedených otvorů (například na bočních čelech směrem k šíjové kontraeskarpě). Střílny nacházející se téměř po celém obvodu reduitu v obou nadzemních podlažích byly většinou v úrovni vnitřního líce zazděny (výjimečně v úrovni vnějšího líce). Nad střílnami se nacházejí čtvercové větrací otvory.

V líci zdiva jsou osazeny masivní roury pro odvod vody ze střechy, v severovýchodním líci šestice kamenných žlabů (nyní již jiné řešení pro odvod vody). Dále jsou zde osazeny novodobé prvky technického zařízení objektu - elektroinstalace, rozvaděč, osvětlení.

Objekt kryje plochá střecha s povlakovou krytinou. Nad střešní rovinu vystupuje dvojice zděných těles se vstupy na střechu. Tato tělesa jsou kryta pultovými střechami s plechovou krytinou. Za těmito vstupy prolamují střešní plášť dva světlíky ocelové konstrukce s drátoskleněnými výplněmi. Ze střechy vystupuje dvacet omítaných komínových těles čtvercového či obdélného půdorysu (některá s betonovými hlavicemi). Některé z komínů jsou opatřeny bočními otvory. Srážková voda je odváděna ze střechy podokapními žlaby se svody zaústěnými na terén.

Interiér objektu

1NP

101a

- místnost obdélného protáhlého půdorysu – chodba

- valená klenba s lunetovými výsečemi nad dveřními a okenními otvory
- podlaha kryta kamennými deskami, novodobou teracovou dlažbou a betonovým potěrem
- okenní otvory s kamenným ostěním (TR4-TR9, KA3-KA8), truhlářské výplně osazené ve špaletě – jednoduché čtyřkřídle okno; členěno do kříže (poutec a sloupek); křídla otevíraná směrem do interiéru; vnější rohovníkové závěsy zakončené odsazenými segmenty kruhu zavěšené na dvojdílných hácích; spodní křídla členěna příčlemi do šesti tabulek, horní křídla do čtyř tabulek; křídla uzavírána trojicí dvouramenných obrtlíků; na každém křídle jednoduchý přitažník; šedý nátěr; před truhlářskou výplní osazena v kamenném ostění nýtovaná mříž (ZA1-ZA4); ve špaletě dřevěný parapet s otevíravým poklopem - skříňový závěs
- okenní otvor se sdruženým oknem TR3, KA2 ve střední části místnosti; truhlářské výplně totožné s předchozími
- truhlářská okenní výplň mezi místnostmi 101a a 115 TR25, ZA10 - jednoduché čtyřkřídle okno dělené v horní třetině poutcem; zapuštěné válcové závěsy s kuličkami na kuželových koncích; spodní křídla členěna příčlemi do šesti tabulek, horní křídla nečleněná; spodní křídla uzavírána novodobou klikkou ovládající rozvoru; horní křídla uzavírána vždy jednou zalomenou klikkou; šedý nátěr; dřevěný parapet; na straně místnosti 101a osazena nýtovaná mříž
- nepůvodní příčka s luxferami a novodobou dvoukřídlovou zámečnickou dveřní výplní mezi místnostmi 101a a 101b
- nepůvodní příčka s dřevěným nadsvětlíkem a vstupním otvorem mezi místnostmi 101a a 101c
- vstupy do místností 106, 107, 114 – 120 kryty novodobými truhlářskými jednokřídlovými a dvoukřídlovými výplněmi osazenými v ocelových zárubních

101b

- místnost obdélného půdorysu – chodba
- valená klenba s lunetovými výsečemi nad dveřními otvory
- podlaha vyskládána z novodobé teracové dlažby
- vstup z exteriéru TR1, KA1 - kamenné ostění s půlkruhovým nadsvětlíkem zakončeným klenákem; v kamenném ostění osazeno oko pro uzavírání původních vrat; novodobá dvoukřídlová kovová dveřní výplň; původní, dřevěný, otevíravý, půlkruhový nadsvětlík; dvě otevíravá křídla osazená pomocí rohovníkových závěsů zakončených odsazenými segmenty kruhu a dvojdílných háků; křídla členěna příčlemi do osmi tabulek; křídla osazena obrtlíky a přitažníky
- vlevo od vstupu z vnější stany zazdívka stříly
- nepůvodní příčka s luxferami a novodobou dvoukřídlovou zámečnickou dveřní výplní mezi místnostmi 101a a 101b
- vstupy do místností 102a, 102b, 103, 106 a 108 uzavírány novodobými truhlářskými

jednokřídlými výplněmi osazenými v ocelových zárubních

101c

- místnost obdélného půdorysu – chodba
- valená klenba s lunetovými výsečemi nad dveřními otvory
- betonová podlaha
- nepůvodní příčka s dřevěným nadsvětlíkem a vstupním otvorem mezi místnostmi 101a a 101c
- nepůvodní příčka s luxferami a novodobou dvoukřídlou zámečnickou dveřní výplní mezi místnostmi 101c a 101d
- vstup do místnosti 105 uzavírán novodobou truhlářskou jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni
- vstup na schodiště kryje novodobá mříž s jednokřídlou brankou

101d

- místnost obdélného půdorysu – chodba
- valená klenba s lunetovými výsečemi nad dveřními otvory (luneta nade dveřmi do místnosti 104a a 104b narušena těmito vstupy)
- betonová podlaha
- nepůvodní příčka s luxferami a novodobou dvoukřídlou zámečnickou dveřní výplní mezi místnostmi 101c a 101d
- vstup z exteriéru TR2 – vstupní otvor s půlkruhovým nadsvětlíkem; rám novodobých, kovových, dvoukřídlých dveří uchycen k původním dvoudílným hákům, původní dřevěný profilovaný poutec s železným okem pro uzavírání původních vrat; neotevíravý, dřevěný nadsvětlík rozdělený příčlemi do šesti polí
- vstupy do místností 104a a 104b uzavírány novodobými truhlářskými jednokřídlými výplněmi osazenými v ocelových zárubních
- vstup do místnosti 111 kryjí jednokřídlé levé dveře TR26 (otevírány do místnosti 111); tesařská zárubeň s obložkami – na straně místnosti 101d profilované se supraportou; křídlo rámové konstrukce rozdělené do čtyř polí - kazet; zavěšeno pomocí zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na odsazených koncích; novodobá klika; šedý nátěr; na straně místnosti 101d vsazena novodobá dveřní výplň

102a

- místnost obdélného půdorysu
- odhalené cihelné zdivo na vnějších stěnách

- valená klenba s narušenou lunetovou výsečí nad dveřním otvorem (dodatečná příčka, druhotně proražený dveřní otvor)
- linoleum
- vstup z místnosti 101b uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni
- okenní otvor s kamenným ostěním (TR12, KA11, ZA8), truhlářská výplň osazená v nice se segmentovým záklenkem – špaletové osmikřídlé okno (4 vnější a 4 vnitřní křídla); v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru, vnější horní křídla směrem do exteriéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na kuželových koncích; spodní vnitřní křídla členěna příčlemi do tří tabulek, vnější křídla do dvou tabulek; spodní křídla uzavírána olivovými kličkami ovládajícími rozvory (vnitřní novodobá); horní křídla uzavírána kolínkovými obtlíky; pravé horní křídlo je výklopné; bílý nátěr; před truhlářskou výplní osazena v kamenném ostění nýtovaná mříž

102b

- místnost obdélného půdorysu
- v západní části vestavba toalet
- valená klenba s narušenou lunetovou výsečí nad dveřním otvorem (dodatečná příčka, druhotně proražený dveřní otvor)
- podlaha vyskládána z teracové dlažby, v severozápadní části obklad
- spodní část zdi kryta keramickým mozaikovým obkladem
- vstup z místnosti 101b uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni
- druhotně provedený okenní otvor, zámečnická výplň osazená v mělké nice (směrem z interiéru – špaletové čtyřkřídlé okno (2 vnější a 2 vnitřní křídla); rámy spojeny železnými pásy; křídla otevíraná směrem do interiéru; křídla zavěšena pomocí válcových závěsů; křídla členěna příčlemi do osmi tabulek; uzavírána olivovými kličkami ovládajícími rozvory; šedý nátěr; před okenní výplní druhotně osazena nýtovaná mříž (ZA7)

103

- místnost obdélného půdorysu
- valená klenba s lunetovou výsečí nad dveřním otvorem
- podlaha vyskládána z teracové dlažby
- spodní část zdi kryta keramickým mozaikovým obkladem
- vstup z místnosti 101b uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni

- okenní otvor s kamenným ostěním (TR10, KA9, ZA5), truhlářská výplň osazená v nice se segmentovým záklenkem – špaletové osmikřídle okno (4 vnější a 4 vnitřní křídla); v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru, vnější horní křídla směrem do exteriéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na kuželových koncích; spodní vnitřní křídla nečleněná novodobá, vnější křídla členěna příčlemi do tří tabulek; spodní křídla uzavírána novodobými olivovými kličkami ovládajícími rozvory; vnitřní horní křídlo jedno chybí, jedno novodobé, jedno vnější horní křídlo uzavíráno kolínkovým obrtlíkem; pravé horní křídlo je výklopné; bílý nátěr; před truhlářskou výplní osazena v kamenném ostění nýtovaná mříž

104a

- místnost obdélného půdorysu
- plochý strop s probíhajícím nosníkem
- dodatečně proražený vstup
- podlaha z litého teraca
- na části stěn odhalené cihelné zdivo
- vstup z místnosti 101d uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlovou výplní osazenou v ocelové zárubni
- druhotně provedený okenní otvor, zámečnická výplň osazená v mělké nice (směrem z interiéru – špaletové čtyřkřídle okno (2 vnější a 2 vnitřní křídla); rámy spojeny železnými pásy; křídla otevíraná směrem do interiéru; křídla zavěšena pomocí trojic válcových závěsů; křídla členěna příčlemi do osmi tabulek; uzavírána olivovými kličkami ovládajícími rozvory; dodatečně osazen svislá zástrč; světlý nátěr

104b

- místnost obdélného půdorysu
- plochý strop s probíhajícím nosníkem
- dodatečně proražený vstup
- podlaha z litého teraca
- vstup z místnosti 101d uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlovou výplní osazenou v ocelové zárubni
- okenní otvor s kamenným ostěním (TR13, KA12, ZA9), truhlářská výplň osazená v nice se segmentovým záklenkem – špaletové osmikřídle okno (4 vnější a 4 vnitřní křídla); v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru, vnější horní křídla směrem do exteriéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na kuželových koncích; spodní vnitřní křídla členěna příčlemi do tří tabulek, vnější křídla do dvou tabulek; spodní křídla uzavírána olivovými kličkami ovládajícími rozvory (vnitřní novodobá);

horní křídla uzavírána kolínkovými obrtlíky; pravé horní křídlo bylo výklopné, nyní obě novodobá, ve špaletě je osazen otevírací mechanismus; nátěr slonová kost; před truhlářskou výplní osazena v kamenném ostění nýtovaná mříž

105

- místnost obdélného půdorysu
- valená klenba s lunetovou výsečí nad dveřním otvorem
- při severozápadní zdi vyvýšený stupeň
- podlaha kryta linoleem
- vstup z místnosti 101c uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlovou výplní osazenou v ocelové zárubni
- okenní otvor s kamenným ostěním (TR11, KA10, ZA6), truhlářská výplň osazená v nice se segmentovým záklenkem – špaletové osmikřídle okno (4 vnější a 4 vnitřní křídla); v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru, vnější horní křídla směrem do exteriéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na kuželových koncích; spodní vnitřní novodobá křídla členěna příčlemi do dvou tabulek, vnější křídla do tří tabulek; spodní vnitřní křídla uzavírána druhotně obrtlíkem, vnější křídla novodobou olivovou kličkou; horní křídlo druhotně uzavíráno kolínkovým obrtlíkem, druhé neotevíravé; dřevěný parapet; interiérový nátěr slonová kost, exteriérový nátěr šedý a zelený; před truhlářskou výplní osazena v kamenném ostění nýtovaná mříž

106

- schodiště a místnost pod schodištěm
- dvouramenné vřetenové schodiště s kamennými stupni a kamennou podestou KAS1
- stupně i podesta kryty linoleem
- podesta podporována uprostřed své délky dvojicí železných nosníků
- strop tvořen ruby kamenných stupňů a podesty
- vstupní otvory zaklenuty půlkruhovými pasy
- v úrovni podesty nika půlkruhového půdorysu zakončená konchou, sokl niky proveden z režného zdiva se dvěma větracími otvory a zakryt dřevěnými prkny
- před soklem niky osazeno litinové zábradlí složené z madla, kuželek a prutů ZA11
- koncha niky byla dodatečně proražena a byla do ní vsazena skleněná výplň s malovaným státním znakem a lipovými ratolestmi SKL1
- vstup z místnosti 101b uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlovou výplní osazenou v ocelové zárubni
- v prostoru pod schody betonová podlaha; vstup z místnosti 101a uzavírán novodobou,

truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni

107

- schodiště a místnost pod schodištěm
- dvouramenné vřetenové schodiště s kamennými stupni a kamennou podestou KAS2
- stupně i podesta kryty linoleem
- podesta podporována uprostřed své délky dvojicí železných nosníků
- strop tvořen ruby kamenných stupňů a podesty
- vstupní otvory zaklenuty půlkruhovými pasy
- v úrovni podesty nika půlkruhového půdorysu zakončená konchou, sokl niky proveden z režného zdiva a zakryt dřevěnými prkny
- před soklem niky osazeno litinové zábradlí složené z madla, kuželek a prutů ZA12
- koncha niky byla dodatečně proražena a byla do ní vsazena skleněná výplň s malovanými odznaky železničního vojska a lipovými ratolestmi SKL2
- vstup z místnosti 101c uzavírán novodobou mříží
- v prostoru pod schody betonová podlaha; vstup z místnosti 101a uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni s nadsvětlíkem

108

- místnost lichoběžníkového půdorysu s vnější oblou zdí
- odhalené cihelné zdivo na části stěn
- segmentová valená klenba
- segmentové zákleky vstupních nik a okenní niky
- linoleum
- vstup z místnosti 101b uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni
- okenní otvor s kamenným ostěním a sdruženým oknem (TR14, KA13), truhlářská výplň osazená v nice se segmentovým záklenkem – špaletové osmikřídlé okno (4 vnější a 4 vnitřní křídla); v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru, vnější horní křídla směrem do exteriéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na kuželových koncích; spodní křídla členěna příčlemi do tří tabulek; uzavírána jsou olivovými kličkami ovládajícími rozvory (vnitřní novodobá); horní křídla uzavírána olivovou kličkou nebo kolínkovými obrtlíky; pravé horní křídlo je výklopné, s otevíracím mechanismem uchyceným na deštění špalety; dřevěný parapet; z interiéru nátěr slonová kost, z exteriéru šedý nátěr; před oknem vsazena síť a nepůvodní mříž

109

- místnost lichoběžníkového půdorysu s vnější oblou zdí
- segmentová valená klenba
- segmentové zákleky vstupních nik a okenní niky
- linoleum
- vstupy z místností 108 a 110 uzavírány novodobými, truhlářskými, jednokřídlými výplněmi osazenými v ocelových zárubních
- okenní otvor s kamenným ostěním a sdruženým oknem (TR15, KA14), truhlářská výplň osazená v nice se segmentovým záklenkem – špaletové osmikřídlé okno (4 vnější a 4 vnitřní křídla); v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru, vnější horní křídla směrem do exteriéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na kuželových koncích; spodní křídla členěna příčlemi do tří tabulek; uzavírána jsou olivovými kličkami ovládajícími rozvory; horní křídla uzavírána olivovou kličkou nebo kolínkovými obrtlíky; pravé horní křídlo je výklopné, s otevíracím mechanismem uchyceným na deštění špalety; dřevěný parapet; z interiéru nátěr slonová kost, z exteriéru šedý nátěr; před oknem vsazena síť a nepůvodní mříž

110

- místnost lichoběžníkového půdorysu s vnější oblou zdí
- segmentová valená klenba
- segmentové zákleky vstupních nik a okenní niky
- odhalené cihelné zdivo na části stěn, viditelné zazdívký střílen
- linoleum
- vstup z místnosti 109 uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni
- okenní otvor s kamenným ostěním a sdruženým oknem (TR16, KA15), truhlářská výplň osazená v nice se segmentovým záklenkem – špaletové osmikřídlé okno (4 vnější a 4 vnitřní křídla); v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru, vnější horní křídla směrem do exteriéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na kuželových koncích; spodní křídla členěna příčlemi do tří tabulek; uzavírána jsou olivovými kličkami ovládajícími rozvory (původní i novodobé); horní křídla uzavírána olivovou kličkou nebo kolínkovými obrtlíky; pravé horní křídlo je výklopné, s otevíracím mechanismem uchyceným na deštění špalety; dřevěný parapet; z interiéru nátěr slonová kost, z exteriéru šedý nátěr; před oknem vsazena síť a nepůvodní mříž

111

- místnost lichoběžníkového půdorysu s vnější oblou zdí
- segmentová valená klenba
- segmentové zákleky vstupních nik a okenní niky
- betonová podlaha s nátěrem
- okenní otvor s kamenným ostěním a sdruženým oknem (TR17, KA16), truhlářská výplň osazená v nice se segmentovým záklenkem – špaletové osmikřídlé okno (4 vnější a 4 vnitřní křídla); v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru, vnější horní křídla směrem do exteriéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na kuželových koncích; spodní křídla členěna příčlemi do tří tabulek; uzavírána jsou olivovými kličkami ovládajícími rozvory (původní i novodobé); horní křídla uzavírána olivovou kličkou nebo kolínkovými obrtlíky; pravé horní křídlo je výklopné, s otevíracím mechanismem uchyceným na deštění špalety (pouze část); vnitřní výklopné křídlo chybí; dřevěný parapet; z interiéru nátěr slonová kost, z exteriéru šedý nátěr; před oknem vsazena síť a nepůvodní mříž
- vstup z místnosti 101d kryjí jednokřídlé levé dveře TR26 (otevírány do místnosti 111); tesařská zárubeň s obložkami – na straně místnosti 101d profilované se supraportou; křídlo rámové konstrukce rozdělené do čtyř polí - kazet; zavěšeno pomocí zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na odsazených koncích; novodobá klika; šedý nátěr; na straně místnosti 101d vsazena novodobá dvevní výplň
- vstup z místnosti 112 uzavírají jednokřídlé levé dveře TR27 (otevírány do místnosti 112); křídlo rámové konstrukce rozdělené do pěti polí - kazet; zavěšeno pomocí zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na odsazených koncích; novodobá klika, otisk původního klíčového štítku; šedý nátěr na straně místnosti 111 a odstín slonová kost na straně místnosti 112

112

- místnost lichoběžníkového půdorysu s vnější oblou zdí
- segmentová valená klenba
- segmentové zákleky vstupní niky a okenní niky
- dřevěná palubová podlaha
- okenní otvor s kamenným ostěním a sdruženým oknem (TR18, KA17), truhlářská výplň osazená v nice se segmentovým záklenkem – špaletové osmikřídlé okno (4 vnější a 4 vnitřní křídla); v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru, vnější horní křídla směrem do exteriéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na kuželových koncích; spodní křídla členěna příčlemi do tří tabulek; uzavírána jsou olivovými kličkami ovládajícími rozvory (původní i novodobé); horní křídla uzavírána olivovou kličkou nebo kolínkovými obrtlíky; pravé horní křídlo je výklopné, s otevíracím mechanismem uchyceným na deštění špalety; dřevěný parapet; z interiéru nátěr slonová kost, z exteriéru šedý nátěr; před oknem vsazena síť a nepůvodní mříž

- vstup z místnosti 111 uzavírají jednokřídlé levé dveře TR27 (otevírány do místnosti 112); křídlo rámové konstrukce rozdělené do pěti polí - kazet; zavěšeno pomocí zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na odsazených koncích; novodobá klika, otisk původního klíčového štítku; šedý nátěr na straně místnosti 111 a odstín slonová kost na straně místnosti 112

113

- místnost lichoběžníkového půdorysu s vnější oblou zdí

- segmentová valená klenba

- segmentové zákleky vstupní niky a okenní niky

- na části stěn odhaleno cihelné zdivo

- dřevěná palubová podlaha

- okenní otvor s kamenným ostěním a sdruženým oknem (TR19, KA18), truhlářská výplň osazená v nice se segmentovým záklenkem – špaletové osmikřídlé okno (4 vnější a 4 vnitřní křídla); v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru, vnější horní křídla směrem do exteriéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na kuželových koncích; spodní křídla členěna příčlemi do tří tabulek; uzavírána jsou olivovými kličkami ovládajícími rozvory; horní křídla uzavírána olivovou kličkou nebo kolínkovými obrtlíky; pravé horní křídlo je výklopné; dřevěný parapet; z interiéru nátěr slonová kost, z exteriéru šedý nátěr; před oknem vsazena nepůvodní mříž

- vstupní otvor z místnosti 120

114

- protáhlá místnost obdélného půdorysu

- valená klenba

- segmentové zákleky vstupní niky a okenní niky; lunetové výseče zazděných otvorů

- dřevěná palubová podlaha

- okenní otvor s kamenným ostěním a sdruženým oknem (TR20, KA19), truhlářská výplň osazená v nice se segmentovým záklenkem – špaletové osmikřídlé okno (4 vnější a 4 vnitřní křídla); v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru, vnější horní křídla směrem do exteriéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na kuželových koncích; spodní křídla členěna příčlemi do tří tabulek; uzavírána jsou olivovými kličkami ovládajícími rozvory (původní i novodobé); horní křídla uzavírána olivovou kličkou nebo kolínkovými obrtlíky; pravé horní křídlo je výklopné; vnitřní výklopné křídlo chybí; dřevěný parapet; z interiéru nátěr slonová kost, z exteriéru šedý nátěr; před oknem vsazena nepůvodní mříž

- vstup z místnosti 101a kryjí novodobé, dvoukřídlé dveře osazené v ocelové zárubni

115

- protáhlá místnost obdélného půdorysu
- valená klenba
- segmentové zákleky vstupní niky a okenní niky; lunetové výseče zazděných otvorů
- dřevěná palubová podlaha
- okenní otvor s kamenným ostěním a sdruženým oknem (TR21, KA20), truhlářská výplň osazená v nice se segmentovým záklenkem – špaletové osmikřídlé okno (4 vnější a 4 vnitřní křídla); v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru, vnější horní křídla směrem do exteriéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na kuželových koncích; spodní křídla členěna příčlemi do tří tabulek; uzavírána jsou olivovými kličkami ovládajícími rozvory (původní i novodobé); horní křídla uzavírána olivovou kličkou (chybí) nebo kolínkovými obrtlíky; pravé horní křídlo je výklopné; dřevěný parapet; z interiéru nátěr slonová kost, z exteriéru šedý nátěr; před oknem vsazena nepůvodní mříž
- truhlářská okenní výplň mezi místnostmi 101a a 115 TR25, ZA10 - jednoduché čtyřkřídlé okno dělené v horní třetině poutcem; zapuštěné válcové závěsy s kuličkami na kuželových koncích; spodní křídla členěna příčlemi do šesti tabulek, horní křídla do čtyř tabulek; spodní křídla uzavírána novodobou kličkou ovládající rozvoru; horní křídla uzavírána vždy jednou zalomenou kličkou; šedý nátěr; dřevěný parapet; na straně místnosti 101a osazena nýtovaná mříž
- krycí lišta rohu v zelené barvě
- vstup z místnosti 101a kryjí novodobé, jednokřídlé dveře osazené v ocelové zárubni

116

- protáhlá místnost obdélného půdorysu
- valená klenba
- segmentové zákleky vstupní niky a okenní niky; lunetové výseče vstupních otvorů (jeden zazděný)
- část stěn kryje novodobý keramický obklad
- betonová podlaha
- okenní otvor s kamenným ostěním a sdruženým oknem (KA21), novodobá truhlářská výplň osazená v nice se segmentovým záklenkem – špaletové osmikřídlé okno (4 vnější a 4 vnitřní křídla); v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru, vnější horní křídla směrem do exteriéru; nečleněná křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcovaných závěsů; uzavírána jsou novodobými olivovými kličkami ovládajícími rozvory; horní křídla uzavírána kolínkovými obrtlíky; před oknem vsazena nepůvodní mříž

- vstup z místnosti 101a kryjí novodobé, dvoukřídlé dveře osazené v ocelové zárubni, vstup do místnosti 117 ponechán volný

117

- protáhlá místnost obdélného půdorysu

- valená klenba

- segmentové zákleky vstupní niky a okenní niky; lunetové výseče vstupních otvorů; jeden nově proražený otvor s přímým nadpražím

- část stěn kryje novodobý keramický obklad

- teracová dlažba

- dva okenní otvory; z exteriéru novodobé truhlářské výplně; z interiéru zámečnické výplně, dvoukřídlá okna a výklopné nadsvětlíky

- ve vnější zdi (vpravo od oken) pravé dveře rámové konstrukce, rozdělené do pěti kazet, horní prosklená, kovový nadsvětlík rozdělený do dvanácti polí; z exteriéru zadržívka

- vstup z místnosti 101a kryjí novodobé, dvoukřídlé dveře osazené v ocelové zárubni; vstup do místnosti 116 ponechán volný

118

- protáhlá místnost obdélného půdorysu

- valená klenba

- segmentové zákleky vstupní niky a okenní niky; lunetové výseče vstupních otvorů

- část stěn kryje novodobý keramický obklad

- podlaha vyskládána z teracové dlažby

- okenní otvor s kamenným ostěním a sdruženým oknem (TR22, KA22), truhlářská výplň osazená v nice se segmentovým záklenkem – špaletové osmikřídlé okno (4 vnější a 4 vnitřní křídla); v horní třetině předděleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru, vnější horní křídla směrem do exteriéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na kuželových koncích; spodní křídla členěna příčlemi do tří tabulek; uzavírána jsou olivovými kličkami ovládajícími rozvory (původní i novodobé); horní křídla uzavírána olivovou kličkou nebo kolínkovými obrtlíky; pravé horní křídlo je výklopné – relikv výklopného mechanismu; dřevěný parapet (pouze část); z interiéru nátěr slonová kost, z exteriéru šedý nátěr; před oknem vsazena nepůvodní mříž

- vstup z místnosti 101a kryjí novodobé, jednokřídlé dveře osazené v ocelové zárubni

- vstup do místnosti 119 kryjí jednokřídlé, pravé dveře rámové konstrukce (otevírané do místnosti 119), členění do tří kazet, válcové závěsy

119

- protáhlá místnost obdélného půdorysu
- valená klenba
- segmentové zákleky vstupní niky a okenní niky; lunetová výseč vstupního otvoru
- podlaha vyskládána z teracové dlažby
- okenní otvor s kamenným ostěním a sdruženým oknem (TR23, KA23), truhlářská výplň osazená v nice se segmentovým záklenkem – špaletové osmikřídlé okno (4 vnější a 4 vnitřní křídla); v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru, vnější horní křídla směrem do exteriéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na kuželových koncích; spodní křídla členěna příčlemi do tří tabulek; uzavírána jsou olivovými kličkami ovládajícími rozvory (původní i novodobé); horní křídla uzavírána olivovou kličkou nebo kolínkovými obrtlíky; pravé horní křídlo je výklopné – výklopný mechanismus na deštění špalety; dřevěný parapet; z interiéru nátěr slonová kost, z exteriéru šedý nátěr; před oknem vsazena nepůvodní mříž
- vstup z místnosti 101a kryjí novodobé, jednokřídlé dveře osazené v ocelové zárubni; vstup do místnosti 120 ponechán volný
- vstup do místnosti 119 kryjí jednokřídlé, pravé dveře rámové konstrukce (otevírané do místnosti 119), členění do tří kazet, válcové závěsy

120

- protáhlá místnost obdélného půdorysu
- valená klenba
- segmentové zákleky vstupní niky a okenní niky; lunetové výseče vstupních otvorů
- betonová podlaha
- okenní otvor s kamenným ostěním a sdruženým oknem (TR24, KA24), truhlářská výplň osazená v nice se segmentovým záklenkem – špaletové osmikřídlé okno (4 vnější a 4 vnitřní křídla); v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru, vnější horní křídla směrem do exteriéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na kuželových koncích; spodní křídla členěna příčlemi do tří tabulek; uzavírána jsou olivovými kličkami ovládajícími rozvory (původní i novodobé); horní křídla uzavírána olivovou kličkou nebo kolínkovými obrtlíky; pravé horní křídlo je výklopné – výklopný mechanismus na deštění špalety; dřevěný parapet; z interiéru nátěr slonová kost, z exteriéru šedý nátěr; před oknem vsazena nepůvodní mříž
- vstup z místnosti 101a kryjí novodobé, jednokřídlé dveře osazené v ocelové zárubni; vstup do místnosti 119 ponechán volný
- vstup do místnosti 119 kryjí jednokřídlé, levé, plné dveře (otevírané do místnosti 119),

válcové závěsy

2NP

201a

- místnost obdélného protáhlého půdorysu – chodba
- valená klenba s lunetovými výsečemi nad dveřními a okenními otvory
- betonová podlaha
- vstup z exteriéru KA25 – mohutný kamenný portál s půlkruhovým nadsvětlíkem zakončeným klenákem (edikula); pilastry, kladí; nad římsou podstavec pro znak monarchie (již sejmuto); v kamenném ostění osazeno oko pro uzavírání původních vrat (vrata dvoukřídlá bez nadsvětlíku); dvě dvojice původních dvoudílných háků; novodobá dvoukřídlá kovová dveřní výplň; z interiéru prostor pro mechanismus padacího mostu
- okenní otvory s kamenným ostěním (TR28-TR33, KA26-KA31), truhlářské výplně osazené ve špaletě – jednoduché čtyřkřídlé okno; členěno do kříže (poutec a sloupek); křídla otevíraná směrem do interiéru; vnější rohovníkové závěsy zakončené odsazenými segmenty kruhu zavěšené na dvojdílných hácích; spodní křídla členěna příčlemi do šesti tabulek, horní křídla do čtyř tabulek; křídla uzavírána trojicí dvouramenných obrtlíků; na každém křídle jednoduchý přitažník; šedý nátěr; dřevěný parapet
- okenní otvor v severozápadní zdi – bývalý vstup s padacím mostem (KA37, ZA14); v otvoru vstupu osazena novodobá okenní výplň (dozděně parapet); po každé straně bývalého otvoru dva kamenné bloky, relikty zámečnických prvků padacího mostu, štěrbiny pro řetěz padacího mostu a vpadlina v cihelném zdivu;
- truhlářské okenní výplně mezi místnostmi 201a a 215 – 220a (TR52 – 57) - jednoduché čtyřkřídlé okno dělené v horní třetině poutcem; zapuštěné válcové závěsy s kuličkami na kuželových koncích; spodní křídla členěna příčlemi do tří tabulek; křídla uzavírána olivovými kličkami ovládajícími rozvory; zelený nátěr či odstín slonová kost; dřevěný parapet; ze strany místnosti 201a okna zazděna
- nepůvodní příčka mezi místnostmi 201a a 201b
- vstupy do místností 204a, 204b, 211, 214 – 220a kryty novodobými truhlářskými jednokřídlými výplněmi osazenými v ocelových zárubních; vstup na schodiště do 1NP ponechán volný; vstup na schodiště na střechu kryt dvoukřídlými, kovovými, novodobými dveřmi

201b

- místnost obdélného půdorysu – bývalá chodba
- valená klenba s lunetovými výsečemi nad dveřními otvory
- podlaha kryta linoleem

- okenní otvor v jihovýchodní zdi – bývalý vstup s padacím mostem (TR38, KA36, ZA13); v otvoru vstupu osazena okenní výplň s půlkruhovým zakončením (dozděn parapet), jednoduché šestikřídlé okno; křídla otevíraná směrem do interiéru; zapuštěné válcové závěsy s kuličkami na kuželových koncích; křídla členěna příčlemi do dvou tabulek, uzavírána obrotlivky; nátěr slonová kost; po každé straně bývalého otvoru dva kamenné bloky, relikty zámečnických prvků padacího mostu, štěrbiny pro řetěz padacího mostu a vpadlina v cihelném zdivu
- vpravo od okenního otvoru zazděná střílna (zazdívka v exteriérovém líci)
- nepůvodní příčka se vstupním otvorem mezi místnostmi 201b a 206
- v západním koutě zazděný otvor se třemi kamennými stupni (zazděný vstup na schodiště na střechu)
- vstupy do místností 202a, 202b, 203, 206 a 208 uzavírány novodobými truhlářskými jednokřídlými výplněmi osazenými v ocelových zárubních

202a

- místnost obdélného půdorysu
- valená klenba, dvojice nik s lunetami v severovýchodní zdi
- podlaha kryta linoleem
- vstup z místnosti 201b uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni; dřevěný záklop přímého nadpraží
- okenní otvor s kamenným ostěním (TR36, KA34), truhlářská výplň osazená v nice se segmentovým záklenkem – špaletové osmikřídlé okno (4 vnější a 4 vnitřní křídla); v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru, vnější horní křídla směrem do exteriéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na kuželových koncích; spodní křídla členěna příčlemi do dvou tabulek; spodní křídla uzavírána olivovými kličkami ovládajícími rozvory (vnitřní novodobá); horní křídla uzavírána kolínkovými obrotlivky; pravé horní křídlo je výklopné; nátěr slonová kost; dřevěný parapet

202b

- místnost obdélného půdorysu
- v západní části vestavba toalet
- valená klenba s narušenou lunetovou výsečí nad dveřním otvorem (dodatečná příčka)
- podlaha z litého teraca, částečný obklad stěn
- vstup z místnosti 201b uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni
- druhotně provedený okenní otvor, zámečnická výplň osazená v mělké nice (směrem z interiéru – špaletové čtyřkřídlé okno (2 vnější a 2 vnitřní křídla); rámy spojeny železnými pásy;

křídla otevíraná směrem do interiéru; křídla zavěšena pomocí válcových závěsů; křídla členěna příčlemi do osmi tabulek; uzavírána olivovými kličkami ovládajícími rozvory; šedý nátěr

- nad vestavbou toalet kanalizační trubky

203

- místnost obdélného půdorysu

- valená klenba s lunetovou výsečí nad dveřním otvorem

- niky s lunetami v severovýchodní zdi

- podlaha provedena z dřevotřískových desek

- vstup z místnosti 201b uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni

- okenní otvor s kamenným ostěním (TR34, KA32), truhlářská výplň osazená v nice se segmentovým záklenkem – špaletové osmikřídlé okno (4 vnější a 4 vnitřní křídla); v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru, vnější horní křídla směrem do exteriéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na kuželových koncích; spodní křídla členěna příčlemi do tří tabulek; spodní křídla uzavírána olivovými kličkami ovládajícími rozvory (vnitřní novodobá); horní křídla uzavírána kličkami a kolínkovými obrtlíky; pravé horní křídlo je výklopné; nátěr slonová kost; dřevěný parapet

204a

- místnost obdélného půdorysu

- plochý strop s probíhajícím nosníkem

- valená klenba s narušenou lunetovou výsečí nad dveřním otvorem (dodatečná příčka)

- dodatečně proražený vstup

- betonová podlaha

- vstup z místnosti 201a uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni

- pod klenbou probíhá kanalizační trubka

- druhotně provedený okenní otvor, zámečnická výplň osazená v mělké nice (směrem z interiéru – špaletové čtyřkřídlé okno (2 vnější a 2 vnitřní křídla); rámy spojeny železnými pásy; křídla otevíraná směrem do interiéru; křídla zavěšena pomocí trojic válcových závěsů; křídla členěna příčlemi do osmi tabulek; uzavírána olivovými kličkami ovládajícími rozvory; šedý nátěr

204b

- místnost obdélného půdorysu
- valená klenba s narušenou lunetovou výsečí nad dveřním otvorem (dodatečná příčka)
- dodatečně proražený vstup
- betonová podlaha
- niky s lunetami v severovýchodní zdi
- vstup z místnosti 201b uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni
- okenní otvor s kamenným ostěním (TR37, KA35), truhlářská výplň osazená v nice se segmentovým záklenkem – špaletové osmikřídlé okno (4 vnější a 4 vnitřní křídla); v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru, vnější horní křídla směrem do exteriéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na kuželových koncích; spodní křídla členěna příčlemi do dvou tabulek; spodní křídla uzavírána novodobými olivovými kličkami ovládajícími rozvory; horní křídla uzavírána kolínkovými obrtlíky; pravé horní křídlo výklopné; šedý nátěr

205

- místnost obdélného půdorysu
- valená klenba s lunetovou výsečí nad dveřním otvorem
- dřevěná palubová podlaha
- vstup z místnosti 201b uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni
- okenní otvor s kamenným ostěním (TR35, KA33), truhlářská výplň osazená v nice se segmentovým záklenkem – špaletové osmikřídlé okno (4 vnější a 4 vnitřní křídla); v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru, vnější horní křídla směrem do exteriéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na kuželových koncích; spodní křídla členěna příčlemi do tří tabulek; spodní křídla uzavírána olivovou kličkou (vnitřní novodobá); horní křídla uzavírána kličkami a kolínkovými obrtlíky; pravé horní křídlo je výklopné; nátěr slonová kost; dřevěný parapet

206

- schodiště z 2NP na střechu
- dvouramenné vřetenové schodiště s kamennými stupni a kamennou podestou KAS1
- vstup z místnosti 201b zazděn
- kamenné stupně s profilovanými nosy

- podesta podporována uprostřed své délky dvojicí železných nosníků
- schodiště zaklenuto valenými klenbami; v horní části trámový strop
- při vnější straně podesty se nachází světlík zakončený výplní z drátoskla
- sokl vymalován na omítce šedou barvou
- vstup ze schodiště na střechu je uzavírán zámečnickou, dvoukřídlou, symetrickou výplní

207

- schodiště z 2NP na střechu
- dvouramenné vřetenové schodiště s kamennými stupni a kamennou podestou KAS2
- kamenné stupně s profilovanými nosy
- podesta podporována uprostřed své délky dvojicí železných nosníků
- schodiště zaklenuto valenými klenbami; v horní části trámový strop
- při vnější straně podesty se nachází světlík zakončený výplní z drátoskla
- sokl vymalován na omítce šedou barvou
- vstup z místnosti 201a uzavírán zámečnickou, novodobou, dvoukřídlou výplní osazenou v tesařské zárubni
- vstup ze schodiště na střechu je uzavírán zámečnickou, novodobou, dvoukřídlou výplní

208

- místnost lichoběžníkového půdorysu s vnější oblou zdí
- stěny částečně kryty dřevěným obkladem
- segmentová valená klenba
- segmentové zákleky vstupních nik a okenní niky
- plovoucí podlaha
- vstup z místnosti 201b a 209 uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni
- okenní otvor s kamenným ostěním a sdruženým oknem (TR39, KA38), truhlářská výplň osazená v nice se segmentovým záklenkem – špaletové osmikřídlé okno (4 vnější a 4 vnitřní křídla); v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru, vnější horní křídla směrem do exteriéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na kuželových koncích; spodní křídla členěna příčlemi do tří tabulek; uzavírána jsou novodobými olivovými kličkami ovládajícími rozvory; horní křídla uzavírána olivovou kličkou nebo kolínkovými obrtlíky; pravé horní křídlo je výklopné (provizorně uzavíráno obrtlíkem); dřevěný parapet; nátěr slonová kost

209

- místnost lichoběžníkového půdorysu s vnější oblou zdí
- segmentová valená klenba
- segmentové zákleky vstupních nik a okenní niky
- linoleum
- vstup z místnosti 208 je uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni
- vstup do místnosti 210 je uzavírán truhlářskou, jednokřídlou, levou výplní rámové konstrukce (TR58; otevírána do místnosti 210); křídlo členěno do čtyř polí – kazet; zavěšeno pomocí trojice zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na kuželových koncích; novodobá klika; v nátěru patrný otisk původního klíčového štítku; ze strany místnosti 209 překryto protihlukovou izolací; tesařská zárubeň s obložkami; nátěr slonová kost
- okenní otvor s kamenným ostěním a sdruženým oknem (TR40, KA39), truhlářská výplň osazená v nice se segmentovým záklenkem – špaletové osmikřídlé okno (4 vnější a 4 vnitřní křídla); v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru, vnější horní křídla směrem do exteriéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na kuželových koncích; spodní křídla členěna příčlemi do tří tabulek; uzavírána jsou olivovými klíčkami ovládajícími rozvory (vnitřní novodobá); horní křídla uzavírána olivovou klíčkou nebo kolínkovými obrtlíky; pravé horní křídlo je výklopné (provizorně uzavíráno obrtlíkem); dřevěný parapet; nátěr slonová kost

210

- místnost lichoběžníkového půdorysu s vnější oblou zdí
- segmentová valená klenba
- segmentové zákleky vstupní niky a okenní niky
- dodatečně proražený vstup do drobného skladu (nika ve zdivu sahající až k podlaze)
- linoleum (pod ním parkety)
- vstup do místnosti 209 je uzavírán truhlářskou, jednokřídlou, levou výplní rámové konstrukce (otevírána do místnosti 210); křídlo členěno do čtyř polí – kazet; zavěšeno pomocí trojice zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na kuželových koncích; novodobá klika; v nátěru patrný otisk původního klíčového štítku; ze strany místnosti 209 překryto protihlukovou izolací; tesařská zárubeň s obložkami
- vstup so drobného skladu uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni
- okenní otvor s kamenným ostěním a sdruženým oknem (TR41, KA40), truhlářská výplň osazená v nice se segmentovým záklenkem – špaletové osmikřídlé okno (4 vnější a 4 vnitřní

křídla); v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru, vnější horní křídla směrem do exteriéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na kuželových koncích; spodní křídla členěna příčlemi do tří tabulek; uzavírána jsou novodobými olivovými klíčkami ovládajícími rozvory; horní křídla uzavírána olivovou klíčkou nebo kolínkovými obrtlíky; pravé horní křídlo je výklopné (provizorně uzavíráno obrtlíkem); dřevěný parapet; nátěr slonová kost

211

- místnost lichoběžníkového půdorysu s vnější oblou zdí
- segmentová valená klenba
- segmentové zákleky vstupních nik a okenní niky
- linoleum
- vstup z místnosti 201a je uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlovou výplní osazenou v ocelové zárubni
- vstup do místnosti 212 je uzavírán truhlářskou, jednokřídlovou, pravou výplní rámové konstrukce (TR59; otevírána do místnosti 212); křídlo členěno do čtyř polí – kazet; zavěšeno pomocí trojice zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na kuželových koncích; novodobá klika; v nátěru patrný otisk původního klíčového štítku; ze strany místnosti 211 překryto protihlukovou izolací; tesařská zárubeň s obložkami; nátěr slonová kost
- okenní otvor s kamenným ostěním a sdruženým oknem (TR42, KA41), truhlářská výplň osazená v nice se segmentovým záklenkem – špaletové osmikřídlé okno (4 vnější a 4 vnitřní křídla); v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru, vnější horní křídla směrem do exteriéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na kuželových koncích; spodní křídla členěna příčlemi do tří tabulek; uzavírána jsou původními olivovými klíčkami ovládajícími rozvory; horní křídla uzavírána olivovou klíčkou nebo kolínkovými obrtlíky; pravé horní křídlo je výklopné (provizorně uzavíráno obrtlíkem); dřevěný parapet; nátěr slonová kost; nátěr z exteriéru šedý

212

- místnost lichoběžníkového půdorysu s vnější oblou zdí
- segmentová valená klenba
- segmentové zákleky vstupních nik a okenní niky
- linoleum
- vstup do místnosti 211 je uzavírán truhlářskou, jednokřídlovou, pravou výplní rámové konstrukce (TR59; otevírána do místnosti 212); křídlo členěno do čtyř polí – kazet; zavěšeno pomocí trojice zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na kuželových koncích; novodobá klika; v nátěru patrný otisk původního klíčového štítku; ze strany místnosti 211 překryto

protihlukovou izolací; tesařská zárubeň s obložkami; nátěr slonová kost

- vstup z místnosti 213 je uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v původní tesařské zárubni s obložkami

- okenní otvor s kamenným ostěním a sdruženým oknem (TR43, KA42), truhlářská výplň osazená v nice se segmentovým záklenkem – špaletové osmikřídlé okno (4 vnější a 4 vnitřní křídla); v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru, vnější horní křídla směrem do exteriéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na kuželových koncích; spodní křídla členěna příčlemi do tří tabulek; uzavírána jsou původními olivovými kličkami ovládajícími rozvory; horní křídla uzavírána olivovou kličkou nebo kolínkovými obrtlíky; pravé horní křídlo je výklopné (provizorně uzavíráno obrtlíkem), v deštění špalety otisk původního uzavíracího mechanismu; dřevěný parapet; nátěr slonová kost, nátěr z exteriéru šedý

213

- místnost lichoběžníkového půdorysu s vnější oblou zdí

- segmentová valená klenba

- segmentové zákleky vstupních nik a okenní niky

- linoleum, pod ním parkety

- vstup z místnosti 212 je uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v původní tesařské zárubni s obložkami

- ve vstupním otvoru do místnosti 220b je osazena pouze tesařská zárubeň

- okenní otvor s kamenným ostěním a sdruženým oknem (TR44, KA43), truhlářská výplň osazená v nice se segmentovým záklenkem – špaletové osmikřídlé okno (4 vnější a 4 vnitřní křídla); v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru, vnější horní křídla směrem do exteriéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na kuželových koncích; spodní křídla členěna příčlemi do tří tabulek; uzavírána jsou olivovými kličkami ovládajícími rozvory (původní i novodobé); horní křídla uzavírána olivovou kličkou nebo kolínkovými obrtlíky; pravé horní křídlo je výklopné (provizorně uzavíráno obrtlíkem), v deštění špalety otisk původního uzavíracího mechanismu; dřevěný parapet; nátěr slonová kost, nátěr z exteriéru šedý

214

- protáhlá místnost obdélného půdorysu

- valená klenba

- segmentové zákleky vstupní niky a okenní niky; lunetová výseč zazděného otvoru

- dřevěná palubová podlaha

- vstup z místnosti 201a uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou

v ocelové zárubni

- vstup do místnosti 215 uzavírán plnou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v tesařské zárubni

- okenní otvor s kamenným ostěním a sdruženým oknem (TR45, KA44), truhlářská výplň osazená v nice se segmentovým záklenkem – špaletové osmikřídlé okno (4 vnější a 4 vnitřní křídla); v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru, vnější horní křídla směrem do exteriéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na kuželových koncích; spodní křídla členěna příčlemi do tří tabulek; uzavírána jsou olivovými kličkami ovládajícími rozvory; horní křídla uzavírána olivovou kličkou nebo kolínkovými obrtlíky; pravé horní křídlo je výklopné (provizorně uzavíráno obrtlíkem), v deštění špalety otisk původního uzavíracího mechanismu; dřevěný parapet; nátěr slonová kost; nátěr z exteriéru šedý

215

- protáhlá místnost obdélného půdorysu

- valená klenba

- segmentové zákleky vstupních a okenních nik

- dřevěná palubová podlaha

- vstup do místnosti 214 uzavírán plnou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v tesařské zárubni; ze strany místnosti 215 překryty zvukovou izolací

- vstup do místnosti 216 uzavírán plnou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v tesařské zárubni

- vstup z místnosti 201a uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni

- okenní otvor s kamenným ostěním a sdruženým oknem (TR46, KA45), truhlářská výplň osazená v nice se segmentovým záklenkem – špaletové osmikřídlé okno (4 vnější a 4 vnitřní křídla); v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru, vnější horní křídla směrem do exteriéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na kuželových koncích; spodní křídla členěna příčlemi do tří tabulek; uzavírána jsou olivovými kličkami ovládajícími rozvory (původní i novodobé); horní křídla uzavírána olivovou kličkou nebo kolínkovými obrtlíky; pravé horní křídlo je výklopné (provizorně uzavíráno obrtlíkem) interiérové výklopné křídlo nové; dřevěný parapet; nátěr slonová kost; nátěr z exteriéru šedý

- truhlářská okenní výplň mezi místnostmi 201a a 215 (TR52) - jednoduché čtyřkřídlé okno dělené v horní třetině poutcem; zapuštěné válcové závěsy s kuličkami na kuželových koncích; spodní křídla členěna příčlemi do tří tabulek; křídla uzavírána olivovými kličkami ovládajícími rozvory (původní a novodobá); zelený nátěr; dřevěný parapet; ze strany místnosti 201a okno zazděno, z protilehlé strany před okno vsazena novodobá mříž

216

- protáhlá místnost obdélného půdorysu
- valená klenba
- segmentové zákleky vstupních nik a okenních nik; lunetové výseče vstupních otvorů (jeden zazděný)
- dřevěná palubová podlaha
- vstup do místnosti 216 uzavírán plnou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v tesařské zárubni; ze strany místnosti 216 překryty zvukovou izolací
- vstup z místnosti 201a uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni
- okenní otvor s kamenným ostěním a sdruženým oknem (TR47, KA46), truhlářská výplň osazená v nice se segmentovým záklenkem – špaletové osmikřídlé okno (4 vnější a 4 vnitřní křídla); v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru, vnější horní křídla směrem do exteriéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na kuželových koncích; spodní křídla členěna příčlemi do tří tabulek; uzavírána jsou olivovými kličkami ovládajícími rozvory (původní i novodobé); horní křídla uzavírána olivovou kličkou nebo kolínkovými obrtlíky; pravé horní křídlo je výklopné (provizorně uzavíráno obrtlíkem); v deštění špalety otisk původního uzavíracího mechanismu; dřevěný parapet; nátěr slonová kost, nátěr z exteriéru šedý
- truhlářská okenní výplň mezi místnostmi 201a a 216 (TR53) - jednoduché čtyřkřídlé okno dělené v horní třetině poutcem; zapuštěné válcové závěsy s kuličkami na kuželových koncích; spodní křídla členěna příčlemi do tří tabulek; křídla uzavírána olivovými kličkami ovládajícími rozvory; zelený nátěr; dřevěný parapet; ze strany místnosti 201a okno zazděno

217

- protáhlá místnost obdélného půdorysu
- valená klenba
- segmentové zákleky vstupní niky a okenních nik; lunetové výseče zazděných vstupních otvorů
- v jednom ze zazděných otvorů ponechána nika sahající až k podlaze; otvor rámován tesařskou zárubní
- dřevěná palubová podlaha
- vstup z místnosti 201a uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni
- okenní otvor s kamenným ostěním a sdruženým oknem (TR48, KA47), truhlářská výplň osazená v nice se segmentovým záklenkem – špaletové osmikřídlé okno (4 vnější a 4 vnitřní

křídla); v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru, vnější horní křídla směrem do exteriéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na kuželových koncích; spodní křídla členěna příčlemi do tří tabulek; uzavírána jsou olivovými kličkami ovládajícími rozvory (původní i novodobé); horní křídla uzavírána olivovou kličkou nebo kolínkovými obrtlíky; pravé horní křídlo je výklopné (provizorně uzavíráno obrtlíkem); v deštění špalety otisk původního uzavíracího mechanismu; dřevěný parapet; nátěr slonová kost, nátěr z exteriéru šedý

- truhlářská okenní výplň mezi místnostmi 201a a 217 (TR54) - jednoduché čtyřkřídle okno dělené v horní třetině poutcem; zapuštěné válcové závěsy s kuličkami na kuželových koncích; spodní křídla členěna příčlemi do tří tabulek; křídla uzavírána původními olivovými kličkami ovládajícími rozvory; nátěr v odstínu slonová kost; dřevěný parapet; ze strany místnosti 201a okno zazděno

218

- protáhlá místnost obdélného půdorysu

- valená klenba

- segmentové zákleky vstupní niky a okenních nik; lunetové výseče zazděných vstupních otvorů

- část stěn kryje novodobý dřevěný obklad

- parketová podlaha

- vstup z místnosti 201a uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlovou výplní osazenou v ocelové zárubni

- okenní otvor s kamenným ostěním a sdruženým oknem (TR49, KA48), truhlářská výplň osazená v nice se segmentovým záklenkem – špaletové osmikřídle okno (4 vnější a 4 vnitřní křídla); v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru, vnější horní křídla směrem do exteriéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na kuželových koncích; spodní křídla členěna příčlemi do tří tabulek; uzavírána jsou olivovými kličkami ovládajícími rozvory (původní i novodobé); horní křídla uzavírána olivovou kličkou nebo kolínkovými obrtlíky; pravé horní křídlo je výklopné (provizorně uzavíráno obrtlíkem); v deštění špalety otisk původního uzavíracího mechanismu; dřevěný parapet; nátěr slonová kost, nátěr z exteriéru šedý

- truhlářská okenní výplň mezi místnostmi 201a a 218 (TR55) - jednoduché čtyřkřídle okno dělené v horní třetině poutcem; zapuštěné válcové závěsy s kuličkami na kuželových koncích; spodní křídla členěna příčlemi do tří tabulek; křídla uzavírána původními olivovými kličkami ovládajícími rozvory; zelený nátěr; dřevěný parapet; ze strany místnosti 201a okno zazděno

219

- protáhlá místnost obdélného půdorysu

- valená klenba
- segmentové zákleky vstupních nik a okenních nik; lunetové výseče vstupních otvorů (jeden zazděný)
- dřevěná palubová podlaha
- vstup z místnosti 201a uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni
- okenní otvor s kamenným ostěním a sdruženým oknem (TR50, KA49), truhlářská výplň osazená v nice se segmentovým záklenkem – špaletové osmikřídlé okno (4 vnější a 4 vnitřní křídla); v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru, vnější horní křídla směrem do exteriéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na kuželových koncích; spodní křídla členěna příčlemi do tří tabulek; uzavírána jsou olivovými kličkami ovládajícími rozvory (původní i novodobé); horní křídla uzavírána olivovou kličkou nebo kolínkovými obrtlíky; pravé horní křídlo je výklopné (provizorně uzavíráno obrtlíkem); v deštění špalety otisk původního uzavíracího mechanismu; dřevěný parapet; nátěr slonová kost, nátěr z exteriéru šedý
- truhlářská okenní výplň mezi místnostmi 201a a 219 (TR56) - jednoduché čtyřkřídlé okno dělené v horní třetině poutcem; zapuštěné válcové závěsy s kuličkami na kuželových koncích; spodní křídla členěna příčlemi do tří tabulek; křídla uzavírána původními olivovými kličkami ovládajícími rozvory; nátěr v odstínu slonová kost; dřevěný parapet; ze strany místnosti 201a okno zazděno; z protilehlé strany osazena novodobá mříž

220a

- protáhlá místnost obdélného půdorysu s dodatečnou vestavbou
- valená klenba
- segmentové zákleky vstupních nik a okenních nik; lunetová výseč vstupního otvoru
- dřevěná palubová podlaha
- vstup z místnosti 201a uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni
- okenní otvor s kamenným ostěním a sdruženým oknem (TR51, KA50), truhlářská výplň osazená v nice se segmentovým záklenkem – špaletové osmikřídlé okno (4 vnější a 4 vnitřní křídla); v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru, vnější horní křídla směrem do exteriéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na kuželových koncích; spodní křídla členěna příčlemi do tří tabulek; uzavírána jsou olivovými kličkami ovládajícími rozvory (původní i novodobé); horní křídla uzavírána olivovou kličkou nebo kolínkovými obrtlíky; pravé horní křídlo je výklopné (provizorně uzavíráno obrtlíkem); v deštění špalety otisk původního uzavíracího mechanismu; dřevěný parapet; nátěr slonová kost, nátěr z exteriéru šedý
- truhlářská okenní výplň mezi místnostmi 201a a 220a (TR57) - jednoduché čtyřkřídlé okno dělené v horní třetině poutcem; zapuštěné válcové závěsy s kuličkami na kuželových koncích;

spodní křídla členěna příčlemi do tří tabulek; křídla uzavírána původními olivovými kličkami ovládajícími rozvory; nátěr v odstínu slonová kost; dřevěný parapet; ze strany místnosti 201a okno zazděno

220b

- místnost obdélného půdorysu vzniklá dodatečnou vestavbou
- segment valené klenby
- lunetová výseč vstupního otvoru
- bez okenních otvorů
- linoleum
- ve vstupním otvoru z místnosti 213 je osazena pouze tesařská zárubeň s obložkami

5.2. SO2 Hlavní val

Hlavní armovaný obranný val tvoří třetí, hlavní obrannou linii. Jeho kapitálou prochází poterna. Při jejích bocích se nacházejí zemní rampy sloužící pro přesun dělostřelecké techniky. V jeho bočních ramenech jsou umístěny kasematy. Při šíjích jsou osazena schodiště rovněž zpřístupňující vrchní prostor hlavního valu. Prostor obehnaný vnitřními líci hlavního valu je přístupný dvojicí zemních ramp. Od příkopu reduitu je oddělen kontraeskarpou.

5.2.1. SO2A Hlavní val střední část

Exteriér objektu

Vnější zeď zemních ramp je provedena z lícového zdiva bez plastických prvků. Zakončena je pouze římsou z cihelných tvarovek. Ostění obou vstupů do poterny s půlkruhovými nadsvětlíky jsou zděná. Zděné ostění vnějšího vstupu nekopíruje mírně zkosený vnější líc. Líce zdi střední části hlavního valu jsou hladké, zakončené římsami z cihelných tvarovek. Při severním nároží této části valu se nachází dodatečně provedená nika. Zdivo při vnějším vstupu do poterny je v částečně vypadáno.

Střecha v této části hlavního valu je tvořena zemním krytem s rozpoznatelnou předprsní. Dělová postavení rozdělená traverzami už nelze v terénu jasně rozeznat.

Poterna

- protáhlá prostora obdélného půdorysu
- valená klenba
- cihelné zdivo, obíleno
- udusaná podlaha
- štěrbiny

- severovýchodní vstup uzavírají dvoukřídlá, symetrická vrata s půlkruhovým zakončením; křídla kombinované konstrukce (svlaková a pobíjená); křídla zavěšena pomocí vnějších křížových závěsů do dvojic dvojdílných háků; háky uchyceny v kamenném blocích (KA1); tordovaná vzpěra uchycená do zdi; otisk krabicového zámku; dodatečně osazená petlice; z vnější strany šedý a zelený nátěr
- jihozápadní vstup uzavírají novodobá, dvoukřídlá, symetrická vrata s půlkruhovým zakončením; křídla kombinované konstrukce; křídla zavěšena pomocí vnějších pásových závěsů do dvojic dvojdílných háků (původní); háky uchyceny v kamenném blocích (KA2); svislá horní zástrč s prodlouženým táhlem uchycovaná do oka; z vnější strany dvojice petlic; bez nátěru

5.2.2. SO2B Hlavní val severozápadní část

Exteriér objektu⁶³

Severozápadní část armovaného hlavního valu vyplňují kasematy. Jeho vnější mírně zkosený líc obklopuje příkop. Při jeho šíji je osazeno kamenné schodiště s litinovým zábradlím zpřístupňující střechu objektu. Cihelné líce objektu s viditelnými vylehčovacími pasy (jihovýchodní průčelí) nejsou nikterak plasticky členěny. Toto zdivo bylo v minulosti omítnuto. V líci zdiva se nacházejí drobné čtvercové větrací otvory. Z vnitřní strany tvoří korunní římsu cihelné tvarovky s nárožním římsovým kamenem. Z vnější strany je cihelné zdivo zakončeno betonovými bloky. Horní části lícového zdiva byly v minulosti přezděny. Ve zdivu (severní nároží) je zachován nárožní římsový pískovcový blok. V severním nároží jsou viditelné šmorce po konstrukci brány uzavírající příkop mezi hlavním valem a boční kaponiérou.

V úrovni vnějšího příkopu se nachází pouze jedna prostora. Vstup do ní je rámován kamenným ostěním. Do kasematových prostor je možné vstupovat z vnitřního prostoru obepnutého hlavním valem (označeno jako úroveň 2NP). Do jihovýchodního průčelí ústí tři vstupní a tři okenní otvory. Dva vstupní otvory jsou provedeny druhotně. Novodobá výplň třetího nejvýchodnějšího vstupu je osazena ve špaletě s půlkruhovým záklenkem. Okenní otvory jsou lemovány pískovcovými ostěními pro sdružená okna se středovými sloupky. Vzhledem ke změně okenních výplní byly střední sloupky u dvou oken odstraněny. Až za zalomením hradby se nachází poslední vstup do objektu. Vstup s rozměrným nadsvětlíkem je umístěn v nice s přímým nadpražím. Směrem do příkopu prolamují zeď okenní otvory s kamennými ostěními (až na dvojici oken v místnosti 203). U zbylé pětičky oken v severozápadním průčelí se jedná o okna sdružená - kamenná ostění se středovým sloupkem.

Kamenné vřetenové schodiště zpřístupňující střechu objektu je přímočaré, dvouramenné (9 a 27 stupňů). Podesta schodiště je tvořena dvěma masivními kamennými deskami. Ve schodišti je osazeno litinové zábradlí rozdělené zdobnými sloupky dříve do šesti polí (dva sloupky chybí). Sloupky byly zdobeny listovými motivy a zakončeny profilovanými vázami završenými kuličkami. Pole zábradlí jsou tvořeny subtilnějšími litinovými kuželkami s listovými motivy. Chybějící kuželky byly provedeny z železné pásovin. Profilované madlo již chybí, dochována

⁶³ Výplně dveřních a okenních otvorů jsou popsány v rámci interiéru objektu

je pouze železná pásovina. Do schodiště byla dodatečně vetknuta lávka železné konstrukce propojující kasematu s boční kaponiérou.

V líci zdiva jsou osazeny novodobé prvky technického zařízení objektu - elektroinstalace, rozvaděč, osvětlení.

Objekt kryje plochá střecha s povlakovou krytinou. Ze střechy vystupuje šestice omítaných komínových těles čtvercového či obdélného půdorysu. Srážková voda je odváděna ze střechy podokapními žlaby se svody zaústěnými na terén.

1NP

101

- místnost lichoběžníkového půdorysu
- plochý strop, pod ním kanalizační trubky
- zděná vestavba toalety
- dřevěná částečně prosklená příčka tvořící zádveří
- betonová podlaha
- vstup z exteriéru uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlou výplní rámové konstrukce osazenou v dřevěné zárubni; z interiéru křídlo oplechováno, kamenné ostění (KA1)

201a

- protáhlá místnost obdélného půdorysu - chodba
- valená klenba
- segmentový záklenek vstupní niky do místnosti 204a
- podlaha vyskládána z teracové dlažby
- vstupy z exteriéru a do místností 201b, 202, 204a uzavírány novodobými, truhlářskými, jednokřídlými výplněmi osazenými v ocelových zárubních; před dveřmi osazeny novodobé mříže
- nade dveřmi z exteriéru vyskládán luxferový nadsvětlík
- bez okenních otvorů

201b

- místnost čtvercového půdorysu
- valená klenba
- stěny částečně překryty dřevěným obkladem

- lunetová výseč vstupního otvoru do místnosti 201a
- linoleum
- vstupy do místností 201a a 201c uzavírány novodobými, truhlářskými, jednokřídlými výplněmi osazenými v ocelových zárubních
- výdejní otvor ve zdi do místnosti 201c
- bez okenních otvorů

201c

- místnost téměř čtvercového půdorysu s vnější zkosenou zdí
- valená klenba
- stěny částečně překryty keramickým obkladem
- segmentový záklenek okenního otvoru
- podlaha vyskládána z keramické dlažby
- vstup z místnosti 201b uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni
- výdejní otvor ve zdi do místnosti 201b
- okenní otvor s kamenným ostěním a novodobým oknem (KA3), chybí jedna stojka kamenného ostění; truhlářská výplň osazená v nice se segmentovým záklenkem – špaletové osmikřídlé okno (4 vnější a 4 vnitřní křídla); v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů; křídla členěna příčlemi do dvou tabulek; uzavírána jsou olivovými klikami ovládajícími rozvory; světlý nátěr, nátěr z exteriéru hnědý; před oknem vsazena novodobá mříž

202

- místnost téměř čtvercového půdorysu s vnější zkosenou zdí; dodatečně přepříčkováno (WC)
- valená klenba
- stěny částečně překryty keramickým obkladem
- segmentový záklenek okenního otvoru a vstupu do místnosti 201a
- podlaha vyskládána z keramické dlažby
- veškeré vstupy uzavírány novodobými, truhlářskými, jednokřídlými výplněmi osazenými v ocelových zárubních
- okenní otvor s kamenným ostěním a špaletovým oknem (TR1, KA2), truhlářská výplň osazená v nice se segmentovým záklenkem – špaletové osmikřídlé okno (4 vnější a 4 vnitřní křídla); v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru, vnější horní křídla směrem do exteriéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů

s kuličkami na kuželových koncích; spodní křídla členěna příčlemi do dvou tabulek; uzavírána jsou olivovými kličkami ovládajícími rozvory; interiérové levé horní křídlo uzavíráno obrtlíkem, exteriérové křídlo chybí; pravé horní křídlo je výklopné (provizorně uzavíráno obrtlíkem); šedý nátěr; před oknem vsazena novodobá mříž

203

- místnost obdélného půdorysu

- valená klenba

- segmentový záklenek vstupního otvoru a okenního otvoru

- dřevěná palubová podlaha

- vstup z místnosti 204b je uzavírán truhlářskou, jednokřídlovou, levou výplní rámové konstrukce (TR8; otevírána do místnosti 203); křídlo členěno do pěti polí – kazet; zavěšeno pomocí trojice zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na kuželových koncích; jednoduchá klika s klíčovým štítkem; tesařská zárubeň s obložkami; zelený nátěr

- okenní otvor s kamenným ostěním a špaletovým oknem (TR2, KA4), truhlářská výplň osazená v nice se segmentovým záklenkem; exteriérové křídlo novodobé; interiérové okno čtyřkřídle; v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na kuželových koncích; spodní křídla členěna příčlemi do tří tabulek, horní křídla do dvou tabulek; horní křídla jsou uzavírána olivovými kličkami ovládajícími rozvory; spodní křídla dvojicí svislých zástrčí; interiérový nátěr v odstínu slonová kost; před oknem vsazena novodobá mříž

- okenní otvory s truhlářskými výplněmi (TR3, TR4) jsou bez kamenného ostění; truhlářská výplň osazená v nice se segmentovým záklenkem – špaletové osmikřídle okno (4 vnější a 4 vnitřní křídla); v horní třetině předěleno poutcem; interiérová křídla otevíraná směrem do interiéru; exteriérová křídla směrem do exteriéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na kuželových koncích; spodní křídla členěna příčlemi do tří tabulek, horní křídla do dvou tabulek (u okna TR4 křídla nečleněná); interiérová horní křídla uzavírána olivovou kličkou, exteriérová horní křídla kolínkovými obrtlíky; spodní křídla uzavírána dvojicí svislých zástrčí; z interiéru nátěr v odstínu slonové kosti, z exteriéru hnědý nátěr

204a

- místnost čtvercového půdorysu

- valená klenba

- lunetová výseč vstupního otvoru do místnosti 201a

- linoleum

- vstupy z místností 201a a 204b uzavírány novodobými, truhlářskými, jednokřídlovými výplněmi

osazenými v ocelových zárubních

- novodobá zdvojená okenní výplň, z exteriéru kamenné ostění s chybějícím středním sloupem (KA12)

204b

- místnost protáhlého obdélného půdorysu

- valená klenba

- segmentový záklenek okenního otvoru; lunetové výseče vstupních otvorů do místností 203 a 205

- dřevěná palubová podlaha

- vstup z místnosti 203 je uzavírán truhlářskou, jednokřídlovou, levou výplní rámové konstrukce (TR8; otevírána do místnosti 203); křídlo členěno do pěti polí – kazet; zavěšeno pomocí trojice zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na kuželových koncích; jednoduchá klika s klíčovým štítkem; tesařská zárubeň s obložkami; zelený nátěr

- vstup z místnosti 205 je uzavírán truhlářskou, jednokřídlovou, pravou výplní rámové konstrukce (TR9; otevírána do místnosti 204b); křídlo členěno do pěti polí – kazet; zavěšeno pomocí trojice zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na kuželových koncích; nepůvodní jednoduchá klika s klíčovým štítkem; tesařská zárubeň s obložkami; zelený nátěr

- vstup z místnosti 204a uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlovou výplní osazenou v ocelové zárubni

- okenní otvor s kamenným ostěním (KA5) a s novodobým sdruženým špaletovým oknem; truhlářská výplň osazená v nice se segmentovým záklenkem; špaletové osmikřídle okno (4 vnější a 4 vnitřní křídla); v horní třetině předěleno poutcem; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcovaných závěsů; spodní křídla členěna příčlemi do dvou tabulek; šedý nátěr

205

- místnost protáhlého obdélného půdorysu

- valená klenba

- segmentový záklenek okenního otvoru a vstupního otvoru; lunetové výseče vstupních otvorů do místností 204b a 206

- dřevěná palubová podlaha

- vstup z exteriéru uzavírán novodobou, zámečnickou, dvoukřídlovou výplní osazenou v ocelové zárubni; jednokřídlová truhlářská výplň nadsvětlíku předělena příčlí do dvou polí (druhotně použité křídlo)

- vstup z místnosti 204b je uzavírán truhlářskou, jednokřídlovou, pravou výplní rámové konstrukce (TR9; otevírána do místnosti 204b); křídlo členěno do pěti polí – kazet; zavěšeno pomocí trojice zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na kuželových koncích; nepůvodní

jednoduchá klika s klíčovým štítkem; tesařská zárubeň s obložkami; zelený nátěr

- ve vstupu do místnosti 206 osazena pouze zárubeň
- okenní otvor s kamenným ostěním (KA6) a s novodobým sdruženým špaletovým oknem; truhlářská výplň osazená v nice se segmentovým záklenkem; špaletové osmikřídlé okno (4 vnější a 4 vnitřní křídla); v horní třetině předěleno poutcem; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcovaných závěsů; spodní křídla členěna příčlemi do dvou tabulek; šedý nátěr

206

- místnost protáhlého obdélného půdorysu
- valená klenba
- segmentový záklenek okenních otvorů; lunetové výseče vstupních otvorů do místností 205 a 207c
- dřevěná palubová podlaha
- ve vstupech do místností 205 a 207c osazena pouze zárubeň
- okenní otvory s kamenným ostěním (KA7, KA11) a s novodobým sdruženým špaletovým oknem; truhlářská výplň osazená v nice se segmentovým záklenkem; špaletové osmikřídlé okno (4 vnější a 4 vnitřní křídla); v horní třetině předěleno poutcem; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcovaných závěsů; spodní křídla členěna příčlemi do dvou tabulek; šedý nátěr

207a

- místnost protáhlého obdélného půdorysu
- segment valené klenby
- místnost 207a a 207c odděluje dřevěná příčka
- linoleum
- ve vstupech z exteriéru a do místností 207c osazeny novodobé truhlářské výplně v dřevěných zárubních
- vstup do místnosti 207b uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni
- bez okenních výplní

207b

- místnost čtvercového půdorysu
- segment valené klenby, dřevěný podhled
- linoleum

- vstup do místnosti 207b uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni
- novodobá zdvojená okenní výplň, z exteriéru kamenné ostění s chybějícím středním sloupem (KA10)

207c

- místnost protáhlého obdélného půdorysu
- valená klenba
- místnost 207a a 207c odděluje dřevěná příčka
- betonová podlaha
- ve vstupech do místností 206 a 209 osazena pouze ocelová zárubeň, lunetové výseče
- vstup do místnosti 207d uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni
- bez okenních výplní

207d

- místnost obdélného půdorysu
- valená klenba
- segmentový záklenek okenního otvoru
- linoleum
- stěny částečně kryty dřevěným obkladem
- vstup do místnosti 207c uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni
- okenní otvor s kamenným ostěním a sdruženým oknem (TR5, KA8), truhlářská výplň osazená v nice se segmentovým záklenkem – špaletové osmikřídlé okno (4 vnější a 4 vnitřní křídla); v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na kuželových koncích; spodní křídla členěna příčlemi do dvou tabulek; spodní křídla jsou uzavírána otáčivými tyčemi zaklesávanými za hákovou oporu; horní křídla uzavírána olivovými kličkami; šedý nátěr; z vnější strany osazena novodobá mříž

208

- místnost obdélného půdorysu
- valená klenba, v jihovýchodní části segmentová klenba v celé šíři místnosti

- litá podlaha?
- v severozápadní zdi zazdívka, okenní otvor překryt deskou
- vstup z exteriéru uzavírán zámečnickými, symetrickými, dvoukřídlými dveřmi; nad nimi rozměrný dřevěný nadsvětlík (TR7); čtyři křídla rozdělená příčlemi do trojic tabulek; střední křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových profilovaných závěsů; tato křídla uzavírána rozvorou; vnější vyjímatelná křídla jsou uzavírána kolínkovými obrtlíky; šedý nátěr; ve vnější novodobé výplni osazena novodobá mříž

209

- místnost čtvercového půdorysu
- valená klenba
- segmentový záklenek okenního otvoru
- lunetová výseč vstupního otvoru do místnosti 209
- linoleum
- ve vstupu do místnosti 207c osazena pouze ocelová zárubeň
- okenní otvor s kamenným ostěním a sdruženým oknem (TR6, KA9), truhlářská výplň osazená v nice se segmentovým záklenkem – špaletové osmikřídlé okno (4 vnější a 4 vnitřní křídla); v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na kuželových koncích; spodní křídla členěna příčlemi do dvou tabulek; spodní křídla jsou uzavírána otáčivými tyčemi zaklesávanými za hákovou oporu; horní křídla uzavírána olivovými kličkami; šedý nátěr; z vnější strany osazena novodobá mříž
- okenní otvor mezi místnostmi 208 a 209 překryt deskou

5.2.3. SO2C Hlavní val jihovýchodní část

Exteriér objektu⁶⁴

Jihovýchodní část armovaného hlavního valu vyplňují kasematy. Jeho vnější mírně zkosený líc obklopuje příkop. Při jeho šíji je osazeno kamenné schodiště s litinovým zábradlím zpřístupňující střechu objektu. Cihelné líce objektu s viditelnými vylehčovacími pasy (jihovýchodní průčelí) nejsou nikterak plasticky členěny. Toto zdivo bylo v minulosti omítnuto. V líci zdiva se nacházejí drobné čtvercové větrací otvory. Z vnitřní strany tvoří korunní římsu cihelné tvarovky s nárožním římsovým kamenem. Z vnější strany je cihelné zdivo zakončeno betonovými bloky. Horní části lícového zdiva byly v minulosti přezděny. Ve zdivu je zachován nárožní římsový pískovcový blok.

V úrovni vnějšího příkopu se nachází pouze jedna prostora. Vstup do ní je rámován kamenným ostěním. Do kasematových prostor je možné vstupovat z vnitřního prostoru

⁶⁴ Výplně dveřních a okenních otvorů jsou popsány v rámci interiéru objektu

obeprnutého hlavním valem (označeno jako úroveň 2NP). Do severozápadního průčelí ústí jeden vstupní a tři okenní otvory. Dvoukřídlá výplň vstupu je osazena ve špaletě s půlkruhovým záklenkem. Okenní otvory jsou lemovány pískovcovými ostěními pro sdružená okna se středovými sloupky. Až za zalomením hradby se nachází druhý vstup do objektu. Vstup s rozměrným nadsvětlíkem je umístěn v nice s přímým nadpražím. Směrem do příkopu prolamují zeď okenní otvory s kamennými ostěními (až na dvojici oken v místnosti 203). U zbylé pětice oken v severozápadním průčelí se jedná o okna sdružená - kamenná ostění se středovým sloupkem.

Kamenné vřetenové schodiště zpřístupňující střechu objektu je přímočaré, dvouramenné (9 a 25 stupňů). Podesta schodiště je tvořena dvěma masivními kamennými deskami. Ve schodišti je osazeno litinové zábradlí rozdělené zdobnými sloupky do pěti polí. Sloupky byly zdobeny listovými motivy a zakončeny profilovanými vázami završenými kuličkami. Pole zábradlí jsou tvořeny subtilnějšími litinovými kuželkami s listovými motivy. Kuželky jsou v horní části spojeny madlem.

Objekt kryje plochá střecha s povlakovou krytinou. Ze střechy vystupuje komínové těleso z režného zdiva. Srážková voda je odváděna ze střechy podokapními žlaby se svody zaústěnými na terén.

1NP

101

- místnost téměř čtvercového půdorysu
- plochý omítaný strop podporovaný dvojicí nosníků
- stěny s dodatečnými dozdívkami
- cihelná podlaha
- vstup z exteriéru uzavírán truhlářskou, jednokřídlou výplní rámové konstrukce osazenou v tesařské zárubni s obložkami; válcované zavrtávané závěsy, klasicistní klika, kamenné ostění (KA1); replika historické truhlářské výplně

201

- místnost do tvaru písmene L
- valená klenba
- litá podlaha
- šedý sokl
- vstup z exteriéru uzavírán truhlářskou, dvoukřídlou výplní kombinované konstrukce s nadsvětlíkem osazenou v dřevěné zárubni; dvoudílné háky a vnější křížové závěsy, svislé zástrče; klasicistní klika; replika historické truhlářské výplně
- vstup do místnosti 202; truhlářská výplň - jednokřídlá výplň rámové konstrukce osazená

v tesařské zárubni s obložkami; válcované zavrtávané závěsy, klika s klíčovým štítkem typu Elegant; replika historické truhlářské výplně

- vstup do místnosti 203 s přímým nadpražím ponechán bez výplně
- segmentový záklenek vstupu do místnosti 204; truhlářská výplň - tesařská zárubeň s obložkami (bez křídla); replika historické truhlářské výplně
- okenní otvor s kamenným ostěním; truhlářská výplň osazená v nice se segmentovým záklenkem – čtyřkřídle okno s izolačním dvojsklem; v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru; křídla zavěšena pomocí zavrtávaných válcovaných závěsů; spodní křídla členěna příčlemi do šesti tabulek; horní do čtyř tabulek; spodní křídla jsou uzavírána olivovou klíčkou ovládající rozvoru; horní křídla zalomenými klíčkami; dřevěný parapet; hnědý nátěr; replika historické výplně

202

- místnost téměř čtvercového půdorysu s vnější zkosenu zdi; dodatečně přepříčkováno (WC)
- valená klenba
- podlaha vyskládána z dlažby
- šedý sokl
- stěny vestavby toalet částečně překryty keramickým obkladem
- vstup do místnosti 201 v nice se segmentovým záklenkem; truhlářská výplň - jednokřídla výplň rámové konstrukce osazená v tesařské zárubni s obložkami; válcované zavrtávané závěsy, klika s klíčovým štítkem typu Elegant; replika historické truhlářské výplně
- veškeré vstupy na toalety uzavírány novodobými, truhlářskými, jednokřídlymi výplněmi osazenými v ocelových zárubních
- okenní otvor s kamenným ostěním, truhlářská výplň osazená v nice se segmentovým záklenkem – špaletové osmikřídle okno (4 vnější a 4 vnitřní křídla); v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru, vnější horní křídla směrem do exteriéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na kuželových koncích; spodní křídla členěna příčlemi do dvou tabulek; uzavírána jsou olivovými klíčkami ovládajícími rozvory; levá horní křídla uzavírána kolínkovými obrtlíky; pravá horní křídla jsou výklopná s otevíracím mechanismem uchyceným na deštění špalety; dřevěný parapet; hnědý nátěr

203

- místnost obdélného půdorysu s vnější zkosenu zdi
- valená klenba
- litá podlaha
- vstup do místnosti 201 s lunetovou výsečí ponechán bez výplně

- vstup do místnosti 204 v nice se segmentovým záklenkem; truhlářská výplň - tesařská zárubeň s obložkami (bez křídla); replika historické truhlářské výplně
- nika s přímým nadpražím směrem do místnosti 201
- okenní otvor s lunetovou výsečí; truhlářská výplň osazená v nice se segmentovým záklenkem – čtyřkřídle okno s izolačním dvojsklem; v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru; křídla zavěšena pomocí zavrtávaných válcovaných závěsů; spodní křídla členěna příčlemi do šesti tabulek; horní do čtyř tabulek; spodní křídla jsou uzavírána olivovou kličkou ovládající rozvoru; horní křídla zalomenými kličkami; dřevěný parapet; hnědý nátěr; replika historické výplně

204

- místnost protáhlého obdélného půdorysu
- valená klenba
- litá podlaha
- vstup do místnosti 201 a 203 s lunetovými výsečemi; truhlářská výplň - tesařská zárubeň s obložkami (bez křídla); replika historické truhlářské výplně
- vstup do místnosti 205 v nice se segmentovým záklenkem, lunetová výseč; truhlářská výplň - jednokřídle výplň rámové konstrukce osazená v tesařské zárubni s obložkami; zapuštěné válcové závěsy s kuličkami na kuželových koncích, klika s klíčovým štítkem typu Elegant; krytí hran špalety dřevěnými úhelníky
- dva okenní otvory s kamenným ostěním a sdruženým oknem; truhlářská výplň osazená v nice se segmentovým záklenkem – čtyřkřídle okno s izolačním dvojsklem; v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru; křídla zavěšena pomocí zavrtávaných válcovaných závěsů; spodní křídla členěna příčlemi do šesti tabulek; horní do čtyř tabulek; spodní křídla jsou uzavírána olivovou kličkou ovládající rozvoru; horní křídla zalomenými kličkami; dřevěný parapet; hnědý nátěr; replika historické výplně

205

- místnost protáhlého obdélného půdorysu
- valená klenba
- litá podlaha
- vstup do místnosti 206 v nice se segmentovým záklenkem, lunetová výseč; truhlářská výplň - tesařská zárubeň s obložkami (bez křídla); replika historické truhlářské výplně; krytí hran špalety dřevěnými úhelníky
- vstup do místnosti 204 s lunetovou výsečí; truhlářská výplň - jednokřídle výplň rámové konstrukce osazená v tesařské zárubni s obložkami; zapuštěné válcové závěsy s kuličkami na kuželových koncích, klika s klíčovým štítkem typu Elegant

- dva okenní otvory s kamenným ostěním a sdruženým oknem; truhlářská výplň osazená v nice se segmentovým záklenkem – čtyřkřídle okno s izolačním dvojsklem; v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru; křídla zavěšena pomocí zavrtávaných válcovaných závěsů; spodní křídla členěna příčlemi do šesti tabulek; horní do čtyř tabulek; spodní křídla jsou uzavírána olivovou kličkou ovládající rozvoru; horní křídla zalomenými kličkami; dřevěný parapet; hnědý nátěr; replika historické výplně

206

- místnost protáhlého obdélného půdorysu

- valená klenba

- litá podlaha

- vstup do místnosti 205 s lunetovou výsečí; truhlářská výplň - tesařská zárubeň s obložkami (bez křídla); replika historické truhlářské výplně

- vstup do místnosti 207 v nice se segmentovým záklenkem, lunetová výseč; truhlářská výplň - jednokřídla výplň rámové konstrukce osazená v tesařské zárubni s obložkami; zapuštěné válcové závěsy s kuličkami na kuželových koncích, klika s klíčovým štítkem typu Elegant; krytí hran špalety dřevěnými úhelníky

- dva okenní otvory s kamenným ostěním a sdruženým oknem; truhlářská výplň osazená v nice se segmentovým záklenkem – čtyřkřídle okno s izolačním dvojsklem; v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru; křídla zavěšena pomocí zavrtávaných válcovaných závěsů; spodní křídla členěna příčlemi do šesti tabulek; horní do čtyř tabulek; spodní křídla jsou uzavírána olivovou kličkou ovládající rozvoru; horní křídla zalomenými kličkami; dřevěný parapet; hnědý nátěr; replika historické výplně

207

- místnost protáhlého obdélného půdorysu

- valená klenba

- litá podlaha

- vstup do místnosti 206 s lunetovou výsečí; truhlářská výplň - jednokřídla výplň rámové konstrukce osazená v tesařské zárubni s obložkami; zapuštěné válcové závěsy s kuličkami na kuželových koncích, klika s klíčovým štítkem typu Elegant

- vstup do místnosti 208 s přímým nadpražím; truhlářská výplň - jednokřídla výplň rámové konstrukce osazená v tesařské zárubni s obložkami; zavrtávané závěsy, klika s klíčovým štítkem typu Elegant; replika historické truhlářské výplně; před dveřmi schod s cihelnou dlažbou

- vstup do místnosti 209 v nice se segmentovým záklenkem, lunetová výseč; truhlářská výplň - tesařská zárubeň s obložkami (bez křídla); replika historické truhlářské výplně; krytí hran

špalety dřevěnými úhelníky

- dva okenní otvory s kamenným ostěním a sdruženým oknem; truhlářská výplň osazená v nice se segmentovým záklenkem – čtyřkřídlé okno s izolačním dvojsklem; v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru; křídla zavěšena pomocí zavrtávaných válcovaných závěsů; spodní křídla členěna příčlemi do šesti tabulek; horní do čtyř tabulek; spodní křídla jsou uzavírána olivovou kličkou ovládající rozvoru; horní křídla zalomenými kličkami; dřevěný parapet; hnědý nátěr; replika historické výplně

208

- místnost protáhlého obdélného půdorysu se skoseným severním rohem

- dvě valené klenby

- podlaha z cihelné dlažby

- vstup z exteriéru; truhlářská výplň - jednokřídlá výplň kombinované konstrukce osazená v tesařské zárubni; vnější křížové závěsy a dvojdílné háky, klasicistní klika; replika historické truhlářské výplně; nade dvěma rozměrnými dřevěnými nadsvětlíky, čtyři křídla rozdělená příčlemi do trojic tabulek; dvě střední křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na odsazených koncích; tato křídla uzavírána rozvorou; vnější vyjímatelná křídla uzavírána kolínkovými obrtlíky; zelenošedý nátěr

- vstup do místnosti 207 s přímým nadpražím; truhlářská výplň - jednokřídlá výplň rámové konstrukce osazená v tesařské zárubni s obložkami; válcované zavrtávané závěsy, klika s klíčovým štítkem typu Elegant; replika historické truhlářské výplně

- zeď směrem do místnosti 209 prolamují dva okenní otvory s přímými nadpražími; truhlářská výplň – jednoduché čtyřkřídlé okno; členěno do kříže (poutec a sloupek); křídla otevíraná směrem do popisované místnosti; vnější rohovníkové závěsy zakončené odsazenými segmenty kruhu zavěšené na dvojdílných háčích; spodní křídla členěna příčlemi do tří tabulek, horní křídla do dvou tabulek; křídla uzavírána trojicí dvouramenných obrtlíků; na každém křídle jednoduchý přitažník; hnědý nátěr; ze strany místnosti 209 provlékaná mříž

209

- místnost obdélného půdorysu

- valená klenba

- litá podlaha

- vstup do místnosti 207 s lunetovou výsečí; truhlářská výplň - tesařská zárubeň s obložkami (bez křídla); replika historické truhlářské výplně; krytí hran špalety dřevěnými úhelníky

- okenní otvor s kamenným ostěním a sdruženým oknem; truhlářská výplň osazená v nice se segmentovým záklenkem – čtyřkřídlé okno s izolačním dvojsklem; v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru; křídla zavěšena pomocí zavrtávaných válcovaných závěsů; spodní křídla členěna příčlemi do šesti tabulek; horní do čtyř tabulek;

spodní křídla jsou uzavírána olivovou kličkou ovládající rozvoru; horní křídla zalomenými kličkami; dřevěný parapet; hnědý nátěr; replika historické výplně

- zeď směrem do místnosti 209 prolamují dva okenní otvory s přímými nadpražími; truhlářská výplň – jednoduché čtyřkřídlé okno; členěno do kříže (poutec a sloupek); křídla otevíraná směrem do popisované místnosti; vnější rohovníkové závěsy zakončené odsazenými segmenty kruhu zavěšené na dvojdílných hácích; spodní křídla členěna příčlemi do tří tabulek, horní křídla do dvou tabulek; křídla uzavírána trojicí dvouramenných obrtlíků; na každém křídle jednoduchý přitažník; hnědý nátěr; ze strany místnosti 209 provlékaná mříž

5.3. SO3 Kasematní hradba s kaponiériami

Druhou linii obrany tvoří paralelně s kontraeskarpou hlavní galerie probíhající cihelná kasematní hradba, někdy nazývaná též jako envelope. Součástí této kasematní hradby je čelní podvojná kaponiéra a dvě boční kaponiéry zajišťující flankovací palbu. Boční kaponiéry jsou umístěny na šijových koncích obou boků kasematní hradby. Ve vnějším obvodu této obranné linie se nachází jak pěchotní střílny tak dodatečně provedené otvory (více popis jednotlivých částí objektu). Na vrchu kasematní hradby je v terénu rozpoznatelný banket s předprsní.

5.3.1. SO3A Čelní kaponiéra

Exteriér objektu⁶⁵

Čelní podvojná kaponiéra s oblým čelem je umístěna v kapitále fortu. Kaponiéra byla spojena krytou chodbou (pode dnem příkopu) s hlavní galerií. Cihelné zdivo vstupu do kaponiéry není od zbytku kasematní hradby plasticky odděleno. Ve zděné špaletě vstupu jsou osazeny čtyři kamenné bloky, do nichž byly uchyceny háky pro zavěšení křídel vrat uzavírajících tento otvor. Vnější líc kaponiéry je opět bez plastického členění. Oba líce jsou zakončeny římsou provedenou z cihelných tvarovek. V koutech jsou místo tvarovek vsazeny pískovcové bloky.

V současnosti se ve vnějším plášti kaponiéry nacházejí okenní otvory s přímými nadpražími. Jedná se však o dodatečné úpravy. V minulosti prolamovaly líc pouze střílny a nad nimi umístěné drobné čtvercové větrací otvory. Střílny i čtvercové otvory jsou ze strany interiéru zazděny.

Objekt kryje plochá střecha s dožilou povlakovou krytinou. Střešní plášť prolamují dva světlíky umístěné v delší ose objektu. Dožilé ocelové konstrukce světlíků tvořících sedlové stříšky (snad s výplněmi z drátoskla) jsou z vnější strany opatřeny plechovými kryty. Z ploché střechy vystupují dva subtilní komíny čtvercového půdorysu z rezného zdiva.

Srážková voda ze střechy je v současnosti zřejmě odváděna otvory provedenými ve zdivu.

Interiér objektu

⁶⁵ Výplně dveřních a okenních otvorů jsou popsány v rámci interiéru objektu

101

- místnost protáhlého obdélného půdorysu s půlkruhovým zakončením v jihozápadní části
- valená klenba
- dvojice stanových světlíků ve valené klenbě; ocelová konstrukce s tabulkami z drátoskla
- betonová podlaha
- vstup z exteriéru uzavírán novodobou, zámečnickou, dvoukřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni; zazděný nadsvětlík; dva kamenné bloky pro ukotvení původních závěsů (již chybějí)
- vstupy do místností 104, 105, 106 a 107 jsou uzavírány symetrickými, zámečnickými, dvoukřídlými výplněmi; vnější křížové závěsy; jednoduchá klika s klíčovým štítkem, krabicový zámek; vnější svislé zástrče
- vstup do místnosti 102 je uzavírán truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v tesařské zárubni s obložkami
- zadržky dvou oken mezi místnostmi 101 a 105

102

- místnost půdorysu rovnoběžníku
- valená klenba
- nika s valeným záklenkem sahající až k podlaze
- betonová podlaha
- šedý sokl vymalován na omítce
- vstup z místnosti 101 je uzavírán truhlářskou, jednokřídlou výplní rámové konstrukce osazenou v tesařské zárubni s obložkami (přímé nadpraží)
- okenní otvor s novodobou truhlářskou výplní – špaletové osmikřídlé okno (4 vnější a 4 vnitřní křídla); v horní třetině předěleno poutcem; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcovaných závěsů; bílý, šedý a zelený nátěr; z vnější strany osazena novodobá mříž

103

- místnost půdorysu rovnoběžníku
- valená klenba
- nika s valeným záklenkem sahající až k podlaze
- betonová podlaha
- vstup z místnosti 104 s půlkruhovým záklenkem je ponechán bez výplně
- okenní otvor s přímým nadpražím, čtyřkřídlé okno; v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů;

spodní křídla členěna příčlemi do tří tabulek; spodní křídla jsou uzavírána klíčkou pro ovládání rozvory; horní křídla uzavírána zalomenými klíčkami; rám pro dvoukřídlovou okenici s dvoudílnými háky; dřevěný parapet; šedý nátěr okenicového rámu a parapetu; z vnější strany osazena novodobá mříž s pletivovým výpletem

104

- místnost půdorysu rovnoběžníku
- valená klenba
- nika s valeným záklenkem sahající až k podlaze
- betonová podlaha
- vstup z místnosti 101 v nice s půlkruhovým záklenkem je osazen symetrickou, zámečnickou, dvoukřídlovou výplní; vnější křížové závěsy; jednoduchá klika s klíčovým štítkem, krabicový zámek; vnější svislé zástrče
- okenní otvor s přímým nadpražím, čtyřkřídlové okno; v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů; spodní křídla členěna příčlemi do tří tabulek; spodní křídla jsou uzavírána klíčkou pro ovládání rozvory; horní křídla uzavírána zalomenými klíčkami; rám pro dvoukřídlovou okenici s dvoudílnými háky; dřevěný parapet; šedý nátěr okenicového rámu a parapetu; z vnější strany osazena novodobá mříž s pletivovým výpletem

105

- místnost s oblou vnější zdí
- valená klenba
- nika s valeným záklenkem sahající až k podlaze
- lunetové výseče okenních otvorů
- zadržka vstupu v jihovýchodní zdi
- betonová podlaha
- vstup z místnosti 101 s přímým nadpražím je osazen symetrickou, zámečnickou, dvoukřídlovou výplní; vnější křížové závěsy; jednoduchá klika s klíčovým štítkem, krabicový zámek; vnější svislé zástrče
- okenní otvory s přímým nadpražím – 3ks, čtyřkřídlové okno; v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů; spodní křídla jsou uzavírána klíčkou pro ovládání rozvory; horní křídla uzavírána zalomenými klíčkami; dvoukřídlová okenice svlakové konstrukce s dvoudílnými háky a křížovými závěsy; křídla uzavírána již nefunkční rozvorou (2 okenice, 1 pouze rám) dřevěný parapet; šedý nátěr okenice a parapetu; z vnější strany osazena novodobá mříž s pletivovým výpletem

106

- místnost půdorysu rovnoběžníku
- valená klenba
- nika s valeným záklenkem sahající až k podlaze
- betonová podlaha
- vstup z místnosti 101 v nice s půlkruhovým záklenkem je osazen symetrickou, zámečnickou, dvoukřídlou výplní; vnější křížové závěsy; jednoduchá klika s klíčovým štítkem, krabicový zámeček; vnější svislé zástrče
- okenní otvor s přímým nadpražím, čtyřkřídlé okno; v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů; spodní křídla členěna příčlemi do tří tabulek; spodní křídla jsou uzavírána kličkou pro ovládání rozvory; horní křídla uzavírána zalomenými kličkami; rám pro dvoukřídlou okenici; dřevěný parapet; šedý nátěr okenicového rámu a parapetu; z vnější strany osazena novodobá mříž s pletivovým výpletem

107

- místnost půdorysu rovnoběžníku
- valená klenba
- niky s valeným záklenkem sahající až k podlaze, jedna z nik zavřená
- betonová podlaha
- vstup z místnosti 101 v nice s půlkruhovým záklenkem je osazen symetrickou, zámečnickou, dvoukřídlou výplní; vnější křížové závěsy; jednoduchá klika s klíčovým štítkem, krabicový zámeček; vnější svislé zástrče
- okenní otvor s přímým nadpražím, čtyřkřídlé okno; v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů; spodní křídla členěna příčlemi do tří tabulek; spodní křídla jsou uzavírána kličkou pro ovládání rozvory; horní křídla uzavírána zalomenými kličkami; dvoukřídlá okenice svlakové konstrukce; z vnější strany oplechována; dvoudílné háky a křížové závěsy; křídla uzavírána olivovou kličkou ovládající rozvoru; dřevěný parapet; šedý nátěr okenice a parapetu; z vnější strany osazena novodobá mříž s pletivovým výpletem

108

- místnost půdorysu rovnoběžníku
- valená klenba
- nika s valeným záklenkem sahající až k podlaze (bývalý vstup)

- zazděná nika s půlkruhovým záklenkem mezi místností 107 a 108; v této ploše zachována výmalba
- betonová podlaha
- vstup z exteriéru je uzavírán novodobou, zámečnickou, jednokřídlou výplní; zazděný nadsvětlík
- vstup z místnosti 170 ve špaletě s přímým nadpražím je osazen ocelovou zárubní

5.3.2. SO3B Jihovýchodní boční kaponiéra

Exteriér objektu⁶⁶

Boční kaponiéra s oblým jihovýchodním čelem navazuje na kasematní hradbu. Zdivo oblé části je oproti zbylé části objektu na vnější straně zvýšeno. Líce kaponiéry nejsou plasticky členěny. Před líc vystupuje pouze nízký sokl. Ve vnitřním líci jsou patrné šmorce brány uzavírající příkop mezi boční kaponiérou a hlavním valem.

Zdivo je zakončeno římsou z betonových odlitků (nahrazující zřejmě cihelné tvarovky). V nárožích jsou osazeny pískovcové bloky. Cihelné tvarovky jsou zachovány v oblé části kaponiéry. V severozápadním čele kaponiéry prolamuje zdivo v horní části kamenné schodiště snad o jedenácti stupních. Na schodiště v této úrovni navazoval most propojující střechem kaponiéry s druhým nadzemním podlažím reduitu. Při schodišti tvoří římsu zakončující cihelné zdivo opět dva kamenné bloky. Objekt kryje zemní násyp.

V současnosti se ve vnějším plášti kaponiéry nacházejí okenní a vstupní otvory. Jedná se však o dodatečné úpravy. V minulosti prolamovaly líc pouze střílny a nad nimi umístěné drobné čtvercové větrací otvory (snad krom místností 109, 116 a 117). Střílny i čtvercové otvory jsou zazděny. Z vnitřní strany jsou novodobé výplně osazeny v otvorech se segmentovými záklenky.

109

- místnost čtvercového půdorysu
- valená klenba
- vstupní otvor do místnosti 110 se segmentovým záklenkem ponechán bez výplně
- zadržka vstupu v jihovýchodní zdi
- linoleum (zřejmě na betonové podlaze)
- vstup z exteriéru je uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni
- okenní otvor se segmentovým záklenkem je osazen novodobým zdvojeným oknem

⁶⁶ Výplně dveřních a okenních otvorů jsou popsány v rámci interiéru objektu

110

- místnost čtvercového půdorysu
- valená klenba
- zaklenutá nika sahající až k podlaze ve zdi oddělující místnost 109
- linoleum (zřejmě na betonové podlaze)
- vstupní otvor do místnosti 109 se segmentovým záklenkem ponechán bez výplně
- vstup do místnosti 111 v nice s půlkruhovým záklenkem osazen ocelovou zárubní
- okenní otvor se segmentovým záklenkem je osazen novodobým zdvojeným oknem

111

- místnost čtvercového půdorysu
- valená klenba
- nika s půlkruhovým záklenkem sahající až k podlaze ve zdi oddělující místnost 112 (bývalý vstup)
- linoleum na betonové podlaze
- vstup do místnosti 110 osazen ocelovou zárubní
- vstup z exteriéru uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni
- okenní otvor se segmentovým záklenkem je osazen novodobým zdvojeným oknem

112

- místnost obdélného půdorysu
- valená klenba
- linoleum na betonové podlaze
- vstup do místnosti 113 osazen ocelovou zárubní
- vstup z exteriéru uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni (již nefunkční)
- okenní otvor se segmentovým záklenkem je osazen novodobým špaletovým oknem

113

- místnost čtvercového půdorysu

- valená klenba
- linoleum na betonové podlaze
- vstup do místnosti 112 v nice s půlkruhovým záklenkem osazen ocelovou zárubní
- dva protilehlé okenní otvory se segmentovými záklenky jsou osazeny novodobými špaletovými okny

114

- místnost čtvercového půdorysu
- valená klenba
- linoleum na betonové podlaze
- vstup z exteriéru uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni
- zaklenutá nika s půlkruhovým záklenkem sahající až k podlaze ve zdi oddělující místnost 113 (bývalý vstup)
- dva protilehlé okenní otvory s přímými nadpražími, zkosené špalety; truhlářská výplň - šestikřídlé špaletové okno (3 vnější + 3 vnitřní křídla; v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcovaných závěsů; křídla členěna příčlemi do dvou tabulek; spodní křídla jsou uzavírána kličkou pro ovládání rozvory; horní křídla výklopná; nátěr v odstínu slonová kost; z vnější strany osazena novodobá mříž

115

- místnost čtvercového půdorysu
- valená klenba
- vstup z exteriéru se segmentovým záklenkem uzavírán novodobou, zámečnickou, dvoukřídlou výplní
- zaklenutá nika s půlkruhovým záklenkem sahající až k podlaze ve zdi oddělující místnost 114 (bývalý vstup)
- vstup do místnosti 116 osazen novodobou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni
- nika s přímým nadpražím v jihozápadní zdi

116

- místnost čtvercového půdorysu
- valená klenba

- linoleum na betonové podlaze
- vstup do místnosti 114 v nice s půlkruhovým záklenkem kryt novodobou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni
- dva protilehlé okenní otvory se segmentovými záklenky jsou osazeny novodobými zdvojenými okny

117

- místnost čtvercového půdorysu
- valená klenba
- dřevěná palubová podlaha
- vstup z exteriéru s přímým nadpražím osazen truhlářskou, jednokřídlou výplní rámové konstrukce osazenou v tesařské zárubni; v šíři špalety dva schodišťové stupně
- zazděný vstup do místnosti 116 s půlkruhovým záklenkem osazen truhlářskou, jednokřídlou výplní rámové konstrukce osazenou v tesařské zárubni
- vstup do místnosti 118 osazen truhlářskou, jednokřídlou výplní rámové konstrukce osazenou v tesařské zárubni
- okenní otvor s přímým nadpražím, zkosené špalety; truhlářská výplň - šestikřídlé špaletové okno (3 vnější + 3 vnitřní křídla; v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcovaných závěsů; křídla členěna příčlemi do dvou tabulek; spodní křídla jsou uzavírána kličkou pro ovládání rozvory; horní křídla výklopná; nátěr v odstínu slonová kost; z vnější strany osazena mříž

118

- místnost s vnější oblou zdi
- zaklenutá konchou
- dřevěná palubová podlaha; v severní části pod podlahou viditelná cihelná dlažba
- zazdívkový střílen
- vstup z místnosti 117 s půlkruhovým záklenkem osazen truhlářskou, jednokřídlou výplní rámové konstrukce osazenou v tesařské zárubni s obložkami
- nika v obvodové zdi s přímým nadpražím se čtvercovým okenním otvorem uzavřeným zámečnickou výplní
- okenní otvor v obvodové zdi s přímým nadpražím a novodobou, truhlářskou, dvoukřídlou výplní; mříž z kari sítě
- vstup do místnosti 118 osazen truhlářskou, jednokřídlou výplní rámové konstrukce osazenou

v tesařské zárubni

- okenní otvor s přímým nadpražím, zkosené špalety; truhlářská výplň - šestikřídlé špaletové okno (3 vnější + 3 vnitřní křídla; v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcovaných závěsů; křídla členěna příčlemi do dvou tabulek; spodní křídla jsou uzavírána klíčkou pro ovládání rozvory; horní křídla výklopná; nátěr v odstínu slonová kost; z vnější strany osazena mříž

5.3.3. SO3C Severozápadní boční kaponiéra

Exteriér objektu⁶⁷

Boční kaponiéra s oblým severozápadním čelem navazuje na kasematní hradbu. Zdivo oblé části je oproti vnějšímu zdivu ve zbylé části objektu zvýšeno. Líce kaponiéry nejsou plasticky členěny. Před líc vystupuje pouze nízký sokl. Ve vnitřním líci jsou patrné šmorce brány uzavírající příkop mezi boční kaponiérou a hlavním valem.

Zdivo je zakončeno římsou z betonových odlitků (dodatečná úprava) či cihlových tvarovek. V nárožích jsou osazeny pískovcové bloky. V jihovýchodním čele kaponiéry prolamuje zdivo v horní části kamenné schodiště snad o jedenácti stupních. Na schodiště v této úrovni navazoval most propojující střechu kaponiéry s druhým nadzemním podlažím reduitu. Při schodišti tvoří korunní římsu opět dva kamenné bloky. Objekt kryje zemní násyp.

V současnosti se ve vnějším plášti kaponiéry nacházejí okenní a vstupní otvory. Jedná se však o dodatečné úpravy. V minulosti prolamovaly líc pouze střílny a nad nimi umístěné drobné čtvercové větrací otvory (snad krom místností 126 a 127). Střílny i čtvercové otvory jsou zazděny. Z vnitřní strany kaponiéry (směrem k hlavnímu valu) jsou novodobé výplně osazeny v otvorech se segmentovými záklenky a omítanými špaletami.

Interiér objektu

119a

- místnost obdélného půdorysu

- valená klenba

- betonová podlaha

- od místnosti 120a oddělena vstupním otvorem s přímým nadpražím bez výplně

- vstup z exteriéru se segmentovým záklenkem uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v tesařské zárubni s nadsvětlíkem; výplň nadsvětlíku rozdělená příčlemi do třech výplní, uzavírána kolínkovými obrtlíky

- vstup do místnosti 119b uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni

⁶⁷ Výplně dveřních a okenních otvorů jsou popsány v rámci interiéru objektu

119b

- místnost čtvercového půdorysu
- valená klenba
- linoleum
- vstup do místnosti 119b uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni
- okenní otvor se špaletovou truhlářskou výplní osazenou v nice s přímým nadpražím - osmikřídlé okno (4 vnější a 4 vnitřní křídla); v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru, vnější horní křídla směrem do exteriéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů; spodní křídla členěna příčlemi do tří tabulek; spodní křídla uzavírána olivovými kličkami ovládajícími rozvory; horní křídla uzavírána kolínkovými obrtlíky; pravé horní křídlo je výklopné, výklopný mechanismus uchycený v deštění špalety; nátěr slonová kost; dřevěný parapet; z vnější strany novodobá mříž
- okenní otvor s přímým nadpražím a novodobou špaletovou truhlářskou výplní; z vnější strany novodobá mříž

120a

- místnost obdélného půdorysu
- valená klenba
- betonová podlaha
- od místnosti 119a oddělena vstupním otvorem s přímým nadpražím bez výplně
- vstup do místnosti 120b osazen v ocelovou zárubní
- okenní otvor s přímým nadpražím v nice se segmentovým záklenkem; truhlářská výplň - čtyřkřídlé špaletové okno; v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů; spodní křídla členěna příčlemi do tří tabulek; spodní křídla jsou uzavírána klikou pro ovládání rozvory; horní křídla klikou s hákovou oporou; šedý nátěr; z vnější strany osazena nýtovaná mříž

120b

- místnost čtvercového půdorysu
- valená klenba, dodatečně ztenčené zdi
- betonová podlaha
- vstup do místnosti 120a osazen ocelovou zárubní
- okenní otvor s přímým nadpražím a zkosenými špaletami; truhlářská výplň - čtyřkřídlé okno; v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů; křídla členěna příčlemi do dvou tabulek; uzavírána

kličkou s hákovou oporou; šedý nátěr; z vnější strany osazena mříž

- luxferová okenní výplň

121

- místnost čtvercového půdorysu

- valená klenba

- palubová /betonová podlaha

- nepravidelná nika v jižním koutě vzniklá dodatečnými dispozičními úpravami

- okenní otvor v nice se segmentovým záklenkem, jihozápadní zeď; truhlářská výplň - čtyřkřídlé špaletové okno; v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů; spodní křídla členěna příčlemi do tří tabulek; spodní křídla byla uzavírána kličkou pro ovládání rozvory; horní křídla kličkou s hákovou oporou; z interiéru světlý nátěr; z vnější strany osazena nýtovaná mříž

- dva okenní otvory v severovýchodní zdi; truhlářská výplň - čtyřkřídlé špaletové okno (2 vnější + 2 vnitřní křídla); křídla otevíraná směrem do interiéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcovaných závěsů; křídla členěna příčlemi do dvou tabulek; uzavírána kličkou pro ovládání rozvory; z interiéru šedý nátěr; z vnější strany osazena mříž

- vstup do místnosti 122 s přímým nadpražím bez výplně

122

- místnost obdélného půdorysu

- valená klenba, dodatečně ztenčené zdi

- palubová /betonová podlaha

- vstup z exteriéru v nice se segmentovým záklenkem uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni

- vstup z místnosti 123a v nice s přímým nadpražím uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v tesařské zárubni s obložkami

- vstup do místnosti 121 s přímým nadpražím bez výplně

- dva okenní otvory v severovýchodní zdi; truhlářská výplň - čtyřkřídlé špaletové okno (2 vnější + 2 vnitřní křídla); křídla otevíraná směrem do interiéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcovaných závěsů; křídla členěna příčlemi do dvou tabulek; uzavírána kličkou pro ovládání rozvory; z interiéru šedý nátěr; z vnější strany osazena mříž

123a

- místnost obdélného půdorysu

- valená klenba
- linoleum
- vstup z místnosti 122 uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v tesařské zárubni s obložkami
- vstup z místnosti 123b uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni
- okenní otvor v nice se segmentovým záklenkem; truhlářská výplň - čtyřkřídlé špaletové okno; v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů; spodní křídla členěna příčlemi do tří tabulek; spodní křídla byla uzavírána klíčkou pro ovládání rozvory; horní křídla klíčkou s hákovou oporou; šedý nátěr; z vnější strany osazena nýtovaná mříž

123b

- místnost obdélného půdorysu
- valená klenba, novodobý pohled
- linoleum
- vstup z místnosti 123a uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni
- okenní otvor s přímým nadpražím, severovýchodní zeď; truhlářská výplň - osmikřídlé špaletové okno; v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů; spodní křídla členěna příčlemi do dvou tabulek; spodní křídla uzavírána klíčkou pro ovládání rozvory; horní křídla zalomenými klíčkami; šedý nátěr; z vnější strany osazena mříž
- okenní otvor v severovýchodní zdi; truhlářská výplň - čtyřkřídlé špaletové okno (2 vnější + 2 vnitřní křídla); křídla otevíraná směrem do interiéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcovaných závěsů; z vnější strany osazena mříž

124

- místnost čtvercového půdorysu
- valená klenba
- teracová dlažba
- nika s půlkruhovým záklenkem směrem do místnosti 123 (bývalý vstup)
- vstup z exteriéru v nice s přímým nadpražím uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni
- vstupní otvor s půlkruhovým záklenkem do místnosti 125 ponechán bez výplně
- okenní otvor v jihozápadní zdi; truhlářská výplň - dvoukřídlé špaletové okno; křídla otevíraná

směrem do interiéru; zavěšena pomocí zapuštěných válcovaných závěsů; z vnější strany osazena mříž

- dva okenní otvory v severovýchodní zdi; truhlářská výplň - šestikřídlé špaletové okno (3 vnější + 3 vnitřní křídla); křídla otevíraná směrem do interiéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na odsazených koncích; spodní křídla členěna příčlemi do tří tabulek, horní výklopný nadsvětlík do dvou tabulek; spodní křídla uzavírána svislými zástrčemi, nadsvětlík kolínkovými obtříčky; vnější horní křídla chybí; zelený nátěr; z vnější strany osazena mříž

125

- místnost obdélného půdorysu

- valená klenba

- teracová dlažba

- vstup do místnosti 150 v nice s přímým nadpražím uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni

- vstupní otvor s půlkruhovým záklenkem do místností 124 a 126 ponechán bez výplně

- okenní otvor v severovýchodní zdi; truhlářská výplň - dvanáctikřídlé špaletové okno (6 vnějších + 6 vnitřních křídel); křídla otevíraná směrem do interiéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcovaných závěsů; křídla uzavírána zalomenými kličkami a kličkami ovládajícími rozvoru; dodatečná úprava horních křídel; dřevěný parapet; zelený nátěr; z vnější strany osazena mříž

126

- místnost obdélného půdorysu

- valená klenba

- teracová dlažba

- vstup z exteriéru uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni (výplně v obou lících zdi)

- vstup do místnosti 127 uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni

- vstupní otvor s půlkruhovým záklenkem do místnosti 125 ponechán bez výplně

- okenní otvor v jihozápadní zdi; truhlářská výplň - šestikřídlé okno; spodní křídla otevíraná směrem do interiéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcovaných závěsů; křídla uzavírána zalomenými kličkami a kličkami ovládajícími rozvoru; dodatečná úprava horních křídel; dřevěný parapet; zelený nátěr; z vnější strany osazena mříž

127

- místnost obdélného půdorysu
- valená klenba
- teracová dlažba
- vstup do místnosti 126 uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni
- vstup do místnosti 128 osazena v ocelová zárubeň
- okenní otvory v jihozápadní a severovýchodní zdi; truhlářská výplň - šestikřídlé okno; spodní křídla otevíraná směrem do interiéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcovaných závěsů; křídla uzavírána zalomenými klíčkami a klíčkami ovládajícími rozvoru; dodatečná úprava horních křídel; dřevěný parapet; zelený nátěr; z vnější strany osazena mříž

128a-d

- místnost s vnější oblou zdí
- dodatečné příčky
- novodobý pohled, nad ním klenutí konchou
- betonová podlaha
- vstup do místnosti 127 v nice s půlkruhovým záklenkem osazena v ocelová zárubeň

5.3.4. SO3D Jihovýchodní kasematní hradba

Exteriér objektu⁶⁸

Jihovýchodní kasematní hradba je součástí druhé linie obrany. Na jedné straně se zalamuje a pokračuje v označení jako SO3E jihozápadní kasematní hradba. Na straně druhé je zakončena boční kaponiérou.

Líce kasematní hradby nejsou plasticky členěny. Před líc vystupuje pouze nízký sokl. Zdivo je zakončeno na vnitřní straně směrem k hlavnímu valu římsou z betonových odlitků (dodatečná úprava) na vnější straně objektu směrem k hlavní galerii římsou z cihelných tvarovek. V nárožích a koutech tvoří římsu pískovcové bloky. Na vrchu kasematní hradby je v terénu rozpoznatelný banket s předprsní.

V současnosti se ve vnějším plášti kasematní hradby nacházejí rozměrné okenní otvory s přímými nadpražími. Jedná se však o dodatečné úpravy. V minulosti prolamovaly líc pouze střílny a nad nimi umístěné drobné čtvercové větrací otvory. Střílny i čtvercové otvory, které nebyly narušeny dodatečnými otvory jsou v interiérovém líci zazděny (v některých případech z obou líců). Z vnitřní strany kasematní hradby (směrem k hlavnímu valu) jsou novodobé

⁶⁸ Výplně dveřních a okenních otvorů jsou popsány v rámci interiéru objektu

výplně okenních a dveřních otvorů osazeny v otvorech se segmentovými záklenky a omítanými špaletami.

Interiér objektu

129

- místnost obdélného půdorysu
- valená klenba
- linoleum
- vstup z místnosti 130 umístěný v nice se segmentovým záklenkem uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni
- v severozápadní zdi okenní otvor se segmentovým záklenkem s luxferovou výplní
- v jihovýchodní zdi okenní otvor s přímým nadpražím a novodobou zdvojenou výplní

130

- místnost obdélného půdorysu
- valená klenba
- teracová dlažba
- vstup z exteriéru umístěný v nice se segmentovým záklenkem uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni; nadsvětlík vyplněný luxferami
- vstupy do místností 129 a 131 uzavírány novodobými, truhlářskými, jednokřídlými výplněmi osazenými v ocelových zárubních
- v jihovýchodní zdi dvě drobné niky s půlkruhovými záklenky

131

- místnost obdélného půdorysu
- valená klenba
- linoleum
- vstup z místnosti 130 umístěný v nice se segmentovým záklenkem uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni
- v severozápadní zdi nika se segmentovým záklenkem s luxferovou výplní; ve spodní části okosené špalety
- v jihovýchodní zdi okenní otvor s přímým nadpražím a novodobou zdvojenou výplní

132

- místnost obdélného půdorysu
- valená klenba
- betonová podlaha
- vstup z exteriéru umístěný v nice se segmentovým záklenkem uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni
- v jihovýchodní zdi okenní otvor s přímým nadpražím a novodobou zdvojenou výplní
- nika se segmentovými záklenky v místech bývalých vstupů; jedna dodatečně upravena

133

- místnost obdélného půdorysu
- valená klenba
- betonová podlaha
- vstup z exteriéru umístěný v nice s přímým nadpražím uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni
- v jihovýchodní zdi okenní otvor s přímým nadpražím a novodobou zdvojenou výplní
- nika se segmentovým záklenkem ve zdi směrem do místnosti 134 (bývalý vstup)

134

- místnost obdélného půdorysu
- valená klenba
- betonová podlaha
- vstup z exteriéru umístěný v nice se segmentovým záklenkem uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni; ve spodní části dodatečně okosené špalety
- v jihovýchodní zdi okenní otvor s přímým nadpražím a novodobou zdvojenou výplní
- mělká nika se segmentovým záklenkem ve zdi směrem do místnosti 135 (bývalý vstup)

135

- místnost obdélného půdorysu
- valená klenba
- betonová podlaha
- vstup z exteriéru umístěný v nice se segmentovým záklenkem uzavírán novodobou,

truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni

- v jihovýchodní zdi okenní otvor s přímým nadpražím a novodobou zdvojenou výplní
- nika se segmentovým záklenkem ve zdi směrem do místnosti 134 (bývalý vstup)
- v jihovýchodní zdi dvě drobné niky s půlkruhovými záklenky

136

- místnost obdélného půdorysu

- valená klenba

- betonová podlaha

- ve vstupním otvoru z místnosti 137 osazena pouze tesařská zárubeň s obložkami

- v jihovýchodní zdi zazdívka dodatečně provedeného okenního otvoru (z vnější strany zbytky truhlářské výplně se zapuštěnými válcovými závěsy s kuličkami na odsazených koncích; nýtovaná mříž) a drobná nika s půlkruhovým záklenkem

- nika původně se segmentovým záklenkem ve zdi směrem do místnosti 135 (bývalý vstup) osazena dřevěnou zárubní

- okenní otvor v severozápadní zdi, truhlářská výplň osazená v nice se segmentovým záklenkem a skosenými špaletami – špaletové šestikřídlé okno (3 vnější a 3 vnitřní křídla); v horní třetině předěleno poutcem; vnitřní křídla otevíraná směrem do interiéru; vnější křídla směrem do exteriéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na kuželových koncích; spodní křídla členěna příčlemi do tří tabulek; horní nadsvětlík do dvou tabulek; spodní křídla jsou uzavírána zapuštěnými svislými zástrčemi; horní nadsvětlík kolínkovými obrtlíky; zelenošedý nátěr; z vnější strany osazena novodobá mříž

137

- místnost obdélného půdorysu

- valená klenba

- betonová podlaha

- vstup z exteriéru umístěný v nice se segmentovým záklenkem uzavírán novodobou, zámečnickou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni; ve spodní části dodatečně upravené špalety

- v jihovýchodní zdi zazdívka dodatečně provedeného okenního otvoru (z vnější strany zbytky truhlářské výplně se zapuštěnými válcovými závěsy s kuličkami na odsazených koncích; nýtovaná mříž) a dvě drobné niky s půlkruhovými záklenky

- ve vstupním otvoru z místnosti 136 osazena pouze tesařská zárubeň s obložkami

- vstup z místnosti 138 je uzavírán truhlářskou, jednokřídlou, pravou výplní rámové konstrukce; křídlo členěno do čtyř polí – kazet; zavěšeno pomocí trojice zapuštěných

válcových závěsů; otisk klíčového štítku; tesařská zárubeň s obložkami; zelenošedý nátěr
- na jihovýchodní zdi trojice kreseb postav

138

- místnost obdélného půdorysu
- valená klenba
- betonová podlaha
- vstup z exteriéru umístěný v nice se segmentovým záklenkem uzavírán novodobou, dvoukřídlou mříží osazenou v ocelové zárubni; nade dveřmi dřevěný nadsvětlík s mříží
- v jihovýchodní zdi zadržka dodatečně provedeného okenního otvoru (z vnější strany zbytky špaletové truhlářské výplně novodobá mříž) a dvě drobné niky s půlkruhovými záklenky
- ve vstupním otvoru z místnosti 137 osazena tesařská zárubeň s obložkami; vstupní otvor zazděn
- nika se segmentovým záklenkem ve zdi směrem do místnosti 139 (bývalý vstup)

5.3.5. SO3E Jihozápadní kasematní hradba

Exteriér objektu⁶⁹

Jihozápadní kasematní hradba je součástí druhé linie obrany. Na jedné straně se zalamuje a pokračuje v označení jako SO3D jihovýchodní kasematní hradba. Na straně druhé je zakončena čelní podvojnou kaponiérkou.

Líce kasematní hradby nejsou plasticky členěny. Před líc vystupuje pouze nízký sokl. Zdivo je zakončeno na vnitřní straně směrem k hlavnímu valu římsou z betonových odlišků (dodatečná úprava) na vnější straně objektu směrem k hlavní galerii římsou z cihelných tvarovek. V nárožích a koutech tvoří římsu pískovcové bloky. Na vrchu kasematní hradby je v terénu rozpoznatelný banket s předprsní.

V současnosti se ve vnějším plášti kasematní hradby nachází jeden okenní otvor s přímým nadpražím a jedna cihelná zadržka okenního otvoru. Jedná se však o dodatečné úpravy. V minulosti prolamovaly líc pouze střílny a nad nimi umístěné drobné čtvercové větrací otvory. Střílny i čtvercové otvory jsou v interiérovém líci zazděny (v některých případech z obou líců). Z vnitřní strany kasematní hradby (směrem k hlavnímu valu) jsou novodobé výplně okenních a dveřních otvorů osazeny v otvorech se segmentovými záklenky a omítanými špaletami.

Interiér objektu

139

⁶⁹ Výplně dveřních a okenních otvorů jsou popsány v rámci interiéru objektu

- nepřístupný prostor (zazdívka)

140

- místnost obdélného půdorysu
- valená klenba
- betonová podlaha/ palubová dřevěná podlaha
- vstup z exteriéru umístěný v nice se segmentovým záklenkem uzavírán novodobou, zámečnickou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni; nade dveřmi dřevěný nadsvětlík s mříží; ve spodní části dodatečně upravené špalety
- v jihozápadní zdi zazdívka dodatečně provedeného okenního otvoru a dvou drobných nik s půlkruhovými záklenky
- nika se segmentovým záklenkem ve zdi směrem do místnosti 141 (bývalý vstup)

141

- místnost obdélného půdorysu
- valená klenba
- betonová podlaha
- vstup z exteriéru umístěný v nice se segmentovým záklenkem uzavírán novodobou, zámečnickou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni; nade dveřmi dřevěný dvoukřídlý nadsvětlík s mříží; ve spodní části dodatečně upravené špalety
- v jihozápadní zdi zazdívka tří drobných nik s půlkruhovými záklenky
- zazdívka niky se segmentovým záklenkem ve zdi směrem do místnosti 142 (bývalý vstup)

142

- místnost obdélného půdorysu
- valená klenba
- betonová podlaha
- vstup z exteriéru umístěný v nice se segmentovým záklenkem uzavírán novodobou, zámečnickou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni; nade dveřmi dřevěný dvoukřídlý nadsvětlík s mříží; ve spodní části dodatečně upravené špalety
- v jihozápadní zdi tři drobné niky s půlkruhovými záklenky; osazeny kameninovými oblými žlaby
- nika se segmentovým záklenkem ve zdi směrem do místnosti 141 (bývalý vstup)
- zazdívka niky se segmentovým záklenkem ve zdi směrem do místnosti 143 (bývalý vstup)

143

- místnost obdélného půdorysu
- valená klenba
- betonová podlaha
- vstup z exteriéru umístěný v nice se segmentovým záklenkem uzavírán novodobou, zámečnickou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni; nade dveřmi dřevěný dvoukřídlý nadsvětlík s mříží; ve spodní části dodatečně upravené špalety
- v jihozápadní zdi tři drobné niky s půlkruhovými záklenky; osazeny kameninovými oblými žlaby; části žlabů vystupujících z líce zdi uraženy; ve zdi oka pro uvázání koní
- nika se segmentovým záklenkem ve zdi směrem do místnosti 141 a 144 (bývalý vstup)

144

- místnost obdélného půdorysu
- valená klenba
- betonová podlaha; dřevěná palubová podlaha
- vstup z exteriéru umístěný v nice se segmentovým záklenkem uzavírán novodobou, zámečnickou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni; nade dveřmi dřevěný dvoukřídlý nadsvětlík s mříží; ve spodní části dodatečně upravené špalety
- v jihozápadní zdi zazdívka tří drobných nik s půlkruhovými záklenky; ve zdi oka pro uvázání koní
- zazdívka niky se segmentovým záklenkem ve zdi směrem do místnosti 143 (bývalý vstup)
- nika se segmentovým záklenkem ve zdi směrem do místnosti 145 (bývalý vstup)

145

- místnost obdélného půdorysu
- valená klenba
- betonová podlaha; dřevěná palubová podlaha
- vstup z exteriéru umístěný v nice se segmentovým záklenkem uzavírán novodobou, zámečnickou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni; nade dveřmi dřevěný dvoukřídlý nadsvětlík s mříží; ve spodní části dodatečně upravené špalety
- v jihozápadní zdi tři drobné niky s půlkruhovými záklenky; ve zdi oka pro uvázání koní; při patách nik dodatečně vsazeny železné nosníky
- zazdívka niky se segmentovým záklenkem ve zdi směrem do místnosti 144 a 146 (bývalý

vstup)

146

- místnost obdélného půdorysu
- valená klenba
- betonová podlaha
- vstup z exteriéru umístěný v nice se segmentovým záklenkem uzavírán novodobou, zámečnickou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni; nade dveřmi dřevěný dvoukřídlý nadsvětlík s mříží; ve spodní části dodatečně upravené špalety
- v jihozápadní zdi tři drobné niky s půlkruhovými záklenky; osazeny kameninovými oblými žlaby; ve zdi oka pro uvázání koní
- nika se segmentovým záklenkem ve zdi směrem do místnosti 145 a 147 (bývalé vstupy)

147

- místnost obdélného půdorysu
- valená klenba
- betonová dlažba
- vstup z exteriéru umístěný v nice se segmentovým záklenkem uzavírán novodobou, zámečnickou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni; nade dveřmi dřevěný dvoukřídlý nadsvětlík s mříží; ve spodní části dodatečně upravené špalety
- v jihozápadní zdi tři drobné niky s půlkruhovými záklenky; osazeny kameninovými oblými žlaby; ve zdi oka pro uvázání koní

148

- místnost obdélného půdorysu
- valená klenba
- betonová podlaha
- vstup z exteriéru umístěný v nice se segmentovým záklenkem uzavírán novodobou, zámečnickou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni; nade dveřmi dřevěný dvoukřídlý nadsvětlík s mříží; ve spodní části dodatečně upravené špalety
- nika se segmentovým záklenkem ve zdi směrem do místnosti 146 a 149 (bývalé vstupy)

149

- místnost obdélného půdorysu se skosenou zdí k čelní kaponiěře

- valená klenba
- dřevěná palubová podlaha
- vstup z exteriéru umístěný v nice se segmentovým záklenkem uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v tesařské zárubni, z vnější strany křídlo oplechováno; nade dveřmi dřevěný dvoukřídlý nadsvětlík s mříží; ve spodní části dodatečně upravené špalety
- v jihozápadní okenní otvor s truhlářskou výplní dodatečně překrytou deskou; z vnější strany otvor zazděn

5.3.6. SO3F Severozápadní kasematní hradba

Exteriér objektu⁷⁰

Severozápadní kasematní hradba je součástí druhé linie obrany. Na jedné straně se zalamuje a pokračuje v označení jako SO3G západní kasematní hradba. Na straně druhé je zakončena boční kaponiérou.

Líce kasematní hradby nejsou plasticky členěny. Před líc vystupuje pouze nízký sokl. Zdivo je zakončeno na vnitřní straně směrem k hlavnímu valu římsou z betonových odlitků (dodatečná úprava) na vnější straně objektu směrem k hlavní galerii římsou z cihelných tvarovek. V nárožích a koutech tvoří římsu pískovcové bloky. Na vrchu kasematní hradby je v terénu rozpoznatelný banket s předprsní.

V současnosti se ve vnějším plášti kasematní hradby nacházejí rozměrné okenní otvory s přímými nadpražími a omítanými špaletami. Jedná se však o dodatečné úpravy. V minulosti prolamovaly líc pouze střílny a nad nimi umístěné drobné čtvercové větrací otvory. Střílny i čtvercové otvory, které nebyly narušeny dodatečnými otvory jsou v interiérovém líci zazděny (v některých případech z obou líců). Z vnitřní strany kasematní hradby (směrem k hlavnímu valu) jsou novodobé výplně okenních a dveřních otvorů osazeny v otvorech se segmentovými záklenky a omítanými špaletami.

Interiér objektu

150

- místnost obdélného půdorysu
- valená klenba
- linoleum
- vstupy z místností 125 a 151 uzavírány novodobými, truhlářskými, jednokřídlými výplněmi osazenými v ocelových zárubních

⁷⁰ Výplně dveřních a okenních otvorů jsou popsány v rámci interiéru objektu

- okenní otvor v jihovýchodní zdi v nice se segmentovým záklenkem; truhlářská výplň - čtyřkřídlé špaletové okno; v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů; spodní křídla byla uzavírána kličkou pro ovládání rozvory; horní křídla zalomenou kličkou; zelený nátěr; z vnější strany osazena novodobá mříž

151

- místnost obdélného půdorysu

- valená klenba

- linoleum

- vstupy umístěné v nikách se segmentovými záklenky z místností 150 a 152 uzavírány novodobými, truhlářskými, jednokřídlými výplněmi osazenými v ocelových zárubních

- v jihovýchodní zdi nika sahající až k podlaze s přímým dřevěným nadpražím

- okenní otvor v severozápadní zdi, druhotně využitá truhlářská výplň osazená v nice s přímým nadpražím a skosenými špaletami – špaletové šestikřídlé okno (3 vnější a 3 vnitřní křídla); v horní třetině předěleno poutcem; vnitřní křídla otevíraná směrem do interiéru; vnější křídla směrem do exteriéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na kuželových koncích; spodní křídla členěna příčlemi do tří tabulek; horní nadsvětlík do dvou tabulek; spodní křídla jsou uzavírána zapuštěnými svislými zástrčemi; horní nadsvětlík kolínkovými obrtlíky, v deštění špalety výklopný mechanismus; zelený nátěr; z vnější strany osazena novodobá mříž

152

- místnost obdélného půdorysu

- valená klenba

- linoleum

- vstupy umístěné v nikách se segmentovými záklenky z místností 151 a 153 uzavírány novodobými, truhlářskými, jednokřídlými výplněmi osazenými v ocelových zárubních

- v jihovýchodní zdi nika sahající až k podlaze s přímým dřevěným nadpražím

- okenní otvor v severozápadní zdi, truhlářská výplň osazená v nice s přímým nadpražím a skosenými špaletami – špaletové šestikřídlé okno (3 vnější a 2 vnitřní křídla, jedno spodní interiérové křídlo chybí); v horní třetině předěleno poutcem; vnitřní křídla otevíraná směrem do interiéru; vnější křídla směrem do exteriéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na kuželových koncích; spodní křídla členěna příčlemi do tří tabulek; horní nadsvětlík do dvou tabulek; spodní křídla jsou uzavírána zapuštěnými svislými zástrčemi; horní nadsvětlík kolínkovými obrtlíky, v deštění špalety výklopný mechanismus; zelený nátěr; ve špaletě osazena nýtovaná mříž

- okenní otvor v jihovýchodní zdi, truhlářská výplň osazená v nice s přímým nadpražím a skosenými špaletami – špaletové původně šestikřídlé okno (3 vnější a 2 vnitřní křídla, vnitřní spodní křídlo novodobé); v horní třetině předěleno poutcem; vnitřní křídla otevíraná směrem do interiéru; vnější křídla směrem do exteriéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na kuželových koncích; vnější spodní křídla členěna příčlemi do tří tabulek; horní nadsvětlík do dvou tabulek; vnější spodní křídla jsou uzavírána zapuštěnými svislými zástrčkami; horní nadsvětlík kolínkovými obrtlíky, v deštění špalety výklopný mechanismus; zelený nátěr; ve špaletě osazena nýtovaná mříž

153

- místnost obdélného půdorysu

- valená klenba

- betonová podlaha, uprostřed místnosti betonový stupeň

- vstup z exteriéru; špaleta se zkosenými rohy a přímým nadpražím; uzavírán novodobou, zámečnickou, dvoukřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni; nad vraty drobný čtvercový nadsvětlík, z vnitřní strany zakrytý

- vstup z místnosti 152 umístěný v nice se segmentovým záklenkem uzavírán novodobou, truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v ocelové zárubni

- v severozápadní dvě drobné niky s půlkruhovými záklenky; třetí nika uprostřed nahrazena okenním otvorem s přímým nadpražím, truhlářská výplň - špaletové dvoukřídlé okno; vnitřní křídla otevíraná směrem do interiéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcovaných závěsů; křídla uzavírána kolínkovými obrtlíky; zelený nátěr

154

- místnost obdélného půdorysu

- valená klenba

- betonová podlaha

- vstup z exteriéru umístěný v nice se segmentovým záklenkem uzavírán truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v tesařské zárubni s obložkami; křídlo rámové konstrukce; z vnější strany oplechováno; válcované závěsy; jednoduchá klika s klíčovým štítkem; nade dveřmi dvoukřídlý dřevěný nadsvětlík s mříží

- nika se segmentovým záklenkem ve zdi směrem do místnosti 153 a 155 (bývalé vstupy)

- okenní otvor v severozápadní zdi, truhlářská výplň osazená v nice s přímým nadpražím a skosenými špaletami – špaletové osmikřídlé okno (4 vnější a 4 vnitřní křídla); v horní třetině předěleno poutcem; křídla otevíraná směrem do interiéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů; spodní křídla členěna příčlemi do tří tabulek; křídla jsou uzavírána kličkami ovládajícími rozvory; šedý nátěr; z vnější strany novodobá mříž a zezdívka

155

- místnost obdélného půdorysu
- valená klenba
- betonová podlaha
- vstup z exteriéru umístěný v nice se segmentovým záklenkem uzavírán truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v tesařské zárubni s obložkami; křídlo svlakové konstrukce; z vnější strany oplechováno; křídlo zavěšeno pomocí vnějších pásových závěsů s lístkovými konci na dvojdílných hácích; nade dveřmi dvoukřídlý dřevěný nadsvětlík s mříží
- nika se segmentovým záklenkem ve zdi směrem do místnosti 154 a 156 (bývalé vstupy)
- okenní otvor v severozápadní zdi, truhlářská výplň osazená v nice s přímým nadpražím a skosenými špaletami – špaletové šestikřídlé okno (3 vnější a 3 vnitřní křídla); v horní třetině předěleno poutcem; vnitřní křídla otevíraná směrem do interiéru; vnější křídla směrem do exteriéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na kuželových koncích; spodní křídla členěna příčlemi do tří tabulek; horní nadsvětlík do dvou tabulek; vnější spodní křídla jsou uzavírána zapuštěnými svislými zástrčkami; horní nadsvětlík kolínkovými obrtlíky, v deštění špalety byl výklopný mechanismus; hnědozelený nátěr; ve špaletě zatlučena prkna

156

- místnost obdélného půdorysu
- valená klenba
- betonová podlaha
- vstup z exteriéru umístěný v nice se segmentovým záklenkem uzavírán truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v tesařské zárubni s obložkami; křídlo rámové konstrukce; z vnější strany oplechováno; válcované závěsy; novodobá klika; nade dveřmi dřevěný nadsvětlík (pouze rám) s mříží

157

- místnost obdélného půdorysu
- valená klenba
- betonová podlaha
- vstup z exteriéru umístěný v nice se segmentovým záklenkem uzavírán truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v tesařské zárubni s obložkami; křídlo rámové konstrukce; z vnější strany oplechováno; válcované závěsy; novodobá klika; nade dveřmi dřevěný nadsvětlík (pouze rám) s mříží

- v severozápadní zdi tři drobné niky s půlkruhovými záklenky; ve zdi oka pro uvázání koní

158

- místnost obdélného půdorysu

- valená klenba

- betonová podlaha

- vstup z exteriéru umístěný v nice se segmentovým záklenkem uzavírán truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v tesařské zárubni s obložkami; křídlo rámové konstrukce; z vnější strany oplechováno; válcované závěsy; novodobá klika; nade dveřmi dřevěný nadsvětlík (pouze rám) s mříží

- nika se segmentovým záklenkem ve zdi směrem do místnosti 157 (bývalý vstup)

159

- místnost obdélného půdorysu

- valená klenba

- betonová podlaha

- vstup z exteriéru umístěný v nice se segmentovým záklenkem uzavírán truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v tesařské zárubni s obložkami; křídlo rámové konstrukce; z vnější strany oplechováno; válcované závěsy; novodobá klika; nade dveřmi dřevěný nadsvětlík (pouze rám) s mříží

- vstup do místnosti 160 umístěný v nice se segmentovým záklenkem uzavírán zřejmě druhotně použitou truhlářskou, jednokřídlou, levou výplní osazenou v tesařské zárubni; křídlo rámové konstrukce; vnější zalomené křížové závěsy a dvojdílné háky; klika chybí; šedý nátěr; ze strany místnosti 160 křídlo oplechováno

- zadržka niky se segmentovým záklenkem ve zdi směrem do místnosti 158 (bývalý vstup)

- v severozápadní zdi tři drobné niky s půlkruhovými záklenky; nad nimi otisk po nosné konstrukci

160

- místnost nepravidelného půdorysu

- valená klenba

- betonová podlaha

- vstup do místnosti 160 umístěný v nice se segmentovým záklenkem uzavírán truhlářskou, jednokřídlou, levou výplní osazenou v tesařské zárubni; křídlo rámové konstrukce; vnější zalomené křížové závěsy a dvojdílné háky; klika chybí; šedý nátěr; ze strany místnosti 160

křídlo oplechováno

- ve vnější zdi dvě drobné niky – zřejmě pozůstatky tehdejších střílen

5.3.7. SO3G Západní kasematní hradba

Exteriér objektu⁷¹

Západní kasematní hradba je součástí druhé linie obrany. Na jedné straně se zalamuje a pokračuje v označení jako SO3F severozápadní kasematní hradba. Na straně druhé je zakončena čelní podvojnou kaponiérou.

Líce kasematní hradby nejsou plasticky členěny. Před líc vystupuje pouze nízký sokl. Zdivo je zakončeno na vnitřní straně směrem k hlavnímu valu římsou z betonových odlitků (dodatečná úprava) na vnější straně objektu směrem k hlavní galerii římsou z cihelných tvarovek. V nárožích a koutech tvoří římsu pískovcové bloky. Na vrchu kasematní hradby je v terénu rozpoznatelný banket s předprsní.

V současnosti se ve vnějším plášti kasematní hradby nachází okenní otvory s přímými nadpražími a jeden otvor se zhruba půlkruhovým záklenkem. Jedná se však o dodatečné úpravy. V minulosti prolamovaly líc pouze střílny a nad nimi umístěné drobné čtvercové větrací otvory. Střílny i čtvercové otvory jsou v interiérovém líci zazděny (v některých případech z obou líců). Z vnitřní strany kasematní hradby (směrem k hlavnímu valu) jsou novodobé výplně okenních a dveřních otvorů osazeny v otvorech se segmentovými záklenky a omítanými špaletami. Pouze vstup do místnosti 161 je osazen kamenným ostěním s nadsvětlíkem.

Interiér objektu

161

- místnost obdélného půdorysu

- valená klenba

- betonová podlaha

- vstup z exteriéru umístěný v nice se segmentovým záklenkem uzavírán truhlářskou, dvoukřídlou výplní osazenou v kamenném ostění; křídla svlakové konstrukce; z vnější strany oplechováno; vnější pásové závěsy; nade dveřmi nadsvětlík překrytý prkny, z vnější strany mříž

- nika se segmentovým záklenkem ve zdi směrem do místnosti 160 a 162 (bývalé vstupy)

- v jihozápadní zdi tři drobné niky s půlkruhovými záklenky; nad nimi dodatečně proražený otvor obdélného půdorysu s mříží

⁷¹ Výplně dveřních a okenních otvorů jsou popsány v rámci interiéru objektu

162

- místnost obdélného půdorysu
- valená klenba
- betonová podlaha
- vstup z exteriéru umístěný v nice se segmentovým záklenkem uzavírán truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v tesařské zárubni; křídlo rámové konstrukce; z vnější strany oplechováno; válcované závěsy; nade dveřmi dvoukřídlý dřevěný nadsvětlík s mříží
- nika se segmentovým záklenkem ve zdi směrem do místnosti 161 a 163 (bývalé vstupy)
- okenní otvor v jihozápadní zdi, truhlářská výplň osazená v nice s přímým nadpražím a skosenými špaletami – špaletové čtyřkřídlé okno (2 vnější a 2 vnitřní křídla); křídla otevíraná směrem do interiéru; zavěšena pomocí zapuštěných válcovaných závěsů; členěna příčlemi do tří tabulek; uzavírána klíčkami ovládajícími rozvoru; zelený nátěr; na vnější straně mříž
- ve zdech osazeny železné nosníky

163

- místnost obdélného půdorysu
- valená klenba
- dřevěná palubová podlaha
- vstup z exteriéru umístěný v nice se segmentovým záklenkem uzavírán truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v tesařské zárubni; křídlo rámové konstrukce; z vnější strany oplechováno; válcované závěsy; nade dveřmi dvoukřídlý dřevěný nadsvětlík s mříží
- vstupní otvor se segmentovým záklenkem ve zdi směrem do místnosti 164 ponechán bez výplně
- okenní otvor v jihozápadní zdi, truhlářská výplň osazená v nice s přímým nadpražím a skosenými špaletami – špaletové čtyřkřídlé okno (2 vnější a 2 vnitřní křídla); křídla otevíraná směrem do interiéru; zavěšena pomocí zapuštěných válcovaných závěsů; členěna příčlemi do tří tabulek; uzavírána klíčkami ovládajícími rozvoru; zelený nátěr; na vnější straně mříž

164

- místnost obdélného půdorysu
- valená klenba
- dřevěná palubová podlaha
- vstup z exteriéru umístěný v nice se segmentovým záklenkem uzavírán truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v tesařské zárubni; křídlo rámové konstrukce; z vnější strany oplechováno; válcované závěsy; nade dveřmi dvoukřídlý dřevěný nadsvětlík s mříží

- vstupní otvor se segmentovým záklenkem ve zdi směrem do místnosti 163 ponechán bez výplně
- nika se segmentovým záklenkem ve zdi směrem do místnosti 163 (bývalý vstup)
- okenní otvor v jihozápadní zdi překryt z vnitřní strany plechovou deskou, truhlářská výplň osazená v nice s přímým nadpražím a skosenými špaletami – dvoukřídlé okno; křídla otevíraná směrem do interiéru; členěna příčlemi do tří tabulek; hnědý nátěr; na vnější straně mříž

165

- místnost obdélného půdorysu
- valená klenba
- dřevěná palubová podlaha
- vstup z exteriéru umístěný v nice se segmentovým záklenkem uzavírán truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v tesařské zárubni; křídlo rámové konstrukce; z vnější strany oplechováno; válcované závěsy; nade dveřmi dvoukřídlý dřevěný nadsvětlík s mříží
- mělká nika se segmentovým záklenkem ve zdi směrem do místnosti 164 (bývalý vstup)
- okenní otvor v jihozápadní zdi, truhlářská výplň osazená v nice s přímým nadpražím a skosenými špaletami – špaletové čtyřkřídlé okno (2 vnější a 2 vnitřní křídla); křídla otevíraná směrem do interiéru; zavěšena pomocí zapuštěných válcovaných závěsů; členěna příčlemi do tří tabulek; uzavírána kličkami ovládajícími rozvoru; zelený nátěr; na vnější straně mříž

166

- místnost obdélného půdorysu
- valená klenba
- betonová podlaha
- vstup z exteriéru umístěný v nice se segmentovým záklenkem uzavírán truhlářskou, dvoukřídlou výplní osazenou v tesařské zárubni; křídlo rámové konstrukce; z vnější strany oplechováno; válcované závěsy; nade dveřmi dvoukřídlý dřevěný nadsvětlík s mříží
- okenní otvor v jihozápadní zdi, zámečnická výplň osazená v nice se segmentovým záklenkem – jednoduché klenuté okno rozdělené do šesti tabulek; jedno spodní otevíravé křídlo zavěšené pomocí zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na odsazených koncích (křídlo chybí; zřejmě dodatečná úprava); na vnější straně mříž

167

- místnost obdélného půdorysu

- valená klenba
- dřevěná palubová podlaha
- vstup z exteriéru umístěný v nice se segmentovým záklenkem uzavírán truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v tesařské zárubni; křídlo rámové konstrukce; z vnější strany oplechováno; válcované závěsy; nade dveřmi dvoukřídlý dřevěný nadsvětlík s mříží
- nika se segmentovým záklenkem ve zdi směrem do místnosti 166 (bývalý vstup)
- okenní otvor v jihozápadní zdi, truhlářská výplň osazená v nice s přímým nadpražím a skosenými špaletami – špaletové čtyřkřídlé okno (2 vnější a 2 vnitřní křídla); křídla otevíraná směrem do interiéru; zavěšena pomocí zapuštěných válcovaných závěsů; členěna příčlemi do tří tabulek; uzavírána klíčkami ovládajícími rozvoru; hnědý nátěr; na vnější straně mříž

168

- místnost obdélného půdorysu
- valená klenba
- dřevěná palubová podlaha
- vstup z exteriéru umístěný v nice se segmentovým záklenkem uzavírán truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v tesařské zárubni; křídlo rámové konstrukce; z vnější strany oplechováno; válcované závěsy; nade dveřmi dvoukřídlý dřevěný nadsvětlík s mříží
- nika se segmentovým záklenkem ve zdi směrem do místnosti 167 (bývalý vstup)
- okenní otvor v jihozápadní zdi, truhlářská výplň osazená v nice s přímým nadpražím a skosenými špaletami – špaletové čtyřkřídlé okno (2 vnější a 2 vnitřní křídla); křídla otevíraná směrem do interiéru; zavěšena pomocí zapuštěných válcovaných závěsů; členěna příčlemi do tří tabulek; uzavírána klíčkami ovládajícími rozvoru; hnědý nátěr; na vnější straně mříž

169

- místnost obdélného půdorysu
- valená klenba
- dřevěná palubová podlaha
- vstup z exteriéru umístěný v nice se segmentovým záklenkem uzavírán truhlářskou, jednokřídlou výplní osazenou v tesařské zárubni; křídlo rámové konstrukce; z vnější strany oplechováno; válcované závěsy; nade dveřmi dvoukřídlý dřevěný nadsvětlík s mříží
- vstupní otvor se segmentovým záklenkem ve zdi směrem do místnosti 170 ponechán bez výplně
- nika se segmentovým záklenkem ve zdi směrem do místnosti 168 (bývalý vstup)
- okenní otvor v jihozápadní zdi, truhlářská výplň osazená v nice s přímým nadpražím a skosenými špaletami – původně špaletové šestikřídlé okno (nyní 2 spodní vnitřní křídla);

v horní třetině předěleno poutcem; vnitřní křídla otevíraná směrem do interiéru; křídla zavěšena pomocí zapuštěných válcových závěsů s kuličkami na kuželových koncích; křídla členěna příčlemi do tří tabulek; uzavírána zapuštěnými svislými zástrčkami; světlý nátěr; z vnější strany zazdívka

170

- místnost obdélného půdorysu se skosenou zdí směrem k čelní kaponiěře
- valená klenba
- betonová podlaha
- vstupní otvor se segmentovým záklenkem ve zdi směrem do místnosti 169 ponechán bez výplně
- dodatečně proražený vstupní otvor ve zdi směrem do místnosti 108 osazen ocelovou zárubní
- zazdívka okenního otvoru v jihozápadní zdi
- okenní otvor v severovýchodní zdi, truhlářská výplň osazená v nice s nízkým segmentovým záklenkem a skosenými špaletami – původně špaletové šestikřídlé okno; nyní pouze vnitřní rám s neotevíravými výplněmi rozdělený do tří polí; původní vnější rám předělený v horní třetině poutcem; osazený zapuštěnými válcovými závěsy s kuličkami na kuželových koncích; z vnější strany novodobá mříž

5.4. SO4 Hlavní galerie

SO4 Střelecká galerie

Exteriér objektu

Z vnější strany chrání objekt silný zemní val polygonového půdorysu, který je oddělen od zbytku pevnosti příkopem s kontraeskarповou armovanou cihlami – první linie obrany. Na jejím povrchu se místy stále mírně v terénu projevuje banket chráněný předprsní. Vnitřkem armované kontraeskarpy probíhá hlavní galerie s pěchotními střílnami z níž vycházejí do předpolí minometné větve.

Šikmé líce kontraeskarpy nejsou plasticky členěny. Zdivo je zakončeno římsou z cihelných tvarovek (poškozená, místy zcela chybí). V nárožích a koutech tvoří římsu pískovcové bloky. Do příkopu ústí střílny se čtvercovými větracími otvory. Střílny byly v minulosti v úrovni vnějšího líce zazděny a nyní jsou opět z velké míry vybourány. V úrovni čelní kaponiéry, kde se nacházejí vnitřní prostory galerie ve více výškových úrovních, prolamují zeď tři větší větrací otvory s půlkruhovými záklenky.

Do hlavní galerie je možné vstoupit několika otvory se segmentovými záklenky. Tyto vstupy jsou umístěny v osách minových chodeb. Otvory jsou uzavírány novodobými mřížemi. Před částí vstupů byly dodatečně zbudovány betonové zátarasy. Některé z otvorů jsou dodatečně zazděny (například veškeré vstupy v úrovni čelní kaponiéry). Další dva vstupy (dodatečně

provedené) se nacházejí v místech bývalých krytých cest z bočních kaponiér. Nad úroveň terénu vystupují v blízkosti bývalých cest záklenky drobných odvodňovacích otvorů.

K jihovýchodní části galerie přiléhaly v minulosti přízemní přístavky, o čemž svědčí drážky v lícovém zdivu a zbytky omítek. Vstupní otvor nacházející se v úrovni čela jihovýchodní boční kaponiéry je zazděn. V zazděném otvoru je druhotně osazena truhlářská jednokřídlá výplň (zachován pouze relikt). Křídlo je do tesařské zárubně zavěšeno pomocí vnějších křížových závěsů a dvojdílných háků.

Interiér objektu

Střelecká galerie je chodba s valenou klenbou, do níž pronikají lunetové výseče střílen. Záklenky střílen prolamují větrací otvory zaústěné do líce zdiva. Cihelné zdivo chodby je obíleno. Hlavní galerie byla v minulosti předělena tzv. šikanami. Zděné příčky zabraňovaly snadnému postupu nepřítele. Tyto příčky byly již vybourány. Šikany bylo možné obejít přes prostory vystupujícími z hlavního půdorysu chodby. I tyto prostory se sloupem směrem do hlavní galerie byly zaklenuty valenými klenbami. Místa napojení rovné a oblé chodby jsou sklenuta křížovými klenbami.

Z hlavní galerie vybíhají ramena minových chodeb, která se dále větví a zmenšují. Ve zdivu minových chodeb se nacházejí po jejich obvodu v kratší ose drážky (na šířku cihly), pro možné uzavření tohoto prostoru v případě potřeby (dřevěná stěna). V místech zaústění minových chodeb do hlavní galerie se nacházejí vstupní otvory. Některé z nich jsou již v současnosti zazděné. V některých místech je zachována podlaha z nakoso kladených cihel.

Podlaha galerie se v úrovni čelní kaponiéry směrem ke kapitále snižuje. V místě klesání předstupuje před líce zdiva cihelný sokl, který se se snižující podlahou zvyšuje. Na zdi směrem do předpolí je tento sokl na části přerušen. Ve této zdi do předpolí jsou umístěny otvory s půlkruhovými záklenky. Krajiní otvory ústí do minových chodeb. Chodby byly v minulosti zajištěny výdřevou. Z těchto minových chodeb je možné ostřelovat sousední schodiště. Druhý a čtvrtý otvor ústí na třiramenné schodiště (jihovýchodní schodiště vylámáno). Schodišťové stupně jsou provedeny z cihelného zdiva. V úrovni podesty se nachází vstupní otvor směrem do hlavní galerie (úroveň vstupů do příkopu). Zde se zřejmě dle otisku ve zdivu nacházely klenuté pasy vynášející dřevěnou podlahu.

Při hlavní ose fortu přiléhají k hlavní galerii rozměrné prostory s valenou klenbou. V ní se nacházejí směrem do hlavní galerie vždy dva okenní otvory s kamennými ostěními (dva zazděny). V ostěních jsou osazeny dvojdílné háky. Z jedné z těchto prostor se dále pokračuje do minové chodby.

Po schodišti je možné vystoupat do horní galerie. Zde se nachází drobná galerie s valenou klenbou. Kontraeskarpu v této úrovni prolamuje trojice větracích otvorů s půlkruhovými záklenky. Z galerie vybíhají minové chodby, které se dále větví. Z minových chodeb je možné odstřelovat horní část schodiště.

V ose kapitály vybíhá v nejnižším místě galerie chodba s valenou klenbou směrem k čelní kaponiéře. Chodba je předělena šikanou se střílnami. Chodba je ze strany čelní kaponiéry zasypána a v kaponiéře je provedena nová podlaha. V kontraeskarpě galerie pod valenou

klenbou se nacházejí zazděné vstupní otvory.

Zahloubené výstupy z krytých chodeb z bočních kaponiér byly zasypány a provedeny zde byly nové podlahy, které se však propadají. Prostor v úrovni bývalé kryté cesty z jihovýchodní boční kaponiéry byl vyčleněn od zbylé části chodby zadržkou se jednoduchým vstupem. Prostor je omítnut.

Z jihovýchodní oblé části střelecké galerie (ještě před první minovou chodbou) vystupuje dodatečně zřízená vejčitá chodba s betonovými stěnami. Na stěnách je zřetelné dřevěné šalování. Tato chodba ústí na povrch východně od fortu (mimo jeho areál). Druhá, obdobným způsobem provedená chodba, vychází z jižní nárožní minové chodby. Součástí této chodby je betonové schodiště, za nímž chodba vyúsťuje na povrch.

6. Stavební historie

Město Olomouc bylo opevněno již na přelomu 13. a 14. století. V roce 1655 prohlásil císař Ferdinand III. Olomouc za jednu ze čtyř moravských zemských pevností. Přeměna města na pevnost však nebyla jednoduchá. Moderní bastionová pevnost byla vystavěna až v polovině 18. století. Pevnostní příkopy mohly být v případě nebezpečí zaplaveny a většina obvodu mohla být rovněž chráněna rozsáhlými inundacemi. V západní části pevnosti však nebyla inundace vzhledem ke zvýšenému terénu možná.⁷²

Podmaršál Josef von Benczur navrhl v roce 1830 vystavět směrem k Tabulovému vrchu předsunutou pevnost, jelikož právě odtud se předpokládal možný útok na město. Uvažoval rovněž o možné výstavbě táborové pevnosti (věnec samostatných pevnostních objektů tvořících uzavřený obvod okolo města), ale toto řešení bylo po dlouhou dobu nejvyšším vojenským velením ve Vídni odmítáno.⁷³ Tuto myšlenku neúspěšně prosazoval i místní fortifikační velitel Emanuel Zitta.⁷⁴

Roku 1833 byl vyslán do Olomouce zkušený odborník baron Camillo Vacani, člen vídeňského generálního ženíjního ředitelství. Plukovník Vacani navrhl vystavět na Tabulovém a Šibeničním vrchu dva detašované forty, které měly znemožnit snadný přístup k bastionové frontě 7-11. Ve městě pak měly být vybudovány zcela nové tzv. Špitálské kasárny.⁷⁵ Vacaniho koncepce byla ve Vídni přijata a plukovník začal pracovat na projektu výstavby těchto objektů (obr. 1). V červenci 1834 již byly dokončeny podrobné plány obou objektů včetně návrhu jejich výzbroje.⁷⁶ Výstavba každého z nich měla stát 208.000 zl.

Záměr budoucí výstavby dvojice fortů a nových kasáren byl odsouhlasen dvorskou válečnou radou o rok později. Práce měly být však spuštěny až nastane vhodná doba, jelikož v této době byla prioritou pevnostní výstavba v Tyrolsku a ve Veroně. Vzhledem k nedostatku finančních prostředků se činnost v Olomouci soustředila pouze na zesílení detašovaných objektů v předpolí.

Výstavba fortu

V červenci roku 1838 byla odsouhlasena modernizace pevnosti v Olomouci a v Komárně⁷⁷ a ještě téhož roku započaly přípravné práce – výkup pozemků, rozšíření cihelny na Nové ulici pro výrobu osmi milionů cihel, vybudování kamenolomu v Hněvotíně, nashromáždění zásoby dříví, výstavba nových skladových a ubytovacích prostor, studní, kuchyní... Navýšen měl být rovněž počet minérů z 25 stávajících na 120.⁷⁸ Přípravné práce pokračovaly až do poloviny roku 1839. Přepracován byl rovněž dřívější projekt Vacaniho tak, aby zohledňoval nové trendy ve fortifikačním umění.⁷⁹ Pod vedením majora Zitty vyhotovilo tento projekt olomoucké místní

⁷² KUPKA, Vladimír. *Pevnosti a opevnění v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Libri, 2001, s. 218-226.

⁷³ Österreichisches Staatsarchiv Wien, Kriegsarchiv, Kartensammlung, Inland C IV Olmütz, kart. č. 32, č. 11.

⁷⁴ Ibid., General GenieDirektion, 1832, kart. č. 313, sign. 15/20.

⁷⁵ Ibid., Genie-Hauptamt, 1833, sign. 6/85.

⁷⁶ Ibid., General GenieDirektion, 1833, kart. č. 328, sign. 836.

⁷⁷ Ibid., General GenieDirektion, 1835, kart. č. 328, sign. 39.

⁷⁸ Ibid., General GenieDirektion, 1838, kart. č. 363, sign. 28/18 a 28/19.

⁷⁹ Ibid., General GenieDirektion, 1839, kart. č. 371, sign. 28/49.

fortifikační ředitelství.⁸⁰ Fort Tabulový vrch měl být předsunut před bastionovou pevnost o 1250 m, fort Šibeniční vrch o 800 m, od sebe navzájem měly být forte vzdáleny o 1200 m. S hlavní pevností měly být forte spojeny chráněnými komunikacemi tzv. zemními kufry (komunikace chráněná z obou stran zemními valy). Svou koncepcí spadají forte s vnitřním reduitem do polygonálního systému opevňování rakouské inženýrské školy.

Přípravné práce na Tabulovém vrchu řídil kapitán Hirsch, který spolupracoval s majorem Zittou i na konečné podobě tohoto fortu. Kapitán von Puchler řešil výstavbu studní, kapitánporučík Conte Corti spolupracoval na konečné podobě fortu Šibeniční vrch, kapitánporučík Ignaz Weiss von Schleussenburg vytyčoval oba forte v terénu a zpracovával závěrečné rozpočty, nadporučík baron Stein řídil přípravné práce na Šibeničním vrchu a řídil rozšíření cihelny, podporučík baron Radosevitch kreslil profily obou fortů, podporučík baron Ebner jejich půdorysy.⁸¹ V dubnu roku 1839 byla veškerá dokumentace dokončena. Vybudování obou fortů a Špitálských kasáren bylo vyčísleno na částku 1,334 milionu zl.⁸² 2. června 1839 schválil svým podpisem výstavbu obou fortů a kasáren císař Ferdinand I (společně s výstavbou fortifikace v Komárně). Ročně měla být na výstavbu v Olomouci uvolňována dotace ve výši 200.000 zl.⁸³ Objekty měly být dokončeny v roce 1844.

Ihned po podpisu smlouvy započaly stavební práce na všech třech objektech. Práce řídili inženýři, minéři a sapéři (ženisté) místního fortifikačního ředitelství.⁸⁴ Stavby byly realizovány především civilním obyvatelstvem (zedníci, dodavatelé surovin, pomocní pracovníci...)⁸⁵ Každý měsíc byly sepsovány tzv. Bauraporty informující o provedených pracích, jejich financování, o stavu zásob a počtech pracovníků. Každoročně byly rovněž vyhotovovány harmonogramy plánovaných prací pro následující rok. Od počátku však docházelo k porušování těchto harmonogramů.⁸⁶ Cihelna neměla dostatek palivového dříví a nemohla tak vyrobit dostatečné množství cihel. Dlouhodobý vytrvalý déšť navíc způsoboval sesuvy zeminy. V šesti brigádách bylo rozděleno 400 zedníků a 3200 pomocníků⁸⁷, kteří odstraňovali sesutou zeminu a prováděli terénní úpravy. Většina zednických prací musela být přesunuta z roku 1840 do roku 1841.

Nedostatek palivového dříví pro cihelnu byl řešen i následujícího roku. Nabídky uhlí z Ostravska a Opavska byly Hlavním ženijním úřadem z důvodu vysoké ceny odmítány.⁸⁸ Již v roce 1839 se uvažovalo využít jako alternativu palivového dříví rašelinu nacházející se v okolí Olomouce. Vypracováno bylo množství znaleckých posudků a finančních kalkulací. Nakonec však bylo od této možnosti upuštěno.⁸⁹ V této době byl rovněž vypracován elaborát na zefektivnění výroby cihel.⁹⁰ Zkoušky prokázaly, že nejkvalitnější jsou cihly vypálené

⁸⁰ Ibid., General GenieDirektion, 1838, kart. č. 363, sign. 28/15.

⁸¹ Ibid., General GenieDirektion, 1839, kart. č. 371, sign. 28/16.

⁸² Ibid., General GenieDirektion, 1839, kart. č. 371, sign. 28/16.

⁸³ Ibid., General GenieDirektion, 1839, kart. č. 371, sign. 28/68.

⁸⁴ Ibid., General GenieDirektion, 1839, kart. č. 371, sign. 28/84.

⁸⁵ Ibid., General GenieDirektion, 1839, kart. č. 371, sign. 28/200.

⁸⁶ Ibid., General GenieDirektion, 1839, kart. č. 372, sign. 28/102

⁸⁷ Ibid., General GenieDirektion, 1840, kart. č. 381, sign. 28/80.

⁸⁸ Ibid., General GenieDirektion, 1839, kart. č. 372, sign. 28/102, 28/167.

⁸⁹ Ibid., General GenieDirektion, 1840, kart. č. 382, sign. 28/204.

⁹⁰ Ibid., General GenieDirektion, 1840, kart. č. 382, sign. 28/241.

v pecích se dřevem, levnější však byly cihly vypalované v otevřených i uzavřených pecích s uhlím. Prostor cihelny byl následně rozšířen a vypalovaly se tu cihly jak za použití dřeva, tak za použití uhlí.⁹¹

Na konci srpna 1841 přijel na inspekční cestu do Olomouce polní podmaršál hrabě Latour, zástupce generálního ženijního ředitele. Následně informoval arcivévodu Jana o pokračování zdejších prací.⁹² Ve zprávě uvádí, že práce na Tabulovém vrchu probíhají bez větších problémů. V této době byla již zbudována celá hlavní galerie s kontraeskarpou a minovým systémem. Minové chodby byly budovány permanentním způsobem z otevřeného výkopu a poté zasypány. Položeny byly základy kasematní hradby a čelní kaponiéry. Eskarpa hlavního valu byla vyžděna do výše 230 cm. Hotové byly rovněž základy reduitu, hlouben byl příkop a dokončován byl glacis. Výstavba na Šibeničnického vrchu činila větší problémy.

Během roku 1842 intenzivně pokračovaly stavební práce. Na podzim roku 1843 byl fort Tabulový vrch z velké části dokončen, chyběl zemní kryt, částečně reduit a kasematní hradba. Na podzim roku 1843 přijeli na inspekci podmaršál Latour a generálmajor Caboga.⁹³ Generálmajor Caboga zpochybnil nutnost výstavby kasematní hradby (envelopy), podmaršál mu však oponoval, že své opodstatnění v obraně objektu má. Plukovník Zitta potvrdil opodstatnění envelopy a navrhl u fortu vybudovat navíc šíjový objekt, který by kryl přístup k fortu a navíc by mohl boční palbou postřelovat tyl pevnosti.

Z roku 1842 pochází plán se změnami vnitřních prostor reduitu a kasemat hlavního valu (obr. 7). Na plánu jsou uvedeny funkce jednotlivých místností. V přízemí reduitu měla být umístěna kuchyně, záchody, pokoje pro poddůstojníky a vojíny a zřejmě i dvě studny. V patře pak dva byty pro velitele, čtyři byty pro služebně podřízené důstojníky a záchody. V každé boční kaponiére měl být sklad, strážnice a pokoje s dvaceti dvoulužky. V každé kasematě hlavního valu kuchyň, pokoje pro poddůstojníky a vojíny, záchod a prachárna (sklad střelného prachu na 720 centnýřů – cca 56 kg, místnost nejbližší k poterně). Počítáno bylo tedy celkem s ubytováním 600ti mužů.

Výše uvedený plán z roku 1842 (obr. 7) se stejně jako nedatovaný raportní plán (obr. 8) liší od mladších plánů z roku 1885 (obr. 16, 17). V reduitu se změny týkají zřejmě prostoru podest schodišť, možná i provedení kuchyně. Výrazné odlišnosti jsou však v členění bočních kaponiér. Zatímco v uvedených plánech jsou oba objekty rozděleny do sedmi místností, v mladších plánech jsou rozčleněny do deseti místností. Příčky mladších výkresů nekopírují sklon obvodových zdí přiléhající kasematní hradby, ale svírají s vlastní obvodovou zdí pravé úhly. Rovněž zaklenutí prostor je odlišné (změna os kleneb). Řešení zachycené na dvou plánech datovaných do roku 1885 (obr. 16, 17) odpovídá dnešnímu stavu. Je pravděpodobné, že tyto úpravy proběhly před dokončením fortu. Některé ze střílen bočních kaponiér tak ústí do zesílených obvodových zdí či příček.

⁹¹ Ibid., General GenieDirektion, 1841, kart. č. 389, sign. 28/46.

⁹² Ibid., General GenieDirektion, 1841, kart. č. 390, sign. 28/108.

⁹³ Ibid., General GenieDirektion, 1843, kart. č. 410, sign. 28/56.

Na konci roku 1843 byla prostavěna většina finančních prostředků určených k výstavbě předmětných objektů a muselo být zažádáno o prostředky nové, což výstavbu zdrželo.⁹⁴ V roce 1845 dosáhly výdaje na výstavbu všech tří objektů již 1,605 milionu zl.⁹⁵

V druhé polovině roku 1845 byl již fort na Tabulovém vrchu téměř dokončen. Druhý fort se však potýkal s vážnými statickými problémy a veškerá pozornost byla soustředěna právě sem. Stavební práce fortu na Tabulovém vrchu byly dokončeny v roce 1846 a ještě téhož roku byl cvičně dobýván.⁹⁶ Samotný fort Tabulový vrch měl vyjít na částku okolo 500.000 zl.

Ve zprávě z roku 1847 oblastní fortifikační ředitel v Brně generálmajor Mártony von Köszezh uvádí, že na fortu Tabulový vrch chybí pouze několik nepodstatných úprav – zařízení kasemat, dobudování komunikací, atd.⁹⁷ Vojsko zde bylo ubytováno koncem tohoto roku. V mírových dobách zde sloužilo průměrně 300 mužů. Pokud se fort nacházel v pohotovostním režimu, především při vojenských cvičeních, zvýšil se počet osádky na 700 mužů.

Celkové uspořádání fortu se od doby své výstavby nezměnilo. Z vnější strany chránil objekt silný zemní val polygonového půdorysu, který je oddělen od zbytku pevnosti příkopem s kontraeskarповou armovanou cihlami – první linie obrany. Na jejím povrchu vedla úzká krytá cesta, jejíž vnější obvod byl lemován banketem pro pěší střelce, která se v bokových úhlech rozšiřovala v malá shromaždiště. Od předprsně kryté cesty se pak pozvolně svažoval do jeho předpolí glacis. Vnitřkem kontraeskarpy probíhala hlavní galerie opatřená pěchotními střílnami, z níž vycházely do předpolí minové větve, jejichž pomocí mělo být bráněno celé okolí objektu ležící mimo dosah inundací. V ústřední části hlavní galerie se nacházely minové chodby ve dvou výškových úrovních. Obě výškové úrovně spojovala dvojice schodišť. Jedno schodiště je doposud zde dochováno. V úrovni podesty tohoto schodiště (úroveň terénu příkopu) byla zřejmě hlavní galerie rozdělena dřevěnou podlahou do dvou výškových úrovní. Ve zdivu se nachází otisk klenebního pasu, který tuto podlahu pravděpodobně podporoval.

Hlavní galerie byla propojena krytými cestami vedoucími pode dnem příkopu s kaponiérami. Hlavní galerie i kryté cesty byly rozčleněny šikanami se střílnami (zachována šikana v cestě z čelní kaponiéry). Krytá cesta z čelní kaponiéry je přerušena železobetonovou podlahou kaponiéry. Kryté cesty z bočních kaponiér jsou z obou stran zcela nepřístupné.

Druhou linii obrany tvořila paralelně s kontraeskarповou probíhající cihelná kasematní hradba, někdy nazývaná též envelopou. Součástí této kasematní hradby byla čelní podvojná kaponiéra a dvě boční kaponiéry zajišťující flankovací palbu. Boční kaponiéry byly umístěny na šijových koncích obou boků kasematní hradby. Ve vnějším obvodu této obranné linie se nacházely pěchotní střílny. Z kaponiér vedly jak již bylo výše uvedeno pode dnem příkopu kryté cesty ústící do hlavní galerie v kontraeskarповě. Na vrchu kasematní hradby se opět nacházel banket s předprsní.

⁹⁴ Ibid., General GenieDirektion, 1844, kart. č. 420, sign. 28/27.

⁹⁵ Ibid., General GenieDirektion, 1845, kart. č. 433, sign. 28/24.

⁹⁶ VÚA Praha, Vojenské stavební úřady, fond fortifikační místní ředitelství, pozdější ženijní ředitelství Olomouc, kart. 9

⁹⁷ ÖStA Wien, Kriegsarchiv, General GenieDirektion, 1847, kart. č. 461, sign. 28/52.

Další příkop za kasematní hradbou odděloval třetí linii obrany – hlavní armovaný obranný val určený pro rozmístěný dělostřelecké výzbroje. Jeho kapitálou procházela poterna. Při jejích bocích se nacházely zemní rampy sloužící pro přesun dělostřelecké techniky. V jeho bočních ramenech se nacházely kasematy, které sloužily jako remízy pro děla, skladiště střeliva a úkryty pro dělové obsluhy. Při šíjích byla osazena schodiště rovněž zpřístupňující vrchní prostor hlavního valu. Prostor obehnaný vnitřními líci hlavního valu byl přístupný dvojicí zemních ramp. Od příkopu reduitu byl oddělen kontraeskarpou. Příkop mezi hlavním valem a bočními kaponiériami byl uzavírán branami.

Uprostřed šíje fortu se nacházel mohutný podkovovitý dvoupodlažní objekt reduitu postavený tak, aby mohl být použitý jako obranný prvek pro pěchotu i dělostřelectvo. Pro tento případ se počítalo s umístěním dělostřelecké výzbroje do jeho vnitřních kasemat i na jeho střeche. Ze šíjové kontraeskarpy obvodového příkopu proto vedl do horního podlaží reduitu most, po němž mohla být dovnitř dopravována těžká výzbroj i zásoby. Z křídel reduitu dále vedly můstky vlevo i vpravo na boční kaponiéry zakončující kasematové hradby.

Všechny obranné linie fortu byly vůči sobě uzpůsobeny tak, že se jejich výška od nitra fortu směrem do předpolí snižovala, takže z nich bylo možné vést palbu současně, aniž by si překážely. Obranu šíjového prostoru fortu zajišťoval mohutný samostatný kasematový objekt pětiúhelníkového půdorysu vysunutý před reduit směrem do týlu, z jehož břítu na konci vystupovala šíjová kaponiéra (obr. 10). Přes příkop tohoto objektu vedl přístupový most osazený na zděných pilířích.

Z doby výstavby fortu se dochovaly četné kamenické prvky. Jedním druhem z těchto prvků jsou kamenné portály a dveřní ostění. Z portálu hlavního vstupu byl však odstraněn vrcholový znak (snad z litiny). Dále to jsou pak kamenná okenní ostění, schodiště, část kamenné dlažby v reduitu, kamenné žlaby pro odvod vody ze střech reduitu, korunní římsa reduitu, nárožní a úžlabní kameny tvořící korunní římsu ostatních zděných částí objektu. Původní truhlářské okenní výplně jsou zachovány v severovýchodní zdi reduitu a v jihovýchodních kasematách hlavního valu – dělicí příčka v místnosti bývalé prachárny. Ze zámečnických prvků se dochovaly původní mříže nacházející se opět v severovýchodní zdi reduitu a litinová zábradlí. V některých místnostech kasematní hradby se nacházejí drobné niky, v kterých jsou osazeny kameninové žlaby. Část nik byla již v minulosti zazděna. Rovněž se v části těchto prostor nacházejí železná vázací oka a v místech stání dřevěné podlahy. Je tedy zřejmé, že část prostor sloužila jako stáje pro koně.

Úpravy fortu

V druhé polovině 19. století strategicko vojenský význam fortů Tabulový vrch a Šibeniční vrch klesal a objekty sloužily především jako prachárny, sklady vojenského materiálu a kasárenské objekty.⁹⁸ Oba forty měly také sloužit k internaci vězňů.

V roce 1866 se připravovala posádka olomoucké pevnosti na útok pruských vojsk. Na povrchu fortu Tabulový vrch byly zřízeny traverzy na obranu proti enfilování. Zemní kufr spojující tento

⁹⁸ VIKTOŘÍK, Michael. *Táborová pevnost Olomouc: modernizace olomoucké pevnosti v 19. století*. České Budějovice: Veduta, 2011, s. 187.

fort s bastionovou pevností byl osazen palisádou. V blízkosti fortu byly vylámany podzemní prostory pro provizorní sklad střeliva. Na Tabulovém vrchu bylo v této době rozmístěno 15 děl na hlavním valu a 10 děl vedlejších na obranu příkopu. Sloužit zde mělo 830 vojáků.

V roce 1871 byla využita jedna z minových chodeb fortu Tabulový vrch pro pokus s použitím dynamitu pro nabíjení min. Minová komora byla nabita 50 kg dynamitu a následně utěsněna trámy a pytli s pískem. Další pokusy s dynamitem probíhaly na předmětném fortu i v letech 1872 a 1873. Výsledkem těchto zkoušek mělo být získání koeficientů pro stanovení hmotnosti nálože.⁹⁹

V letech 1880 a 1881 byly realizovány izolační práce na patnácti kasematách fortů Tabulový a Šibeniční vrch, které trpěly přílišnou vlhkostí a rovněž se ve zdivu nacházely praskliny. V době výstavby byly tyto kasematy izolovány asfaltovým potěrem s příměsí písku a drobného šterku. Nově byly použity asfaltové desky firmy Büsscher a Hoffmann a tzv. Ponti-cement.¹⁰⁰

9. března roku 1886 rozhodl císař František Josef II. o zrušení olomoucké pevnosti. Toto rozhodnutí nabylo platnosti veřejným vyhlášením 7. listopadu 1888.¹⁰¹ Po zrušení pevnostního statusu Olomouce měly být objekty fortu využívány armádou jako ubikace důstojníků, kreslírny, sklady vojenského zdravotního materiálu a k archivním účelům.

Okolo této doby byla vyměněna část truhlářských výplní, kdy jednoduchá okna byla nahrazena okny špaletovými, se zapuštěnými závěsy s kuličkami na kuželových koncích (vyjma hlavní chodby reduitu). Z této doby pocházejí rovněž dveřní výplně s totožným provedením závěsů (viz inventarizační karty). Není však možné stanovit, zda byly výplně měněny před nebo po zrušení olomoucké pevnosti.

Se zrušením pevnosti však souvisí některé další úpravy. V letech 1892-1893 byl zrušen pětiúhelníkový šíjový objekt. Zdivo bylo odstraněno a objekt byl zasypán. Ze střechy reduitu byl odstraněn zemní kryt a zřízeny byly dva střešní světlíky. Zemní kryt z čelní kaponiéry a kasemat hlavního valu byl odstraněn až později. Rovněž byly zrušeny mostky propojující boční kaponiéry s patrem reduitu. Vstupy do reduitu z těchto mostků byly částečně zazděny a nahrazeny okenními výplněmi. Snad v této době byly zrušeny brány mezi kasematami hlavního valu a bočními kaponiérami. Postupně rovněž byly do vnějšího pláště kasematové hradby proráženy okenní otvory narušující původní střílny. Několik okenních otvorů bylo proraženo i do reduitu.

Na nedatované fotografii zachycující vojáka před reduitem je viditelná nízká střešní zábrana proti splavování zemního krytu ze střechy a tráva na této střeše (pouze tenká vrstva zeminy). Výstupy na střechu jsou kryty žaluziovými dveřmi. Poměrně detailně je zde zaznamenána podoba přístupového mostu. V letech 1926 a 1927 byly pořízeny letecké fotografie fortu. Severozápadně od něj byly zřejmě zbudovány cvičné zákopy. Příkop mezi hlavní galerií a kasematní hradbou byl osázen.

⁹⁹ KUCH-BREBURDA, Miloslav a Vladimír KUPKA. *Pevnost Olomouc*. Dvůr Králové nad Labem: FORTprint, 2003, s. 231

¹⁰⁰ Ibid. 252.

¹⁰¹ KUPKA, Vladimír. *Pevnosti a opevnění v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Libri, 2001, s. 230.

Další písemné prameny se vztahují až k událostem druhé světové války. V minových chodbách byly v letech 1943 a 1944 zřízeny letecké kryty.¹⁰² Na minové chodby navázaly na několika místech nové prostory s vyústěním na povrch. Se zřízením krytů byly před vstupy do hlavní galerie osazeny železobetonové bloky. Z této doby rovněž pocházejí malby na stěnách místnosti 137. Jedna z kreseb zachycuje vojáka Luftwaffe.

Ve druhé polovině 20. století měly být v přední podvojně kaponiěře umístěny operační sály vojenského zdravotního praporu.¹⁰³

V roce 1968 bylo uvažováno o začlenění Tabulového vrchu do areálu fakultní nemocnice. Tento záměr však nebyl naštěstí realizován¹⁰⁴, jelikož nemocnice chtěla objekt zprostit památkové ochrany, zbořit ho a rozšířit rozlohu nemocnice.¹⁰⁵

V rámci zamítavého vyjádření Krajské komise pro rekonstrukci a využití historické architektury při Krajském výboru Svazu architektů ČSSR byl zhodnocen stav pevnosti jako velmi dobrý. Budovy nejevily v této době žádné stopy destrukcí ani vlhkosti. Rovněž je zde zmíněna úprava nadvalí kasemat a fortu, tedy sejmutí cornichonu-hliněného několikametrového násypu a jeho nahrazení plochou střechou, proražení komínů a schodišťových světlíků.

Kasematní hradba se nacházela rovněž v dobrém stavu, i když se zde vyskytovaly lokální poruchy lícových cihel a korunní římsy. Již v této době byla v bočních kaponiérách probourána nová zdvojená vysoká okna. Do severovýchodního křídla byla vestavěna transformační a vysílací stanice.¹⁰⁶

Celková oprava vnitřních prostor byla provedena na počátku 80. let. Při ní byly vyměněny podlahy, zárubně dveří, elektroinstalace, opraveno bylo sociální zařízení a rovněž byly opraveny pokrývačské a klempířské prvky.¹⁰⁷ V devadesátých letech byla opravována pouze cihlová zeď komunikační galerie nacházející se po levé straně budovy, která se vlivem špatného odvodnění a průjezdům těžké mechanizace bortila.¹⁰⁸ V roce 2003 byly prováděny drobné práce spojené s instalací nových zemních kabelových sítí.¹⁰⁹ V této době užíval objekt Vojenský správní archiv Olomouc.

Od roku 2004 probíhala korespondence spojená s možným prodejem či převodem předmětného objektu, jakožto nepotřebného majetku Armády České republiky.

O objekt projevil zájem fakultní nemocnice a Národní památkový ústav. Národní památkový ústav zažádal o bezúplatný převod pevnosti. V objektu chtěl zřídit prohlídkovou trasu se stálou expozicí pevnostního stavitelství. Objekt měl zároveň sloužit jako depozitář pro archeologické

¹⁰² Olomouc – výběr stavenišť, 13. 10. 1966, příruční archiv NPÚ ÚOP v Olomouci.

¹⁰³ Závazné stanovisko, 8. 10. 2019, příruční archiv NPÚ ÚOP v Olomouci.

¹⁰⁴ Dopis odboru školství a kuptury ONV v Olomouci, 20. 4. 1968, příruční archiv NPÚ ÚOP v Olomouci.

¹⁰⁵ Dostavba fakultní nemocnice – vynětí pevnůstky Tabulový vrch, 27. 2. 1969, příruční archiv NPÚ ÚOP v Olomouci.

¹⁰⁶ Problematika pevnůstky Olomouc – Tabulový vrch, 5. 7. 1969, příruční archiv NPÚ ÚOP v Olomouci.

¹⁰⁷ Vyhodnocení péče o provoz a stav památkově chráněných objektů ke dni 31. 10. 1981, příruční archiv NPÚ ÚOP v Olomouci.

¹⁰⁸ Dopis okresního úřadu v Olomouci, 29. 4. 1996, příruční archiv NPÚ ÚOP v Olomouci.

¹⁰⁹ Rekonstrukce zemních kabelových sítí, 30. 4. 2003, příruční archiv NPÚ ÚOP v Olomouci.

sbírky.¹¹⁰ Ministerstvo obrany však žádost o bezúplatný převod neakceptovalo a žádalo peněžité plnění.¹¹¹ Komise pro nakládání s nepotřebným nemovitým majetkem Ministerstva obrany stanovila prodejní cenu 55.645.340 Kč. Následně bylo vypsáno výběrové řízení na možného kupce. Tohoto řízení se však nikdo nezúčastnil. Ještě dlouhou dobu nebyl odkup majetku vyřešen a zvažoval se opět bezúplatný převod na jednoho z dřívějších zájemců či na Olomoucký kraj a město Olomouc.¹¹²

V roce 2009 opět projevila Fakultní nemocnice zájem o bezúplatný převod pevnosti do svého majetku.¹¹³ O rok později tento objekt získala za symbolickou 1 Kč.

V roce 2009 probíhala v prostoru nad minovými chodbami nová výstavba. Při stavebních pracích došlo k přetížení svrchního zásypu klenby navezenou zeminou. Ve vrcholu klenby se objevila prasklina (v čelním úseku střelecké galerie od zaoblení u čelní kaponiéry po vstup do minové chodby M a dále v úseku od minové chodby M po minovou chodbu O), která musela být sanována.¹¹⁴

Po změně majitele objektu probíhaly v interiéru reduitu drobné opravy spojené s novým využitím objektu jakožto archivních prostor - provedení betonového potěru šedé barvy v chodbě 1NP (betonová podlaha provedena již v roce 1981); provedení výměny původní nášlapné vrstvy z palubek za novou z dřevotřísky v jedné z místností 2NP; provedení revize a doplnění rozvodů plynu.¹¹⁵ Do reduitu byla zavedena nová kanalizační a vodovodní přípojka. Výkopy byly vedeny přes příjezdovou rampu k JV straně reduitu.¹¹⁶ Dále byl opraven střešní plášť reduitu včetně klempířských prvků a ležatých hromosvodů.¹¹⁷ O rok později byl opraven i střešní plášť kasematních prostor hlavního valu včetně přezdění dožilého atikového zdiva u schodišť a u valu.¹¹⁸

V roce 2013 se započalo s přípravou zpřístupnění podzemních chodeb. Předmětem předloženého záměru mělo být i vybudování nového zázemí pro průvodce s pokladnou, prodejnu tematických předmětů a hygienickým zázemím pro návštěvníky. Dále pak obnova objektů, interiérů a ploch pevnosti, které měly být součástí prohlídkové trasy. Novostavba se zázemím měla být umístěna v týlu fortu nad kontraeskarpou. Mělo se jednat o jednopodlažní objekt obdélného půdorysu s plochou střechou složený ze třech kontejnerů. Levá boční kaponiéra kasematní hradby měla být určena pro muzejní a přednáškové účely. V objektech měla být položena palubová podlaha či cihelná dlažba skládaná do klasu. Vybourány měly být zadržky střílen a provedeny měly být nové truhlářské výplně. Na koruně hlavního valu mělo

¹¹⁰ Žádost o posouzení bezúplatného převodu fortu Tabulový vrch, 20. 1. 2004; Žádost o bezúplatný převod nemovitosti Tabulový vrch v Olomouci, 27. 1. 2004; Zpracování a realizace koncepce využití fortu Tabulový vrch v Olomouci, 2004, příruční archiv NPÚ ÚOP v Olomouci.

¹¹¹ Dopis ministra kultury, 4. 11. 2005, příruční archiv NPÚ ÚOP v Olomouci.

¹¹² Získá unikátní pevnost město?, Olomoucký deník, 15. 12. 2005, příruční archiv NPÚ ÚOP v Olomouci.

¹¹³ Dopis fakultní nemocnice NPÚ, 8. 4. 2009, příruční archiv NPÚ ÚOP v Olomouci.

¹¹⁴ Vyjádření Národního památkového ústavu, 19. 10. 2009; Rozhodnutí, 24. 11. 2009; , příruční archiv NPÚ ÚOP v Olomouci.

¹¹⁵ Vyjádření národního památkového ústavu, 6. 5. 2011, příruční archiv NPÚ ÚOP v Olomouci.

¹¹⁶ Závazné stanovisko, 4. 5. 2011, příruční archiv NPÚ ÚOP v Olomouci.

¹¹⁷ Rozhodnutí, 16. 5. 2011, příruční archiv NPÚ ÚOP v Olomouci.

¹¹⁸ Závazné stanovisko, 31. 8. 2012, příruční archiv NPÚ ÚOP v Olomouci.

být obnoveno jedno dělostřelecké postavení s dubovou podlahou.¹¹⁹ Tento projekt však nebyl naplněn. Vybourány byly pouze některé střílny hlavní galerie, chodby byly z velké míry vyklizeny a proběhlo zde několik mimořádných prohlídek.

V roce 2019 měl být opravován střešní plášť čelní kaponiéry. Další práce se vztahují až k opravě střešního pláště přední kaponiéry v roce 2019 - nová střešní krytina, doplnění cihelné římsy a vyzdění nových komínů. Cihelná atika přední kaponiéry měla být v narušených a rozvolněných místech rozebrána a opětovně vyzděna za použití římsových cihel.¹²⁰ Práce však nebyly realizovány.

Téhož roku byla zpracována dokumentace k úpravě jižního boku hlavního valu, kde měl být zřízen sklad spisovny. Tento projekt byl realizován. Upravovány byly interiéry objektu a partie vnějšího pláště, které s opravou a provozem interiéru bezprostředně souvisely. V objektu byly provedeny nové technické instalace včetně nových přípojek. Kamenické a truhlářské prvky byly obnoveny dle analogií nacházejících se v jiných částech fortu.¹²¹

¹¹⁹ Závazné stanovisko, 1. 10. 2013 a 17. 7. 2013, příruční archiv NPÚ ÚOP v Olomouci.

¹²⁰ Závazné stanovisko, 8. 10. 2019, příruční archiv NPÚ ÚOP v Olomouci.

¹²¹ Fort Tafelberg, úprava jižního boku hlavního valu, Dohnal 2019, příruční archiv NPÚ ÚOP v Olomouci.

7. Uměleckohistorické hodnocení

Fort na Tabulovém vrchu je jedním ze dvou fortů vystavěných v rámci zvýšení zabezpečení bastionové pevnosti Olomouc krátce před polovinou 19. století. Forty s vnitřními reduity o lunetových pětiúhelníkových půdorysech jsou natočeny špičkami směrem do předpolí. Svým řešením jsou unikátní v rámci celého habsburského soustátí. Až na některé detaily jsou shodné a svou koncepcí s vnitřním reduitem spadají do polygonálního systému opevňování podle tehdejší rakouské inženýrské školy.

Fort Tafelberg je zcela autenticky dochován. Dispozice objektu zůstala téměř nezměněna. V prostoru fortu ani v jeho bezprostřední blízkosti nebyly vystavěny žádné nové objekty. I přes dodatečné úpravy v interiérech objektu zde zůstalo zachováno relativně hodně uměleckořemeslných prvků (viz. inventarizační karty).

Objekt je jedinečnou ukázkou pevnostní architektury poloviny 19. století.

8. Nejhodnotnější detaily a jejich soubory

V objektu se dochovalo množství uměleckořemeslných detailů. Pro jednotlivé hodnotné kamenické, truhlářské a zámečnické prvky byly zpracovány inventarizační karty.

9. Závady

Fort Tafelberg je zcela autenticky dochován. Dispozice objektu zůstala téměř nezměněna. V objektu však byly v druhé polovině 20. století provedeny drobné stavební úpravy, které jsou však z památkového hlediska nevhodné. Některé tyto úpravy objektu z první poloviny 20. století naopak nepůsobí rušivě. Je to například provedení plochých střech nad budovou reduitu a nad kasematami hlavního valu.

S ohledem na budoucí využití objektu je nutné zvážit nezbytnost již prolomených otvorů do vnější zdi kasematní hradby. Rovněž krytý most zpřístupňující reduit je z praktického hlediska plně funkční, ale zakrývá mohutný portál hlavního vstupu a opticky člení reduit do dvou částí.

V objektu byly v druhé polovině 20. století osazeny novodobé dveře s ocelovými zárubněmi a novodobá nečleněná zdvojená okna. Tyto prvky zde působí zcela rušivým dojmem. Rovněž betonové podlahy jsou zde nevhodné.

Zazdívky střílen až do úrovně vnějšího líce jsou minimálně u hlavní galerie neopodstatněné a stírají původní funkci objektu. U ostatních částí fortu je nutné zvážit zazdívkou střílen s ohledem na konkrétní situaci s ohledem na dodatečné úpravy. Mírně rušivým dojmem rovněž působí železobetonové bloky umístěné před vstupy do hlavní galerie. Jedná se však o pozůstatky z doby 2. světové války, jenž jsou spojeny s rozšířením chodeb a celkovou historií fortu.

V souvislosti s odvodněním plochých střech reduitu byly do jeho zdiva prolomeny otvory osazené mohutnými kameninovými trubami, které již nemají v současnosti žádnou funkci.

Zrušeno bylo podzemní spojení mezi kaponiériami a hlavní galerií.

10. Náměty

Jak již bylo uvedeno v předchozí kapitole, fort Tafelberg je zcela autenticky dochován. Na přelomu 19. a 20. století zde byly zbourány konstrukce, které již neměly v tehdejší době opodstatnění a znesnadňovaly využití fortu – mostky mezi bočními kaponiériami a reduitem, brány mezi bočními kaponiériami a hlavním valem a polygonový šíjový objekt (při vstupu do fortu). Tyto objekty není třeba navracet, jelikož jejich stopy je možné na stavbě jednoduše rozpoznat a zbourání těchto objektů je nedílnou součástí stavební historie fortu.

Totéž se týká i plochých střech, které jsou plně funkční a nepůsobí rušivým dojmem. V minulosti však byly do zdiva reduitu prolomeny otvory osazené mohutnými kameninovými trubami. Bylo by vhodné je vyměnit za původní drobné kamenné žlaby, které se částečně na reduitu dochovaly.

Z hlavního portálu byl sejmут vrcholový znak Rakouska-Uherska. Vzhledem k tomu, že fort bude sloužit převážně pro potřeby fakultní nemocnice, není nutné tento prvek na objekt vracet. Portál však z velké části zakrývá krytý most. I přes jeho praktičnost doporučujeme jeho odstranění a zřízení kopie mostu s litinovým zábradlím zachyceným na fotografiích z počátku 20. století.

V objektu byly v druhé polovině 20. století osazeny novodobé dveře s ocelovými zárubněmi a novodobá nečleněná zdvojená okna. Tyto prvky zde působí zcela rušivým dojmem. Rovněž betonové podlahy jsou zde nevhodné. Tyto novodobé prvky a konstrukce je vhodné nahradit replikami prvků a konstrukcí původních či z druhé poloviny 19. století. Ty jsou na pevnosti dochovány.

S ohledem na budoucí využití objektu je nutné zvážit nezbytnost již prolomených otvorů do vnější zdi kasematní hradby. V místech, kde není třeba denního světla či stačí osvětlení z dveřního nadsvětlíku, je vhodné dodatečně prolomené otvory zazdít. V místech, kde dveřní či okenní otvory zůstanou zachovány, měly by být osazeny replikami historických prvků.

Rovněž je třeba zvážit ponechání zazdívek střílen. U hlavní galerie by bylo vhodné je odstranit. U zbylých částí objektu doporučujeme mírné ustoupení zazdívky za líc zdiva.

Mírně rušivým dojmem rovněž působí železobetonové bloky umístěné před vstupy do hlavní galerie. Jedná se však o pozůstatky z doby 2. světové války, jež jsou spojeny s rozšířením chodeb a celkovou historií fortu, a proto by zde měly být spíše ponechány.

S ohledem na další využití fortu navrhuje zvážit obnovení kryté cesty mezi čelní kaponiérou a hlavní galerií.

11. Seznam obrazové a plánové přílohy

11.1. Mapy a plány

- Obr. 1: Plán plukovníka Vacaniho s návrhem fortů na Tabulovém a Šibeničním vrchu a Špitálských kasáren, 1833-1834 (Österreichisches Staatsarchiv Wien, Kriegsarchiv, Kartensammlung, Inland C IV Olmütz, Nr. 13, 1834).
- Obr. 2: Pozemky určené ke stavbě pevnosti vykoupené v roce 1839, 1843 (Vojenský ústřední archiv v Praze, Sběrka plánů pevnosti Olomouc, CII/1-11).
- Obr. 3: Plán výkopových prací provedených v roce 1839, 1839 (Vojenský ústřední archiv v Praze, Sběrka plánů pevnosti Olomouc, CII/1-11).
- Obr. 4: Raportní plán fortu Tabulový vrch, podélné a příčné řezy, práce provedené v roce 1839; 1839 (Vojenský ústřední archiv v Praze, Sběrka plánů pevnosti Olomouc, CII/1-11).
- Obr. 5: Raportní plán fortu Tabulový vrch, podélné a příčné řezy, práce provedené v roce 1839 a 1840; 1. června 1841 (Vojenský ústřední archiv v Praze, Sběrka plánů pevnosti Olomouc, CII/1-11).
- Obr. 6: Raportní plán fortu Tabulový vrch, práce provedené v roce 1839 - 1842; nedatováno (Vojenský ústřední archiv v Praze, Sběrka plánů pevnosti Olomouc, CII/1-11).
- Obr. 7: Návrh fortu na Tabulovém a Šibeničním vrchu s upravenou dispozicí kasemat, 1842 (Österreichisches Staatsarchiv Wien, Kriegsarchiv, General GenieDirektion, sign. 28-18, 1842).
- Obr. 8: Raportní plán fortu Tabulový vrch, barevně odlišeny jednotlivé etapy výstavby, nedatováno (Österreichisches Staatsarchiv Wien, Kriegsarchiv, General GenieDirektion).
- Obr. 9: Plán pevnosti, pohled shora; nedatováno (Vojenský ústřední archiv v Praze, Sběrka plánů pevnosti Olomouc, CII/1-11).
- Obr. 10: Plán šijového polygonálního objektu fortu Tabulový vrch; 1850 (Vojenský ústřední archiv v Praze, Sběrka plánů pevnosti Olomouc, CII/1-11).
- Obr. 11: Svislé řezy fortem na Tabulovém vrchu, nedatováno (SOKA Olomouc, Sběrka map a plánů pevnosti Olomouc, sign. XXXIII-36, b.d.).
- Obr. 12: Návrh táborové pevnosti od majora Wurmba, 1849 (Österreichisches Staatsarchiv Wien, Kriegsarchiv, General GenieDirektion, sign. 28-18, 1849).
- Obr. 13: Rozmístění děl na Tabulovém vrchu, 1876 (Österreichisches Staatsarchiv Wien, Kriegsarchiv, Kartensammlung, Inland C IV Olmütz, Nr. 50, 1876).
- Obr. 14: Narušení staveniště na Tabulovém vrchu jámami vykopanými místními hrnčíři, 1851 (Vojenský ústřední archiv v Praze, Sběrka plánů pevnosti Olomouc, CII/1-11).
- Obr. 15: Půdorys fortu na Tabulovém vrchu, suterén, 1885 (Vojenský ústřední archiv v Praze, Sběrka plánů pevnosti Olomouc, CII/1-11).
- Obr. 16: Půdorys fortu na Tabulovém vrchu, 1NP, 1885 (Vojenský ústřední archiv v Praze, Sběrka plánů pevnosti Olomouc, CII/1-11).
- Obr. 17: Půdorys fortu na Tabulovém vrchu, 2NP, 1885 (Vojenský ústřední archiv v Praze, Sběrka plánů pevnosti Olomouc, CII/1-11).
- Obr. 18: Půdorys fortu na Tabulovém vrchu, pohled shora, 1885 (Vojenský ústřední archiv v Praze, Sběrka plánů pevnosti Olomouc, CII/1-11).
- Obr. 19: Svislé řezy fortem na Tabulovém vrchu, nedatováno (Vojenský ústřední archiv v Praze, Sběrka plánů pevnosti Olomouc, CII/1-11).
- Obr. 20: Plán táborové pevnosti Olomouc, 1854 (Österreichisches Staatsarchiv Wien, Kriegsarchiv, General GenieDirektion, sign. 6-16/7, 1854).
- Obr. 21: Plán krytů vybudovaných v roce 1943 (Příruční archiv NPÚ ÚOP v Olomouci).

11.2. Ikonografie

Obr. 22: Letecký pohled na fort, 1926 (Vojenský ústřední archiv v Praze, Letecký pluk 2, fotoalbum 2, 1926-1927, kart. č. 210).

Obr. 23: Letecký pohled na fort, 1926 (Vojenský ústřední archiv v Praze, Letecký pluk 2, fotoalbum 2, 1926-1927, kart. č. 210).

Obr. 24: Letecký pohled na fort, 1926 (Vojenský ústřední archiv v Praze, Letecký pluk 2, fotoalbum 2, 1926-1927, kart. č. 210).

Obr. 25: Letecký měřičský snímek, 1938 (ags.cuzk.cz).

Obr. 26: Pohled na vstupní část reduitu s přístupovým mostem, nedatováno (Vlastivědné muzeum v Olomouci, fotoarchiv, AV006954_04).

Obr. 27: Skupina vojáků před poternou, nedatováno (aukro.cz).

Obr. 28: Pohled na vstupní část reduitu s přístupovým mostem, nedatováno (Vlastivědné muzeum v Olomouci, fotoarchiv, AV006954_03).

11.3. Fotografická dokumentace

Obr. 29: Letecký pohled na fort Tafelberg, nedatováno (www.mapy.cz).

Obr. 30: Pohled na reduit od jihovýchodu (foto: Veselá 2023).

Obr. 31: Severovýchodní část první linie opevnění (prostor SV od vstupu; foto: Veselá 2023).

Obr. 32: Tzv. cihla tvarovka tvořící korunní římsu a otisky prvků při jejím formování (foto: Veselá 2023).

Obr. 33: Pohled na reduit a jihovýchodní přístupovou rampu (foto: Veselá 2023).

Obr. 34: Pohled na reduit s přístupovým mostem (foto: Veselá 2023).

Obr. 35: Pohled na jihovýchodní část reduitu (foto: Veselá 2023).

Obr. 36: Pohled na severovýchodní část reduitu (foto: Veselá 2023).

Obr. 37: Pohled na most do reduitu od severozápadu (foto: Veselá 2023).

Obr. 38: Pohled na nosníky mostu do reduitu a rub mostovky (foto: Veselá 2023).

Obr. 39: Vstup do reduitu s kamenným portálem (foto: Veselá 2023).

Obr. 40: Vstup do reduitu s kamenným portálem (foto: Veselá 2023).

Obr. 41: Pohled na jihovýchodní část reduitu (foto: Veselá 2023).

Obr. 42: Pohled na severovýchodní část reduitu (foto: Veselá 2023).

Obr. 43: Pohled na reduit od jihovýchodu (foto: Veselá 2023).

Obr. 44: Pohled na reduit od severovýchodu (foto: Veselá 2023).

Obr. 45: Pohled na reduit ze severozápadních kasemat hlavního valu (foto: Veselá 2023).

Obr. 46: Pohled na reduit z jihovýchodních kasemat hlavního valu (foto: Veselá 2023).

Obr. 47: Kamenný žlab pro odvodnění střechy reduitu (foto: Veselá 2023).

Obr. 48: Těleso schodiště vystupující nad střešní rovinu reduitu (foto: Veselá 2023).

Obr. 49: Pohled na plochou střechu reduitu s vystupujícím tělesem schodiště, světlíkem a komíny (foto: Veselá 2023).

Obr. 50: Podstavec pro již odstraněný znak monarchie nad vstupem do reduitu (foto: Veselá 2023).

Obr. 51: SO1 reduit - pohled do místnosti 101a od jihovýchodu (foto: Veselá 2023).

Obr. 52: SO1 reduit - pohled do jihovýchodní části místnosti 101a a do místnosti 101b (foto: Veselá 2023).

Obr. 53: SO1 reduit - pohled do jižní části místnosti 101a (foto: Veselá 2023).

Obr. 54: SO1 reduit - pohled do místnosti 101b (foto: Veselá 2023).

Obr. 55: SO1 reduit - vstupy do místností 102a a 102b (foto: Veselá 2023).

Obr. 56: SO1 reduit - pohled do místnosti 101d (foto: Veselá 2023).
Obr. 57: SO1 reduit - pohled z místnosti 101c na schodiště (foto: Veselá 2023).
Obr. 58: SO1 reduit - pohled do jižní části místnosti 101d (foto: Veselá 2023).
Obr. 59: SO1 reduit - vstupy do místností 104a a 104b (foto: Veselá 2023).
Obr. 60: SO1 reduit - pohled do jihozápadní části místnosti 104a (foto: Veselá 2023).
Obr. 61: SO1 reduit - pohled do severovýchodní části místnosti 102b (foto: Veselá 2023).
Obr. 62: SO1 reduit - pohled do jihozápadní části místnosti 102b (foto: Veselá 2023).
Obr. 63: SO1 reduit - pohled do severovýchodní části místnosti 104a (foto: Veselá 2023).
Obr. 64: SO1 reduit - pohled na spodní část schodiště, místnost 106 (foto: Veselá 2023).
Obr. 65: SO1 reduit - pohled na podestu schodiště, místnost 106 (foto: Veselá 2023).
Obr. 66: SO1 reduit - prostor pod schodištěm, místnost 106 (foto: Veselá 2023).
Obr. 67: SO1 reduit - pohled na rub podesty pod schodištěm, místnost 106 (foto: Veselá 2023).
Obr. 68: SO1 reduit - pohled z místnosti 101c na schodiště, místnost 107 (foto: Veselá 2023).
Obr. 69: SO1 reduit - pohled z místnosti 201a na schodiště, místnost 107 (foto: Veselá 2023).
Obr. 70: SO1 reduit - prostor pod schodištěm, místnost 107 (foto: Veselá 2023).
Obr. 71: SO1 reduit - prostor pod schodištěm, místnost 107 (foto: Veselá 2023).
Obr. 72: SO1 reduit - pohled do jihovýchodní části místnosti 108 (foto: Veselá 2023).
Obr. 73: SO1 reduit - pohled do severozápadní části místnosti 108 (foto: Veselá 2023).
Obr. 74: SO1 reduit - pohled do jihozápadní části místnosti 114 (foto: Veselá 2023).
Obr. 75: SO1 reduit - pohled do severovýchodní části místnosti 114 a do místnosti 101a (foto: Veselá 2023).
Obr. 76: SO1 reduit - pohled do severovýchodní části místnosti 115 (foto: Veselá 2023).
Obr. 77: SO1 reduit - vstupní otvor z místnosti 116 do místnosti 117 (foto: Veselá 2023).
Obr. 78: SO1 reduit - vstupní otvor z místnosti 117 do místnosti 116 (foto: Veselá 2023).
Obr. 79: SO1 reduit - druhotně provedené otvory v místnosti 117 (foto: Veselá 2023).
Obr. 80: SO1 reduit - pohled do jihozápadní části místnosti 119 (foto: Veselá 2023).
Obr. 81: SO1 reduit - okno v místnosti 119 (foto: Veselá 2023).
Obr. 82: SO1 reduit - pohled do jihovýchodní části místnosti 201a (foto: Veselá 2023).
Obr. 83: SO1 reduit - pohled do severozápadní části místnosti 201a (foto: Veselá 2023).
Obr. 84: SO1 reduit - pohled do severní části místnosti 201a (foto: Veselá 2023).
Obr. 85: SO1 reduit - vstupy do místností 204a a 204b (foto: Veselá 2023).
Obr. 86: SO1 reduit - hlavní vstup do objektu, místnost 201a (foto: Veselá 2023).
Obr. 87: SO1 reduit - pohled do severozápadní části místnosti 201b (foto: Veselá 2023).
Obr. 88: SO1 reduit - pohled do jihovýchodní části místnosti 201b (foto: Veselá 2023).
Obr. 89: SO1 reduit - zazděný vstup na schodiště na půdu, místnost 201b (foto: Veselá 2023).
Obr. 90: SO1 reduit - vstupy do místností 202a a 202b (foto: Veselá 2023).
Obr. 91: SO1 reduit - pohled do východní části místnosti 202a (foto: Veselá 2023).
Obr. 92: SO1 reduit - pohled do jihozápadní části místnosti 202a (foto: Veselá 2023).
Obr. 93: SO1 reduit - pohled do severovýchodní části místnosti 202b (foto: Veselá 2023).
Obr. 94: SO1 reduit - pohled do jihozápadní části místnosti 202b (foto: Veselá 2023).
Obr. 95: SO1 reduit - pohled do severovýchodní části místnosti 203 (foto: Veselá 2023).
Obr. 96: SO1 reduit - pohled do jihozápadní části místnosti 204 (foto: Veselá 2023).
Obr. 97: SO1 reduit - zazdívka ve spodní části schodiště, místnost 206 (foto: Veselá 2023).
Obr. 98: SO1 reduit - pohled ze spodní části schodiště směrem na podestu, místnost 206 (foto: Veselá 2023).
Obr. 99: SO1 reduit - pohled z podesty na horní část schodiště, místnost 206 (foto: Veselá 2023).
Obr. 100: SO1 reduit - pohled z horní části schodiště směrem na podestu, místnost 206 (foto: Veselá 2023).

2023).

Obr. 101: SO1 reduit - pohled z podesty na spodní část schodiště, místnost 207 (foto: Veselá 2023).

Obr. 102: SO1 reduit - podesta schodiště, místnost 207 (foto: Veselá 2023).

Obr. 103: SO1 reduit - pohled ze spodní části schodiště směrem na podestu, místnost 207 (foto: Veselá 2023).

Obr. 104: SO1 reduit - pohled do jižní části místnosti 209 (foto: Veselá 2023).

Obr. 105: SO1 reduit - pohled do severní části místnosti 209 (foto: Veselá 2023).

Obr. 106: SO1 reduit - pohled do východní části místnosti 210 (foto: Veselá 2023).

Obr. 107: SO1 reduit - pohled do jihozápadní části místnosti 217 (foto: Veselá 2023).

Obr. 108: SO1 reduit - pohled do severovýchodní části místnosti 217 (foto: Veselá 2023).

Obr. 109: SO1 reduit - pohled do jihozápadní části místnosti 219 (foto: Veselá 2023).

Obr. 110: SO1 reduit - pohled do severovýchodní části místnosti 219 (foto: Veselá 2023).

Obr. 111: SO1 reduit - vstup z místnosti 219 do místnosti 220a (foto: Veselá 2023).

Obr. 112: SO2A střední část hlavního valu - pohled z reduitu (foto: Veselá 2023).

Obr. 113: SO2A střední část hlavního valu - pohled ze střechy severozápadních kasemat (foto: Veselá 2023).

Obr. 114: SO2A střední část hlavního valu - vstup do poterny od reduitu (foto: Veselá 2023).

Obr. 115: SO2A střední část hlavního valu - vstup do poterny od čelní kaponiéry (foto: Veselá 2023).

Obr. 116: SO2A střední část hlavního valu - severovýchodní část poterny (foto: Veselá 2023).

Obr. 117: SO2A střední část hlavního valu - jihozápadní část poterny (foto: Veselá 2023).

Obr. 118: SO2A střední část hlavního valu - zemní kryt střechy (foto: Veselá 2023).

Obr. 119: SO2B SZ část hlavního valu - pohled z reduitu (foto: Veselá 2023).

Obr. 120: SO2B SZ část hlavního valu - pohled z jihu (foto: Veselá 2023).

Obr. 121: SO2B SZ část hlavního valu - severovýchodní zeď (foto: Veselá 2023).

Obr. 122: SO2B SZ část hlavního valu - severozápadní zeď, šmorce v místě zbourané brány (foto: Veselá 2023).

Obr. 123: SO2B SZ část hlavního valu - severozápadní zeď (foto: Veselá 2023).

Obr. 124: SO2B SZ část hlavního valu - plochá střecha (foto: Veselá 2023).

Obr. 125: SO2B SZ část hlavního valu - pohled do severovýchodní části místnosti 101 (foto: Veselá 2023).

Obr. 126: SO2B SZ část hlavního valu - pohled do jihovýchodní části místnosti 201a (foto: Veselá 2023).

Obr. 127: SO2B SZ část hlavního valu - pohled do severovýchodní části místnosti 201b (foto: Veselá 2023).

Obr. 128: SO2B SZ část hlavního valu - pohled do jihozápadní části místnosti 201c (foto: Veselá 2023).

Obr. 129: SO2B SZ část hlavního valu - vestavba toalet v místnosti 202 (foto: Veselá 2023).

Obr. 130: SO2B SZ část hlavního valu - pohled do jihozápadní části místnosti 203 (foto: Veselá 2023).

Obr. 131: SO2B SZ část hlavního valu - pohled do severovýchodní části místnosti 203 (foto: Veselá 2023).

Obr. 132: SO2B SZ část hlavního valu - pohled do jihovýchodní části místnosti 204a (foto: Veselá 2023).

Obr. 133: SO2B SZ část hlavního valu - pohled do severozápadní části místnosti 204b (foto: Veselá 2023).

Obr. 134: SO2B SZ část hlavního valu - pohled do jihovýchodní části místnosti 205 (foto: Veselá 2023).

Obr. 135: SO2B SZ část hlavního valu - pohled do severozápadní části místnosti 206 (foto: Veselá 2023).

Obr. 136: SO2B SZ část hlavního valu - pohled do severozápadní části místnosti 207a (foto: Veselá

2023).

Obr. 137: SO2B SZ část hlavního valu - pohled do severozápadní části místnosti 207c (foto: Veselá 2023).

Obr. 138: SO2B SZ část hlavního valu - pohled do severozápadní části místnosti 208 (foto: Veselá 2023).

Obr. 139: SO2B SZ část hlavního valu - pohled do jihovýchodní části místnosti 208 (foto: Veselá 2023).

Obr. 140: SO2C JV část hlavního valu - pohled z reduitu (foto: Veselá 2023).

Obr. 141: SO2C JV část hlavního valu - pohled od severovýchodu (foto: Veselá 2023).

Obr. 142: SO2C JV část hlavního valu - pohled na vstup do místnosti 208 (foto: Veselá 2023).

Obr. 143: SO2C JV část hlavního valu - jihovýchodní zeď (foto: Veselá 2023).

Obr. 144: SO2C JV část hlavního valu - severozápadní zeď (foto: Veselá 2023).

Obr. 145: SO2C JV část hlavního valu - severozápadní zeď (foto: Veselá 2023).

Obr. 146: SO2C JV část hlavního valu - pohled do jihovýchodní části místnosti 101 (foto: Veselá 2023).

Obr. 147: SO2C JV část hlavního valu - pohled do severovýchodní části místnosti 201 (foto: Veselá 2023).

Obr. 148: SO2C JV část hlavního valu - pohled do jihozápadní části místnosti 201 (foto: Veselá 2023).

Obr. 149: SO2C JV část hlavního valu - pohled z místnosti 201 do místnosti 202 (foto: Veselá 2023).

Obr. 150: SO2C JV část hlavního valu - pohled do jihovýchodní části místnosti 203 (foto: Veselá 2023).

Obr. 151: SO2C JV část hlavního valu - pohled do severovýchodní části místnosti 204 (foto: Veselá 2023).

Obr. 152: SO2C JV část hlavního valu - pohled do jihozápadní části místnosti 204 (foto: Veselá 2023).

Obr. 153: SO2C JV část hlavního valu - pohled do severovýchodní části místnosti 207 (foto: Veselá 2023).

Obr. 154: SO2C JV část hlavního valu - pohled do severovýchodní části místnosti 208 (foto: Veselá 2023).

Obr. 155: SO2C JV část hlavního valu - pohled do jihozápadní části místnosti 208 (foto: Veselá 2023).

Obr. 156: SO2C JV část hlavního valu - severovýchodní příčka v místnosti 209 (foto: Veselá 2023).

Obr. 157: SO3A čelní kaponiéra - severovýchodní zeď (foto: Veselá 2023).

Obr. 158: SO3A čelní kaponiéra - pohled od severozápadu (foto: Veselá 2023).

Obr. 159: SO3A čelní kaponiéra - pohled od jihozápadu (foto: Veselá 2023).

Obr. 160: SO3B JV boční kaponiéra - pohled ze západu (foto: Veselá 2023).

Obr. 161: SO3B JV boční kaponiéra - pohled z reduitu (foto: Veselá 2023).

Obr. 162: SO3B JV boční kaponiéra - napojení boční kaponiéry na kasematní hradbu (foto: Veselá 2023).

Obr. 163: SO3B JV boční kaponiéra - pohled od severu (foto: Veselá 2023).

Obr. 164: SO3B JV boční kaponiéra - pohled od severu (foto: Veselá 2023).

Obr. 165: SO3B JV boční kaponiéra - pohled na jihovýchodní oblé zakončení kaponiéry (foto: Veselá 2023).

Obr. 166: SO3C SZ boční kaponiéra - pohled z reduitu (foto: Veselá 2023).

Obr. 167: SO3C SZ boční kaponiéra - pohled z jihu (foto: Veselá 2023).

Obr. 168: SO3C SZ boční kaponiéra - pohled na úžlabní kámen korunní římsy (foto: Veselá 2023).

Obr. 169: SO3C SZ boční kaponiéra - šmorce bývalé brány (foto: Veselá 2023).

Obr. 170: SO3C SZ boční kaponiéra - pohled od jihozápadu (foto: Veselá 2023).

Obr. 171: SO3C SZ boční kaponiéra - pohled ze severu (foto: Veselá 2023).

Obr. 172: SO3C SZ boční kaponiéra - pohled z východu (foto: Veselá 2023).

Obr. 173: SO3C SZ boční kaponiéra - pohled na schodiště ústící na bývalý mostek do reduitu (foto: Veselá 2023).

Obr. 174: SO3D JV kasematní hradba - pohled z hlavního valu (foto: Veselá 2023).
Obr. 175: SO3D JV kasematní hradba - vnitřní zeď, pohled od jihozápadu (foto: Veselá 2023).
Obr. 176: SO3D JV kasematní hradba - vnější zeď, pohled z východu (foto: Veselá 2023).
Obr. 177: SO3E JZ kasematní hradba - vnitřní zeď, pohled směrem k čelní kaponiěře (foto: Veselá 2023).
Obr. 178: SO3E JZ kasematní hradba - vnější zeď, pohled směrem k čelní kaponiěře (foto: Veselá 2023).
Obr. 179: SO3E JZ kasematní hradba - pohled z hlavního valu (foto: Veselá 2023).
Obr. 180: SO3F SZ kasematní hradba - vnitřní zeď, pohled ze severovýchodu (foto: Veselá 2023).
Obr. 181: SO3F SZ kasematní hradba - vnější zeď, pohled z jihozápadu (foto: Veselá 2023).
Obr. 182: SO3G Z kasematní hradba - pohled na banket s předprsní (foto: Veselá 2023).
Obr. 183: SO3G Z kasematní hradba - vnitřní zeď, pohled k čelní kaponiěře (foto: Veselá 2023).
Obr. 184: SO3G Z kasematní hradba - vnitřní zeď, pohled z východu (foto: Veselá 2023).
Obr. 185: SO3G Z kasematní hradba - vnější zeď, pohled k čelní kaponiěře (foto: Veselá 2023).
Obr. 186: SO3A čelní kaponiéra - pohled do severovýchodní části místnosti 101 (foto: Veselá 2023).
Obr. 187: SO3A čelní kaponiéra - pohled do jihozápadní části místnosti 101 (foto: Veselá 2023).
Obr. 188: SO3A čelní kaponiéra - jeden ze střešních světlíků v místnosti 101 (foto: Veselá 2023).
Obr. 189: SO3A čelní kaponiéra - pohled do severozápadní části místnosti 102 (foto: Veselá 2023).
Obr. 190: SO3A čelní kaponiéra - pohled do severozápadní části místnosti 104 (foto: Veselá 2023).
Obr. 191: SO3A čelní kaponiéra - pohled do jihovýchodní části místnosti 104 (foto: Veselá 2023).
Obr. 192: SO3A čelní kaponiéra - pohled do severovýchodní části místnosti 104 (foto: Veselá 2023).
Obr. 193: SO3A čelní kaponiéra - pohled do jihovýchodní části místnosti 104 (foto: Veselá 2023).
Obr. 194: SO3A čelní kaponiéra - pohled do severozápadní části místnosti 104 (foto: Veselá 2023).
Obr. 195: SO3A čelní kaponiéra - pohled do jihovýchodní části místnosti 106 (foto: Veselá 2023).
Obr. 196: SO3A čelní kaponiéra - pohled do severozápadní části místnosti 106 (foto: Veselá 2023).
Obr. 197: SO3A čelní kaponiéra - pohled do jižní části místnosti 108 (foto: Veselá 2023).
Obr. 198: SO3B JV boční kaponiéra - pohled do severozápadní části místnosti 110 (foto: Veselá 2023).
Obr. 199: SO3B JV boční kaponiéra - pohled do severovýchodní části místnosti 111 (foto: Veselá 2023).
Obr. 200: SO3B JV boční kaponiéra - pohled do jihozápadní části místnosti 114 (foto: Veselá 2023).
Obr. 201: SO3B JV boční kaponiéra - pohled do jihozápadní části místnosti 115 (foto: Veselá 2023).
Obr. 202: SO3B JV boční kaponiéra - pohled do severní části místnosti 116 (foto: Veselá 2023).
Obr. 203: SO3B JV boční kaponiéra - pohled do severní části místnosti 117 (foto: Veselá 2023).
Obr. 204: SO3B JV boční kaponiéra - pohled do severovýchodní části místnosti 118 (foto: Veselá 2023).
Obr. 205: SO3B JV boční kaponiéra - dodatečný otvor v místnosti 118 (foto: Veselá 2023).
Obr. 206: SO3C SZ boční kaponiéra - pohled do severozápadní části místnosti 119a a 120a (foto: Veselá 2023).
Obr. 207: SO3C SZ boční kaponiéra - pohled do jižní části místnosti 119b (foto: Veselá 2023).
Obr. 208: SO3C SZ boční kaponiéra - pohled do severovýchodní části místnosti 120b (foto: Veselá 2023).
Obr. 209: SO3C SZ boční kaponiéra - pohled do severovýchodní části místnosti 121 (foto: Veselá 2023).
Obr. 210: SO3C SZ boční kaponiéra - pohled do jihozápadní části místnosti 121 (foto: Veselá 2023).
Obr. 211: SO3C SZ boční kaponiéra - pohled do severovýchodní části místnosti 122 (foto: Veselá 2023).
Obr. 212: SO3C SZ boční kaponiéra - pohled do jihozápadní části místnosti 122 (foto: Veselá 2023).

Obr. 213: SO3C SZ boční kaponiéra - pohled do severovýchodní části místnosti 123b (foto: Veselá 2023).

Obr. 214: SO3C SZ boční kaponiéra - pohled do jihozápadní části místnosti 124 (foto: Veselá 2023).

Obr. 215: SO3C SZ boční kaponiéra - pohled do severovýchodní části místnosti 124 (foto: Veselá 2023).

Obr. 216: SO3C SZ boční kaponiéra - pohled z místnosti 124 do severozápadní části kaponiéry (foto: Veselá 2023).

Obr. 217: SO3C SZ boční kaponiéra - pohled z místnosti 126 jihovýchodním směrem (foto: Veselá 2023).

Obr. 218: SO3C SZ boční kaponiéra - pohled do severovýchodní části místnosti 127 (foto: Veselá 2023).

Obr. 219: SO3C SZ boční kaponiéra - pohled do místnosti 128 (foto: Veselá 2023).

Obr. 220: SO3D JV kasematní hradba - pohled do jihozápadní části místnosti 131 (foto: Veselá 2023).

Obr. 221: SO3D JV kasematní hradba - pohled do jihozápadní části místnosti 134 (foto: Veselá 2023).

Obr. 222: SO3D JV kasematní hradba - pohled do jihovýchodní části místnosti 135 (foto: Veselá 2023).

Obr. 223: SO3D JV kasematní hradba - pohled do severní části místnosti 137 (foto: Veselá 2023).

Obr. 224: SO3D JV kasematní hradba - pohled do jihovýchodní části místnosti 137 (foto: Veselá 2023).

Obr. 225: SO3D JV kasematní hradba - pohled do jihovýchodní části místnosti 138 (foto: Veselá 2023).

Obr. 226: SO3D JV kasematní hradba - pohled do severovýchodní části místnosti 138 (foto: Veselá 2023).

Obr. 227: SO3E JZ kasematní hradba - pohled do jihovýchodní části místnosti 140 (foto: Veselá 2023).

Obr. 228: SO3E JZ kasematní hradba - pohled do jihozápadní části místnosti 142 (foto: Veselá 2023).

Obr. 229: SO3E JZ kasematní hradba - pohled do jihovýchodní části místnosti 143 (foto: Veselá 2023).

Obr. 230: SO3E JZ kasematní hradba - pohled do jihovýchodní části místnosti 144 (foto: Veselá 2023).

Obr. 231: SO3E JZ kasematní hradba - pohled do jihozápadní části místnosti 145 (foto: Veselá 2023).

Obr. 232: SO3E JZ kasematní hradba - pohled do severozápadní části místnosti 146 (foto: Veselá 2023).

Obr. 233: SO3F SZ kasematní hradba - pohled do jižní části místnosti 150 (foto: Veselá 2023).

Obr. 234: SO3F SZ kasematní hradba - pohled do jižní části místnosti 151 (foto: Veselá 2023).

Obr. 235: SO3F SZ kasematní hradba - pohled do jižní části místnosti 152 (foto: Veselá 2023).

Obr. 236: SO3F SZ kasematní hradba - pohled do jihozápadní části místnosti 153 (foto: Veselá 2023).

Obr. 237: SO3F SZ kasematní hradba - pohled do severovýchodní části místnosti 153 (foto: Veselá 2023).

Obr. 238: SO3F SZ kasematní hradba - vstup do místnosti 153 (foto: Veselá 2023).

Obr. 239: SO3F SZ kasematní hradba - pohled do severozápadní části místnosti 155 (foto: Veselá 2023).

Obr. 240: SO3F SZ kasematní hradba - pohled do severozápadní části místnosti 159 (foto: Veselá 2023).

Obr. 241: SO3F SZ kasematní hradba - pohled do jihozápadní části místnosti 159 (foto: Veselá 2023).

Obr. 242: SO3F SZ kasematní hradba - pohled do západní části místnosti 160 (foto: Veselá 2023).

Obr. 243: SO3G Z kasematní hradba - pohled do západní části místnosti 161 (foto: Veselá 2023).

Obr. 244: SO3G Z kasematní hradba - pohled do severní části místnosti 167 (foto: Veselá 2023).

Obr. 245: SO3G Z kasematní hradba - pohled do jižní části místnosti 170 (foto: Veselá 2023).

Obr. 246: SO4 hlavní galerie - pohled na východní část galerie z reduitu, jihovýchodně od vstupu (foto: Veselá 2023).

Obr. 247: SO4 hlavní galerie - východní část galerie u boční kaponiéry, pohled z kasematové hradby (foto: Veselá 2023).

Obr. 248: SO4 hlavní galerie - jihozápadní část galerie u čelní kaponiéry, pohled z kasematové hradby (foto: Veselá 2023).

Obr. 249: SO4 hlavní galerie - pohled na část hradby severozápadně od vstupu (foto: Veselá 2023).

Obr. 250: SO4 hlavní galerie - odvodňovací kanál hradby severozápadně od vstupu (foto: Veselá 2023).

Obr. 251: SO4 hlavní galerie - pohled na severozápadní část galerie u boční kaponiéry (foto: Veselá 2023).

Obr. 252: SO4 hlavní galerie - pohled na severozápadní část galerie (foto: Veselá 2023).

Obr. 253: SO4 hlavní galerie - pohled na západní část galerie (foto: Veselá 2023).

Obr. 254: SO4 hlavní galerie - pohled na jihozápadní část galerie u čelní kaponiéry (foto: Veselá 2023).

Obr. 255: SO4 hlavní galerie - pohled na jihozápadní část galerie u čelní kaponiéry (foto: Veselá 2023).

Obr. 256: SO4 hlavní galerie - pohled na jihovýchodní část galerie (foto: Veselá 2023).

Obr. 257: SO4 hlavní galerie - pohled na východní část galerie u boční kaponiéry (foto: Veselá 2023).

Obr. 258: SO4 hlavní galerie - pohled na druhotně osazené dveře ve východní části galerie (foto: Veselá 2023).

Obr. 259: SO4 hlavní galerie - pohled na východní část galerie, jihovýchodně od vstupu (foto: Veselá 2023).

Obr. 260: Vyústění podzemního krytu jihovýchodně od fortu (foto: Veselá 2023).

Obr. 261: SO4 hlavní galerie - prostor bývalého vyústění kryté chodby z boční kaponiéry (foto: Veselá 2023).

Obr. 262: SO4 hlavní galerie - střílna s otvorem pro odvětrání kouře (foto: Veselá 2023).

Obr. 263: SO4 hlavní galerie - prostor bývalého vyústění kryté chodby z boční kaponiéry (foto: Veselá 2023).

Obr. 264: SO4 hlavní galerie - kryt vybudovaný za druhé světové války navazující na jihovýchodní minovou chodbu (foto: Veselá 2023).

Obr. 265: SO4 hlavní galerie - vyústění krytu vybudovaného za druhé světové války na povrch (jihovýchodně od fortu; foto: Veselá 2023).

Obr. 266: SO4 hlavní galerie - průběh hlavní chodby u jihovýchodní boční kaponiéry (foto: Veselá 2023).

Obr. 267: SO4 hlavní galerie - druhotně vylámané niky v hlavní chodbě (foto: Veselá 2023).

Obr. 268: SO4 hlavní galerie - pohled do minové chodby (foto: Veselá 2023).

Obr. 270: SO4 hlavní galerie - průběh hlavní chodby (foto: Veselá 2023).

Obr. 271: SO4 hlavní galerie - prostor vystupující z hlavního půdorysu chodby pro obejití dnes již neexistující šikany (foto: Veselá 2023).

Obr. 272: SO4 hlavní galerie - zazděný vstup do galerie umístěný naproti vyústění minové chodby (foto: Veselá 2023).

Obr. 273: SO4 hlavní galerie - jedna z minových chodeb na níž navazuje protiletický kryt (foto: Veselá 2023).

Obr. 274: SO4 hlavní galerie - schodiště v dodatečně zřízeném krytu z 2. světové války (foto: Veselá 2023).

Obr. 275: SO4 hlavní galerie - pohled do jižní, rovné části hlavní chodby (foto: Veselá 2023).

Obr. 276: SO4 hlavní galerie - křížová klenba v místě zalomení chodby (foto: Veselá 2023).

Obr. 277: SO4 hlavní galerie - klesající podlaha chodby směrem k vyústění kryté cesty z čelní kaponiéry (foto: Veselá 2023).

Obr. 278: SO4 hlavní galerie - podzemní systém chodeb a prostor před vyústěním kryté cesty z čelní kaponiéry (foto: Veselá 2023).

Obr. 279: SO4 hlavní galerie - provizorní výdřeva jedné z minových chodeb u čelní kaponiéry (foto: Veselá 2023).

Obr. 280: SO4 hlavní galerie - vstupní otvor na bývalé jihovýchodní schodiště před čelní kaponiérou (foto: Veselá 2023).

Obr. 281: SO4 hlavní galerie - prostor bývalého jihovýchodního schodiště před čelní kaponiérou (foto: Veselá 2023).

Obr. 282: SO4 hlavní galerie - dvojice střílen v čelní zdi schodiště (foto: Veselá 2023).

Obr. 283: SO4 hlavní galerie - zazděné otvory ústící do příkopu před kontraeskarpu (foto: Veselá 2023).

Obr. 284: SO4 hlavní galerie - šikana v kryté cestě z čelní kaponiéry, pohled ze střelecké galegie (foto: Veselá 2023).

Obr. 285: SO4 hlavní galerie - pohled na rub dodatečné zřízené podlahy v čelní kaponiěře, bývalé vyústění kryté cesty (foto: Veselá 2023).

Obr. 286: SO4 hlavní galerie - šikana v kryté cestě z čelní kaponiéry, pohled od čelní kaponiéry (foto: Veselá 2023).

Obr. 287: SO4 hlavní galerie - jihovýchodní prostor při hlavní galerii před čelní kaponiérou (foto: Veselá 2023).

Obr. 288: SO4 hlavní galerie - pohled do jedné z minových chodeb (foto: Veselá 2023).

Obr. 289: SO4 hlavní galerie - rozvětvení minové chodby (foto: Veselá 2023).

Obr. 290: SO4 hlavní galerie - pohled na severozápadní schodiště (foto: Veselá 2023).

Obr. 291: SO4 hlavní galerie - pohled ze severozápadního schodiště (foto: Veselá 2023).

Obr. 292: SO4 hlavní galerie - horní patro hlavní chodby přístupné po dvojici schodišť (foto: Veselá 2023).

Obr. 293: SO4 hlavní galerie - střílny pro ochranu schodiště (foto: Veselá 2023).

Obr. 294: SO4 hlavní galerie - relikv původní cihelné podlahy v jedné z minových chodeb (foto: Veselá 2023).

Obr. 295: SO4 hlavní galerie - v schodiště směrem k otvoru v kontraeskarpe, otisk klenebního pasu (foto: Veselá 2023).

Obr. 296: SO4 hlavní galerie - pohled na stoupající podlahu chodby od vyústění kryté cesty z čelní kaponiéry (foto: Veselá 2023).

Obr. 297: SO4 hlavní galerie - pohled do západní části chodby (foto: Veselá 2023).

Obr. 298: SO4 hlavní galerie - vstup do galerie umístěný naproti vyústění minové chodby (foto: Veselá 2023).

Obr. 299: SO4 hlavní galerie - rozvětvení jedné z minových chodeb (foto: Veselá 2023).

Obr. 300: SO4 hlavní galerie - pohled do severozápadní části chodby (foto: Veselá 2023).

Obr. 301: SO4 hlavní galerie - pohled do špalety vstupního otvoru (foto: Veselá 2023).

Obr. 302: SO4 hlavní galerie - pohled do jedné z minových chodeb s dodatečnou zazdívkou (foto: Veselá 2023).

Obr. 303: SO4 hlavní galerie - průběh chodby u severozápadní boční kaponiéry (foto: Veselá 2023).

Obr. 304: SO4 hlavní galerie - dodatečná zazdívka hlavní chodby u severozápadní boční kaponiéry (foto: Veselá 2023).